

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ ADLİ TIP ANABİLİM DALI

**DİCLE ÜNİVERSİTESİ ADLİ TIP ANABİLİM DALINA
BAŞVURAN SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN
RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ VE KAPSAMLI
DEĞERLENDİRME FORMU HAZIRLANMASI**

Dr. MUHAMMED İKBAL YILDIRIM

TIPTA UZMANLIK TEZİ

DİYARBAKIR-2023

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ ADLİ TIP ANABİLİM DALI

**DİCLE ÜNİVERSİTESİ ADLİ TIP ANABİLİM DALINA
BAŞVURAN SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN
RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ VE KAPSAMLI
DEĞERLENDİRME FORMU HAZIRLANMASI**

Dr. MUHAMMED İKBAL YILDIRIM

TIPTA UZMANLIK TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Cem UYSAL

DİYARBAKIR-2023

TEŞEKKÜR

Asistanlık eğitimim süresince adli ve tıbbi bilgi konularında farklı bakış açıları kazanmamı sağlayarak eğitimimde emeği büyük olan her türlü yardım ve birikimlerini benimle paylaşan başta tez danışmanım Doç. Dr. Cem UYSAL olmak üzere diğer değerli hocalarım Doç. Dr. Ertuğrul GÖK ve Dr. Öğr. Üyesi Enes ARICA'ya,

Asistanlık eğitimim boyunca çalışmaktan mutlu olduğum bütün asistan arkadaşlarıma,

Ve tabii ki hayatıma girdiği günden beri bana hep destek olup arkamda duran, her türlü zorluğu aşabileceğim inancını bana her zaman veren hem hayat hem iş arkadaşım Asmin YILDIRIM'a; varlığıyla evimize huzur ve neşe getiren, hayatımızı renklendiren canım kızım Zümra Vera YILDIRIM'a; şu an yanımda olmasalar da varlıklarını hep yanımda hissettiğim biricik anne babama,

Saygılarımı sunar teşekkür ederim.

ÖZET

Dicle Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına Başvuran Suça Sürüklenen Çocukların Retrospektif Değerlendirilmesi ve Kapsamlı Değerlendirme Formu Hazırlanması

Amaç: Bu çalışmada Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi(DÜTF) Adli Tıp Anabilim Dalına farik mümeyyizlik raporu almak için gönderilen olguların değerlendirilmesi ve incelenen raporlardan yola çıkarak objektiviteyi arttıracak bir değerlendirme formunun oluşturulması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada DÜTF Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan 01/01/2015 ile 01/06/2022 tarihleri arasında Türk Ceza Kanunu'nun 31/2 maddesi için görüş istenip tarafımızca muayeneye edilen, rapor verilen yaklaşık 629 olgu adli tıbbi yönden retrospektif olarak taranmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizi T test, Kruskal-Wallis ve ki-kare testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Farik mümeyyizlik muayenesi için getirilmiş olan çocukların %96'sını erkekler oluşturmaktadır. Suç işleyen çocukların en fazla terör örgütü suçuna ikinci sırada hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenmiş çocukların ağırlıkta olduğu dikkat çekmiştir. Suça sürüklenmiş çocukların %76,4'ünün işlemiş oldukları suçun ilk suçları olduğu, %19,0'unun işlemiş oldukları suçun ilk suçları olmadığı görülmüştür. Çalışmamızda suça sürüklenmiş olan çocukların %37,4'ünün suçu tek başına işlemiş oldukları, %60,5'inin ise suçu bir grupla birlikte işlemiş oldukları görülmüştür. Suça sürüklenmiş çocuklardan suçu bir grupla birlikte işlemiş olan olgularda yüksek derecede suça teşvik olduğu tespit edilmiştir. Suça sürüklenmiş çocukların %12,7'sinin ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunduğu görülmüştür. Suça sürüklenen çocukların %86,6'sının anne ve babasının birlikte olduğu, %2,3'ünün anne ve babasının ayrı olduğu, %6,8'inin ebeveynlerinden birinin vefat etmiş olduğu görülmüştür. Suça sürüklenmiş olan çocukların %46,8'inin sigara, %11,2'sinin alkol ve %12,5'inin uyuşturucu madde kullanmaktadır. Suça sürüklenmiş çocuklardan %10,6 olguda bir psikopatolojik durum olduğu tespit edilmiştir. Suça sürüklenmiş çocuklara yönelik Farik mümeyyizlik rapor sonucu ile

rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan ve edindiğimiz bilgilerden yola çıkarak Farik mümeyyizlik muayenesinin adli tıp uzmanı ile birlikte çocuk psikiyatristi veya psikiyatrist tarafından yapılması gerektiği, çocuğun zihinsel bedensel ruhsal gelişimi ile birlikte ailesini, çevresine ve yetiştirme şartlarını bir arada değerlendirmenin uygun olacağı kanısı ve inancında olmakla birlikte bu amaca yönelik bir form oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Suçluluğu, Suça Sürüklenen Çocuk, Farik Mümeyyizlik

ABSTRACT

Retrospective Evaluation of Juvenile Delinquents Presenting to Dicle University Department of Forensic Medicine And Preparation of a Comprehensive Evaluation Form

Objectives: In this study, it is aimed to evaluate the cases sent to Dicle University Faculty of Medicine, Department of Forensic Medicine to obtain a certificate of disqualification and to create an evaluation form that will increase objectivity based on the reports examined.

Method: In the study, approximately 629 cases, which were examined and reported by us, were evaluated retrospectively from the DÜTF Forensic Medicine Department between 01/01/2015 and 01/06/2022 for the article 31/2 of the Turkish Penal Code. was scanned. Statistical analysis of the study was performed using T test, Kruskal-Wallis and chi-square test.

Results: Males constitute 96% of the children who were brought for the examination of disobedience. It is noteworthy that children who committed crimes are the second most frequently accused of terrorist organization crimes, and children who have been dragged into crimes of robbery and looting. It was seen that 76.4% of the children who were driven to crime were their first crimes, while 19.0% of them were not their first crime. It has been determined that there is a high degree of incitement to crime among the children who have committed the crime together with a group. It was observed that 12.7% of the delinquent children had people in their families who committed other crimes or were in prison. It was observed that 86.6% of the children dragged into crime had their parents together, 2.3% had separated parents, and 6.8% had one of their parents passed away. 46.8% of the delinquent children use cigarettes, 11.2% use alcohol and 12.5% use drugs. It was determined that 10.6% cases of delinquent children had a psychopathological condition. A statistically significant difference was found between the result of the Farik Dismissal report for the delinquent children and the opinion of the child psychiatrist before the report.

Conclusion: Based on the findings and information we have obtained as a result of our study, we are of the opinion and belief that it is appropriate to evaluate the

mental, physical, and spiritual development of the child, as well as his family, environment and upbringing conditions together, that the examination of the Ph. A form was created for this purpose.

Keywords: Child, Juvenile Delinquency, Juvenile Delinquent.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
GRAFİKLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ ve AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. Çocuk Kimdir	2
2.2. Suç Kavramı	3
2.3. Çocuk Suçluluğu Kavramı	6
2.4. Sayılarla Çocuk Suçluluğu	14
2.5. Ceza Sorumluluğu ya da Ceza Ehliyeti	16
2.6. Yargılanma Yeterliliği	20
2.7. Adli Sistem İçerisinde Bulunan Çocuklar ve Ceza Ehliyeti-Yargılanma Yeterlilikleri	22
2.8. Yargılanma Yeterliliğinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler	26
3. GEREÇ ve YÖNTEM	28
3.1. Etik Onay	28
3.2. Olguların Seçimi	28
3.3. Araştırma Kapsamı	28
3.4. Hastanın çalışmaya dahil edilme kriterleri;.....	29
3.5. Çalışmadan dışlanma kriterleri.....	29
3.6. İstatistiksel Analiz.....	29
4. BULGULAR.....	30
4.1. Olgular Hakkında Gönderilme Tarihi, Olay Tarihi, Adli Rapor Talep Eden Yer ve Makama Ait Veriler	30
4.1.1. Olguların gönderilme yılları ve olay tarihlerine göre Dağılımı.....	30
4.2. Olaya İlişkin Veriler	44
5. TARTIŞMA.....	64

6. SONUÇLAR.....	711
7. KAYNAKLAR.....	766
8. EKLER.....	855
9. ÖZGEÇMİŞ.....	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Ülkelere göre ceza sorumluluk yaşı/ceza ehliyeti.....	7
Tablo 2.2. Suç turu ve suçun işlendiği yas grubuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler (38)	16
Tablo 2.3. Ülkelere göre ceza ehliyeti yaşı.....	24
Tablo 2.4. Yargılanma yeterliliğini değerlendirmede kullanılan ölçme araçları.....	27
Tablo 4.1. Olguların gönderilme yıllarına göre dağılımı	30
Tablo 4.2. Olguların rapor tanzim edilmesini isteyen makama göre dağılımı	31
Tablo 4.3. Olguların cinsiyetlerine göre dağılımı	32
Tablo 4.4. Olayın meydana geldiği yere göre dağılımı	32
Tablo 4.5. Olguların suçu işlediği yaşa göre dağılımı	33
Tablo 4.6. Olguların suçun meydana geldiği ay'a göre dağılımı	33
Tablo 4.7. Olguların kardeş sayısına göre dağılımı.....	34
Tablo 4.8. Olguların kaçınıcı kardeş olduklarına göre dağılımı	35
Tablo 4.9. Olguların beraber yaşadığı kimselere göre dağılımı	36
Tablo 4.10. Olguların anne-baba birliktelik durumlarına göre dağılımı	37
Tablo 4.11. Olguların annelerinin mesleklerine göre dağılımı	38
Tablo 4.12. Olguların babalarının mesleklerine göre dağılımı	39
Tablo 4.13. Olguların eğitim durumlarına göre dağılımı.....	40
Tablo 4.14. Olguların okullarındaki bulundukları sınıflarına göre dağılımı	41
Tablo 4.15. Olguların derslerindeki başarı düzeylerine göre dağılımı	42
Tablo 4.16. Olguların herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı	43
Tablo 4.17. Olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmama durumlarına göre dağılımı	44
Tablo 4.18. Olguların işlemiş oldukları suçun ilk suç olup olmama durumuna göre dağılımı	45
Tablo 4.19. Olguların işlemiş oldukları suçun türüne göre dağılımları	46
Tablo 4.20. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarına göre dağılımı	47
Tablo 4.21. Olguların işlemiş oldukları suça teşvik olup olmama durumlarına göre dağılımı	48
Tablo 4.22. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarında suça teşvik olup olmamasına yönelik ki-kare analizi	49
Tablo 4.23. Olgularda klinik bir hastalık ve herhangi bir psikopatoloji olup olmama durumuna göre dağılım	49
Tablo 4.24. Olguların klinik zekâ durumuna göre dağılımı	50
Tablo 4.25. Olguların sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi ve iyilik kötülük kavramı ayırımı olup olmaması durumuna göre dağılımı ..	50
Tablo 4.26. Olguların soyut düşünce gelişimi, iyilik kötülük kavramı ayırımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi..... ve özbakım-dış görünüş-giyim kuşam olarak bulunduğu sosyokültürel yapıya uygun olup olmama durumuna göre dağılımları	51
Tablo 4.27. Çocuk psikiyatrisi görüşü- rapor sonucuna göre dağılımı	52

Tablo 4.28. Farik mümeyyizlik rapor sonucu ile rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında ki-kare analizi sonucu	52
Tablo 4.29. Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları	53
Tablo 4.30. Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları	54
Tablo 4.31. Anne mesleği ile suç türü karşılaştırması	55
Tablo 4.32. Baba mesleği ile suç türü karşılaştırması	56
Tablo 4.33. Anne-Baba birliktelik durumu ile suç türleri karşılaştırması.....	56
Tablo 4.34. Eğitim durumu ile suç türleri karşılaştırması.....	57
Tablo 4.35. Eğitim durumu ile sigara kullanımı karşılaştırması	57
Tablo 4.36. Eğitim durumu ile alkol kullanımı karşılaştırması.....	58
Tablo 4.37. Eğitim durumu ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması	58
Tablo 4.38. Yaş ile sigara kullanımı karşılaştırması.....	58
Tablo 4.39. Yaş ile alkol kullanımı karşılaştırması	59
Tablo 4.40. Yaş ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması.....	59
Tablo 4.41. Cinsiyet ile sigara kullanımı karşılaştırması.....	59
Tablo 4.42. Cinsiyet ile alkol kullanımı karşılaştırması	59
Tablo 4.43. Cinsiyet ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması.....	60
Tablo 4.44. Suç tekrarı ile klinik zekâ durumu karşılaştırması.....	60
Tablo 4.45. Suç tekrarı ile ailede başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olması karşılaştırması	60
Tablo 4.46. Suç tekrarı ile FM rapor sonucu karşılaştırması	60
Tablo 4.47. Suç tekrarı ile eğitim durumu karşılaştırması	61
Tablo 4.48. Yaş ile FM rapor sonucu karşılaştırması	61
Tablo 4.49. Çalışma durumu FM rapor sonucu karşılaştırması	62
Tablo 4.50. Suç türü ile suçun tek başına veya grup ile yapılması durumu karşılaştırması...62	
Tablo 4.51. Terör örgütü suçuna sürüklenen çocukların; çocuk psikiyatrisinin görüşü, rapor sonucu ve rapor sonucunun kanaat kararı alınma şekillerine göre dağılımları	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı, 31 Aralık, 2011-2020.....15

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2.1. Suç türü ve suçun işlendiği yaş grubuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler.....	15
Grafik 4.1. Olguların gönderilme yıllarına göre dağılımı	30
Grafik 4.2. Olguların rapor tanzim edilmesini isteyen makama göre dağılımı	31
Grafik 4.3. Olguların cinsiyetlerine göre dağılımı	32
Grafik 4.4. Olguların suçun meydana geldiği ay'a göre dağılımı	34
Grafik 4.5. Olguların kardeş sayısına göre dağılımı	35
Grafik 4.6. Olguların kaçınıcı kardeş olduklarına göre dağılımı	36
Grafik 4.7. Olguların beraber yaşadığı kimselere göre dağılımı.....	37
Grafik 4.8. Olguların anne-baba birliktelik durumlarına göre dağılımı	38
Grafik 4.9. Olguların annelerinin mesleklerine göre dağılımı	39
Grafik 4.10. Olguların babalarının mesleklerine göre dağılımı	40
Grafik 4.11. Olguların eğitim durumlarına göre dağılımı	41
Grafik 4.12. Olguların okullarındaki bulundukları sınıflarına göre dağılımı	42
Grafik 4.13. Olguların derslerindeki başarı düzeylerine göre dağılımı	43
Grafik 4.14. Olguların herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı	44
Grafik 4.15. Olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmama durumlarına göre dağılımı.....	45
Grafik 4.16. Olguların işlemiş oldukları suçun ilk suç olup olmama durumuna göre dağılımı	46
Grafik 4.17. Olguların işlemiş oldukları suçun türüne göre dağılımları	47
Grafik 4.18. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarına göre dağılımı	487
Grafik 4.19. Olguların işlemiş oldukları suça teşvik olup olmama durumlarına göre dağılımı	49
Grafik 4.20. Olguların sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı durumuna göre dağılımı	511
Grafik 4.21. Çocuk psikiyatrisi görüşü-rapor sonucuna göre dağılımı	522
Grafik 4.22. Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları.....	533
Grafik 4.23. Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları	555

KISALTMALAR

ark.: Arkadaşları

DÜTF: Dicle Üniversitesi Tıp Fakóltesi

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

1.GİRİŞ ve AMAÇ

Türk Ceza Kanunu'nun 31/2 maddesi uyarınca fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş ve fakat 15 yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğunun var olup olmadığının tespiti gereklidir.

Çocukluktan gençliğe geçiş sürecinde bulunan on iki yaşını doldurmuş ve fakat on beş yaşını tamamlamamış kişiler, genellikle işlediği fiilin bir haksızlık oluşturduğunun bilincinde olmakla beraber, bazı durumlarda fiili işlemekten kendini alıkoyamamakta, bazı davranışlar açısından iradesine hâkim olamamaktadır (1). Bu nedenle, suç oluşturan bir fiili işlediği sırada on iki yaşını bitirmiş olup da henüz on beş yaşını bitirmemiş olan çocuklarda ceza sorumluluğunun var sayılabilmesi için çocuğun hem "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçların algılayabilmesi" hem de "davranışlarını yönlendirme yeteneği" bulunmalıdır (2,3). Çocuk suçluğu toplumun her kesiminden ve herkesi ilgilendiren sorunlarımızdan birisi olarak gündeme gelmektedir (4). Çocukları suçtan uzaklaştırıp yeniden kazandırmaya çalışırken suç ve risk faktörleri ilişkisi unutulmamalıdır (5).

Çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan ve edindiğimiz bilgilerden yola çıkarak Farik mümeyyizlik muayenesinin adli tıp uzmanı ile birlikte çocuk psikiyatristi veya psikiyatrist tarafından yapılması gerektiği, çocuğun zihinsel bedensel ruhsal gelişimi ile birlikte ailesini, çevresine ve yetiştirme şartlarını bir arada değerlendirmenin uygun olacağı kanısı ve inancındayız. Adli Tıp ve Çocuk Psikiyatri uzmanları tarafından düzenlenen farik mümeyyizlik raporlarında sübjektivitenin daha ön planda olduğu düşünülmektedir. Farik mümeyyizlik raporlarında standardizasyonun sağlanabilmesi için objektivitenin gerekli olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına farik mümeyyizlik raporu almak için gönderilen olguların değerlendirilmesi ve incelenen raporlardan yola çıkarak objektiviteyi arttıracak bir değerlendirme formunun oluşturulması amaçlandı.

2.GENEL BİLGİLER

Çalışmanın kavramsal çerçevesinin çizileceği ikinci bölümünde sırası ile suç kavramı, çocuk suçluluğu, çocuk suçluluğuna yönelik istatistiki veriler, ceza sorumluluğu: ceza ehliyeti, yargılanma yeterliliği, adli sistem içerisinde yer alan çocuklar ve ceza ehliyeti- yargılanma yeterlilikleri ve yargılanma yeterliliğinin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemler yer alacaktır. Genel bilgiler bölümünün bitiminde çalışmanın üçüncü bölümü olan gereç ve yöntem bölümüne geçilecektir.

2.1.Çocuk Kimdir

Toplumsal yaşam içerisinde insanların birbirlerine karşı olan tutumlarının her toplumda farklılık gösterdiği gibi çocukluk olgusunun da kültürel bir yönü olduğu dolayısıyla çocuğu tanımlayacak genel bir tanımın yapılamayacağı ifade edilmektedir (6). Zor ve önemli bir iş olan çocuk kavramının tanımlanması yapılırken bu tanımın biyolojik ve sosyolojik bilgilere dayanılarak mı yoksa pozitif hukuka göre mi yapılacağının önemli olduğu bildirilmektedir (7). Çünkü yapılacak tanım yasaların ve toplumun çocuğa olan bakış açısını doğrudan etkileyecektir. Örneğin modern anlamda çocuk ve çocukluk terimlerine Orta Çağ'da rastlanmadığı, çocukluğun bebeklik ile ergenlik arasındaki yaşam evresinden çok akraba (döl) olarak ifade edildiği ve çocukların görünüşte küçük yetişkinler şeklinde algılandığı belirtilmektedir (8).Çocukluk kavramının uzun yıllar boyunca henüz yetişkin olmamış, kendi kararlarını alamayan, biyolojik bir geçiş dönemi olarak görüldüğü, bu anlayışla çocukluğun, geçici, eksik bir duruma indirgendiği ve bu anlayışın sonucu olarak da bağımsız bir varoluşa sahip olmayan, niteliksiz bir sistemin ortaya çıktığı belirtilmektedir. Ayrıca bireylerin çocuklara bakış açısı ve tutumlarının, çocukların çocukluk deneyimlerinin yanı sıra yetişkin dünyasına verdikleri tepkileri doğrudan etkilediğinin altı çizilmektedir (9).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde erken yaşta reşit olma durumu hariç on sekiz yaşına kadar her insan çocuk olarak tanımlanmaktadır (10). Yapılan bu genel tanımın yanında farklı bakış açıları

farklı çocuk tanımlarını ortaya çıkarabilmektedir. Yörükoğlu, çocuğu tanımlarken kendine özgü nitelikler yanında hızlı ve şaşırtıcı değişimler gösterebilmesini öne çıkarmaktadır (11). Bir başka tanımda çocuk sürekli gelişim içinde olan bir varlık olarak tanımlanırken (12) aynı zamanda kültürün devamlılığı açısından da değerli bir varlık olarak ifade edilmektedir. Türk Dil Kurumu'nun küçük yaştaki kız ya da erkek olarak tanımladığı çocuk kavramı genel anlamda insan yavrusu olarak da tanımlanmaktadır (13, 14).

2.2. Suç Kavramı

Suç olgusu tarihi geçmişi açısından çok eski dönemlere uzanan bir kavramdır. İnsanoğlunun tekil yaşamdan topluluk halinde yaşama geçmesiyle birlikte, o zamana dek sorun oluşturmeyen birtakım eylem ve fiillerin yasak olarak nitelendirilmesi ve sebebi ve biçimi farklılaşabilmekle beraber bu fiil ve eylemler karşılığında bundan alıkoyacak bazı ceza ve yaptırımların uygulanması gerekliliğini mecbur kılmıştır (15).

Antik yunanda Platon, suç unsurunu bir ruhsal hastalık olarak nitelendirmiş ve bu hastalığın ortaya çıkmasında etkili olan üç ana sebep olduğunu ifade etmiştir. Platon'un ifade ettiği ve suçun oluşumuna kaynak oluşturan bu sebepler, bilgisizlik, tutkular ve haz arama huyudur. Platon'a bahse konu suçun aydınlatılması ve bu suçu işleyen kimsenin ise tedavi edilmesi gerektiğini dile getirmektedir. Platon'a göre daha sert bir tavır takınan Aristoteles ise suçun ortaya çıkmasında en etkili faktör olarak toplumsal koşulları göstermiş ve suç işleyen bir kimsenin platonun tedavi edilmesi fikrinin tam aksine en ağır biçimde cezai yaptırımlara maruz bırakılmasını savunmuştur. Hippocrates ise Aristoteles'den ayrı şekilde toplumsal koşullarla birlikte kişinin vücut yapısı ile karakter ve suç arasında bir bağlantı olduğunu öne sürmüştür. Nitekim Ortaçağ'da işlenen suçlar şeytani bir eylem şeklinde nitelendirilmiş ve en ağır biçimde cezalandırılma yoluna gidilmiştir (16).

Modern manada ceza ve suç kavramlarının gelişimi ise devletin bir tekel olarak cezalandırma yetkisini eline almasıyla başlamıştır (15). Devletin cezalandırma yetkisini tekelinde tutmaya başlaması ile birlikte kanun dışı ve

kanunları ihlal eden tüm hal, hareket ve eylemler artık suç olarak tanımlanmaya başlamıştır. Söz gelimi bir eylemin suç olarak görülebilmesi için bu eylem yasa yapıcı tarafından belirlenmiş olan usul ve esasların haricinde olması ve gerçekleşmesi halinde gene yasa yapıcı tarafından belirlenmiş olan usul ve esaslar dâhilinde cezalandırılabilir bir fiil olması gerekmektedir (17).

Suç genel olarak çok yönlü bir kavram olmasından dolayı, suçun tanımlanmasında da çok değişik yollar bulunabilmektedir. Modern kriminologlara göre suçun tanımlanmasında genel olarak üzerinde fikir birlikteliği bulunan dört farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar; hukuksal, politik, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlardır. Bahse konu bu yaklaşımlardan her biri suçu ayrı biçimlerde değerlendirmekte olup, hangisinin kanıksandığı ile bağlantılı olarak suç olgusunu değerlendirilme biçimi de farklılık arz edecektir. Mesela, hukuki yaklaşıma göre suç; devlet nezdinde saptanmış ceza kanunlarının ihlal edilmesine neden olan kişi davranışları olarak nitelendirilmekteyken, psikolojik yaklaşımda ise bireyin sosyal hayata yönelik yaşamış olduğu bir entegrasyon problemi. Suçun değerlendirmesi gerektiğinde bu yaklaşımlardan hangisinin benimsenmiş olduğu önem taşımaktadır. Ne var ki uygulama aşamasında çoğunlukla hukuki bakış daha ön plandadır ve yönetimi devlet yapısında olan her toplumsal yapıda cezaların belirlenmesini sağlayan kanunlar bulunmaktadır (17). Genel olarak suç kavramının temel dayanağı sosyal toplumu ve içerisinde yaşamakta olan kişiyi belli bir sosyalleştirme içerisinde tutmak amaçlı meydana getirilen gerçekleştirilebilecekler ve gerçekleştirilemeyecekler anlatısıdır. Ceza ise vazgeçirmek, düzeltme ve toplumun korunmasını sağlama amaçlarını gerçekleştirmeye katkıda bulunan ve suç olarak nitelendirilen eylem veya fiilin meydana gelmesini önlemek adına alınmış olan önlemlerdir (18). Diğer bir ifadeyle, cezaların belirlenmesini sağlayan kanunlar öç alma hissiyle oluşturulmamıştır, suçlunun yıldırılması, pişman olması ve suçların engellemesi gayesini gütmektedir (19).

Hukuki yaklaşıma göre herhangi bir eylem veya fiilin suç olarak nitelendirilebilmesi için toplumsal düzeni bozacak bir kasıt veya amaç ihtiva etmesi temel husustur. Yalnız kimi hallerde insanlar yapmış oldukları eylem veya fiilin suç oluşturduğunu ya da bu vasıfta olduğunu gerçekten bilmeyebilirler ya da eylem veya fiillerinin neticelerini sağlam bir biçimde tahayyül edebilme yeterliliğine sahip olmayabilirler. Bundan dolayı da, yapmış oldukları eylem ya da fiilin herhangi bir suç ögesi bulundurup bulundurmadığını kıymetlendiremezler. Öyle ki böyle bir durumda kişinin yapmış olduğu eylemde şahsi bir kasıt aramak çok ta doğru bir tutum olmayacaktır ve bu şekildeki hallerde verilecek bir ceza da tam manasıyla hedefine varamamış olacaktır. Önceki kısımlar da ifade edildiği üzere tatbik edilen cezaların vazgeçirme (caydırma), düzeltme (ıslah) ve toplumun korunmasını sağlama olarak üç ana amacı bulunmaktadır. Öyle ki yapmış olduğu eylem ya da fiilin ne olduğunu idrak etme ya da bunu değerlendirebilme mukavemeti bulunmayan birisi olunca, bu kişinin haliyle kendisine verilecek cezanın da ne anlama geldiğini tam manasıyla kavrayabilmesinde sorun olacağı aşîkârdır. Haliyle bu kimse verilen cezadan ne ders alabilir ne de bu ceza sonrasında ıslah olabilir (19). Bundan dolayı da çok sayıda devlette ceza sistemleri meydana getirilirken bireyin gerçekleştireceği eylem veya fiilin ve bu eylem ve fiilin sonucunda ortaya çıkabilecek sonuçların kişi tarafından sağlıklı bir biçimde değerlendirilebilmesi durumu dikkate alınmaktadır (18). Türk ceza kanunda “ceza ehliyeti” ya da “ceza sorumluluğu” şeklinde tanımlanmış olan bu kavram (17) uluslararası literatürde “yargılanma yeterliliği (competence to stand trial)”, “karar verme yeterliliği (adjudicative competency)” ya da “yargılanma için uygunluk (fitness to stand trial)” gibi kavramlar yer almaktadır.

Bu kavramlar ana ekseninde birbirlerine çok benzer bir yapı göstermelerine karşın kimi hususlarda ise birbirlerine göre bazı farklılıklar gösterebilmektedirler. Bu duruma verilebilecek en bariz örnek ceza mesuliyeti mental durum ve yaş olarak iki açıdan değerlendirilirken yargılanma yeterliliği adını verdiğimiz durumun duruşma aşamasındaki değerlendirme yetisini de içine almasıdır.

2.3.Çocuk Suçluluğu Kavramı

Bir insanın çocuk olarak nitelendirilmesine yönelik en önemli tanımlardan biri ne göre “*daha erken yaşta reşit olmasını gerektirecek yasal bir neden olmadıkça on sekiz yaşına kadar her insan çocuktur*” (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 1.). Sözleşmede yer alan bu tanımdan hareket edecek olursak, çocuk suçluluğu da on sekiz yaşına gelmemiş kişilerin gerçekleştirmiş olduğu suçlar olarak nitelendirilebilir.

Batı literatüründe “Juvenile Delinquency” terimiyle belirtilen çocuk suçluluğu için söylenebilecek diğer bir tanımsa, bir çocukta var olan anti-sosyal meylin kanuni müdahalede bulunulmasına gerek olan bir davranışa çevrilmesi biçimindedir (20). Suç ve suçlulukla alakalı sebepler göz önünde bulundurulduğunda çoğunlukla çocukların suça itilmiş oldukları fikri kabul görmekte ve bu perspektifte suçlu çocuk kavramından ziyade “suça itilmiş çocuk” ifadesi kullanılmaktadır. Saldırım (21)’a göre “*bakım ve korunmaya muhtaç, fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin tamamlayamamış, toplumun onları eğitmekle yükümlü olduğu çocukların suç işlediklerinden değil ancak toplumun onları suça ittiğinden söz edilebilir.*”

Genel olarak herhangi bir çocuğun işlemiş olduğu suç yetişkin bir bireyin işlemiş olduğu suçla aynı vasıf ve nitelikte olmayıp bu iki yaş kategorisinin birbirinden ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Gerçi gelişimin ilk aşamalarında çocuklar çoğunlukla dürtüsel davranış sergilemekte ve bu şekilde tatmin olmaktadır. Nice insan gelişim çağlarında suç grubu içerisinde yer alan ancak çok ehemmiyeti olmayan hafif suçlar işlemişlerdir (22).

Bütün dünya genelinde suça bulaşma yaşları bulundukları ülke ve toplumun gerek sosyal ve fiziksel yapısı gerekse iktisadi durumuna göre değişiklik arz etmekte olup genellikle çocuklar işledikleri fiilin suç teşkil edip etmemesinin çok farkında olamamaktadırlar. Aşağıda yer alan tabloda ülkelere göre ceza sorumluluk yaşı/ceza ehliyeti yer almaktadır (Tablo 2.1.)

Tablo 2.1. Ükelere göre ceza sorumluluk yaşı/ceza ehliyeti

7	8	9	10	12	13	14	15	16	18
Bangladeş	Avustralya (Merkez Eyalet)	Etiyopya	Avustralya (Birçok Eyalet)	Fas	Benin	Almanya	Çek Cumhuriyeti	Arjantin	Belçika
Barbados	İskoçya (İngiltere)	Filipinler	Fiji	Honduras	Burkina Faso	Bulgaristan	Danimarka	Azerbaycan	Ekvador
Ghana	Saint Kitts	Irak	İngiltere (İskoçya Hariç)	Jamaika	Cezayir	Çin	Finlandiya	Belarus	Guatemala
Hong Kong	Sri Lanka		Nepal	Kanada	Çad	Hırvatistan	İsveç	Bolivia	Kolombiya
İrlanda			Nikaragua	Kore	Fransa	İtalya	İzlanda	El Salvador	Kosta Rika (17)
Kıbrıs			Sierra Leone	Uganda	Gine	Japonya	Mısır	Endonezya	Meksika
Kuveyt			Yeni Zelanda		Madagaskar	Libya	Norveç	İspanya	Panama
Lübnan					Nijer	Macaristan	Peru	Küba	Peru
Miyanmar					Polonya	Mauritius	Sudan	Moğolistan	Uruguay
Namibya					Senegal	Paraguay		Portugal	
Nijerya					Togo	Romanya		Şili	
Pakistan					Tunus	Ruanda		Ukrayna	
Sudan						Rusya		Arjantin	
Suriye						Slovenya			
Tayland						Vietnam			
Tazmanya (Avustralya)						Yemen			
Ürdün									
Zimbabve									

Bir çocuk herhangi birinin tarlasından sahibinin bilgisi olmadan bir meyve veya sebze almak esasında suç kategorisi dâhilinde olan bir eylem olup, gelişim çağındaki çocuklar bu türden bir davranışın suç olduğunun çokta farkında olmadan bu türden eylem sergilemektedirler. Yalnız normal çağındaki çocukları gelişim süreçleri dâhilinde gerek çevrelerine gerekse toplumsal yapıya adapte olabilirler (16).

Çocukluğun çağındaki bireyler gelişim dönemleri içerisinde toplumsallaşma aşamasını tam manasıyla tamamlamamış olmalarından ötürü toplum içerisinde uymaları gereken kuralları yapmaları gereken veya yapmamaları gereken şeyleri tam bilemezler ve uymaları gereken kurallar da kendilerine erişkin kişiler tarafından tam manasıyla da anlatılmaz. Bu kapsamda değerlendirildiğinde çocukluk çağındaki bir kimsenin işlemiş olduğu suçta gerek suçun türü yönünden gerekse suçunun sebebi yönünden büyük insanların suçlarına göre farklılık arz etmektedir (16). Olağan koşullar altında

yetişkin bir birey suç oluşturan bir eylem veya fiilde bulunurken kasti bir davranış sergiler. Hâlbuki bir çocuk suç oluşturan bir eylem veya fiilde bulunurken ebeveynleri, akranları ve arkadaşları ile içerisinde yer aldığı toplumsal yapı vb. gibi çok sayıda unsurun tesiriyle genellikle neticeleri hesaba katılmadan, bir kişiye veya çevreye zararı dokunacak bir kast taşımadan soyut bir davranış mevzu bahis olabilmektedir (23).

Literatür kaynakları incelendiğinde çocuk suçluluğunun meydana gelmesinde etkili olan sebeplerine yönelik tutumlar üç temel kategoride ele alınmaktadır. Bunlar; sosyolojik, biyolojik ve psikolojik yaklaşımlardır. Psikolojik yaklaşımlar bireyin psikopatolojik özelliklerine yoğunlaşırken, Sosyolojik yaklaşımlar içerisinde yaşanılmakta olunan toplumsal özelliklerin çocuğun suç işlemesinde etkili olduğu üzerinde durur. Biyolojik yaklaşımlar ise suçun doğuştan gelen özellikleri ve birtakım fizyolojik sebepler üstünde yoğunlaşmaktadır (17).

Çocuk suçluluğunun ortaya çıkmasında etkili olan sebeplere yönelik çok sayıda gruplandırma yapılmaktadır. Çocuk suçluluğunun sebeplerini; Esen (15) “bireysel nedenler, ailesel nedenler ve çevresel nedenler” olmak üzere üç kategori altında toplarken, Çoğan (23) ise “bireysel nedenler ve çevresel nedenler” olarak iki kategori altında toplamaktadır. Hangi biçimde sınıflandırılmış olduğundan ayrı olarak bir çocuğun suça itilmesine yol açan sebep ya da gaye hiç bir zaman tek değildir. Bu zamanda kabul gören düşünce çocukların veya genç bireylerin suça bulaşma tutum ve davranışlarının çok sayıda unsurdan etkilenmiş olduğudur. Bu unsurlar, suça bulaşan çocuğun özel ve yapısal özelliklerinden kaynaklı faktörler olabildiği gibi çocuğun içerisinde yaşamış olduğu bölge ve ailesine yönelik bazı özellikler de olabilir. Çoğu vakit bunların birbirleri ile olan etkileşimleri söz konusudur. Açıkçası bir çocuğun suça bulaşması veya suç teşkil eden bir eylem ya da fiilde bulunması akli, psikolojik, çevresel veya ailesel bütün negatif faktörlerin bir neticesidir.

Çocuk suçluluğu konusunda bireysel özelliklerin etkisine yönelik ifade edilen beyanatlar farklı hususlar üstünde yoğunlaşmıştır. Bu sınıflandırmalardan biri Lombroso tarafından yapılan sınıflandırmadır.

Lombroso çocuk suçluluğunda kişinin genetik özelliklerinden kaynaklanan biyolojik unsurların baskın olduğunu öne sürmüş ve yapmış olduğu sınıflandırmanın esin kaynağını bireyin vücut şekline dayandırmıştır. Lombroso'ya göre “suç” organizmal koşulların bir mahsulü olup ve kimi insanlar esasında anadan doğma suçlu kimselerdir. Vücut yapılarında var olan birtakım anormal durumlar bu insanların istemleri dışında suç işlemelerine yöneltmektedirler. Lombroso'nun ardından daha sonraki dönemler boyunca onun söylemlerine ek olarak beden tipi, yapısı ve biyokimyasıyla suç arasında irtibat olduğuna dair yaklaşımlar ileri sürülmeyi sürdürmüştür. Ne var ki beden yapısı ve davranış arasındaki ilişkiyi daima saf bir ilişki olarak tanımlamak doğru bir yaklaşım olmaz. Bireyin vücudunda bulunan bazı anormal durum ve yapılar anti-sosyal davranışın meydana gelmesine yol açabilir yalnız bedensel noksanlıkları bulunan çok sayıda kimse de de bu türden davranışlar gözlemlenmemektedir (15, 16).

Lombroso akımının peşinden suçluluğun bedensel yapıdan ziyade akli eksikliklerle açıklamaya çalışan kuramlar ileri sürülmüştür. Zekâ, soyut düşünme ve olaylar arasında bağlantı kurabilme ve kendi kendisini yerebilme kabiliyeti veya etrafa ve yeni gidişatlara adapte olabilme kabiliyeti olarak nitelendirilebilir. Goddard tarafınca ilk öne sürülen bu düşünceye göre “*bütün geri zekâlılar suçlu, bütün suçlular da geri zekâlıdır*”. Bu görüş zekânın doğuştan gelen bir özellik olduğunu belirtir ve zekâ nesilden nesle aktarılır. Zekâ düzeyinde yetersizlik bulunan kimseler kanunların çerçevesini ve içeriğinin tam manasıyla kavrayamadıkları ve sergileyecekleri eylemin neticelerini de tam olarak kıymetlendiremedikleri için suç işleyebilmektedirler. Bu hususta yapılmış olan ilk akademik çalışmalarda suçlular arasındaki zekâ geriliği oranları %50 oranında çıkarken, kullanılmakta olan ölçme ve değerlendirme araçlarındaki gelişim ve daha çok çalışma yapılması neticesinde suçluluk davranışında zihinsel yetersizliği savunan kuramlar git gide önemini kaybetmiştir (15, 16).

Suç davranışı üstünde zekânın tek belirleyici olmadığı düşüncesi kabul görmekle birlikte bu hususta çalışmalar yapılamaya devam edilmiştir. Suça

bulaşmış kişilerle suça bulaşmamış kişilerin zekâ seviyelerinin mukayese edildiği çalışmaların bir bölümünde gruplar arasında istatistiki yönden anlamlı farklar saptanmıştır. Çalışmalarda dikkat çeken bir bulgu da suç işleyen kişilerin zekâ puanları ötekilere nazaran yoğunlukla düşük çıkmaktadır. Mesela, 1971 yılında yapılan bir çalışmada Farrington ve West ilk kez hüküm alan suçlu çocukların bu durumlarında zekâ seviyesindeki düşüklüğün etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir (24). Ülkemizde yapılan bir araştırmada ise yaşları on beş ila on sekiz yaş arasında değişen ve minimum ilkokul düzeyinde eğitim almış olan toplam iki yüz on dört hükümlü çocuk incelenmiş incelenen bu çocukların zekâ puanları açısından % 50,5'inin sınırdan, %44,4'ünün sınır seviyesinin dahi çok altında oldukları görülmüştür (16). Yalnız bu veya buna benzer çalışmaların bulgularını doğrulamayan araştırmalar da vardır. Rouke tarafından 1950 yılında yapılmış olan bir araştırmada suç işleyen kişilerin bulunduğu grupta zeka puanları ortalaması doksan puan olarak saptanmış ve daha sonraki dönemlerde bu bulgu destekleyen farklı çalışmalar da yapılmıştır (16). Türkiye’de ise Özen ve ark. (25) ise “farik ve mümeyyizlik değerlendirmesi için bilirkişiye gönderilen çocuklarla yaptıkları çalışmalarında %2,4 gibi düşük bir oranında hafif mental retardasyon olduğunu” saptamışlardır. Literatür üzerinde bu konuda yapılmış olan çalışmalarda ise “suça bulaşmış çocukların zekâ puanları suça karışmamış çocuklardan düşük çıkmakla beraber 75–90 puan aralığında değiştiği” dikkat çekmektedir (26, 27, 28).

Suç edimi ve zekâ arasında bulunan farklı bir bağlantı da tekrarlı suç işlemeyle alakalıdır. Tekrar suç işleme üzerine yapılan bir literatür taramasında formunda yapılmış olan bir çalışmada çok sayıda çalışma bulgularının tekrardan suç işleme ile düşük zekâ seviyesi arasında korelasyon olduğunu göstermiştir (29).

Ahlak ile suçluluk arasında bulunan bağlantı gerçi uzun zaman müddetince üzerinde tartışılan bir husus olmuştur. Lombroso tarafından yapılmış olan suçlu kimse tanımında, suçlu kimse temel olarak ahlak

hissiyatından mahrum bir mevcudiyettir. Bu kimseler acıma hissi bulunmayan, bencil, empati kuramayan kimselerdir (30).

Çocuk suçluluğunu meydana getiren sebepler komplike olmakla beraber gerçekleştirilmiş olan çalışmalar ailesel unsurların çocukların suç işlemesinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bir farklı çalışmada ise çoğunlukla suçlu ailelerle bu ailelerin sahip oldukları çocukların işledikleri arasında anlamlı korelasyon saptanmıştır (32).

Baba ya da annenin suç işlemiş olması kendi çocuklarının da suç işlemesi adına iki farklı biçimde tehlike unsuru yaratmaktadır Uluğtekin (31). Bu risk unsurlarından ilki anne veya babadan herhangi birisinin tutuklu olması ötürü ailenin fiili şekilde parçalaması, ikinci risk unsuru ise ebeveynlerin çocuk tarafından bir rol model olarak alınmasıdır. Çocuğun ailesinde suç işleyen bir kimsenin bulunması çocuk ta da sonrasında öğrenilen bir davranış olacak ve haliyle çocuğun da suç işleyen veya suç işleme davranışını olağan gören buna alışan bir birey olmasını sağlayacaktır (32).

Çocuk suçluluğu ve aile arasındaki bağlantı da etkili olan bir unsur da aile içi iletişim faktörüdür. Aile, yüz yüze tabi işbirliği ve ilişkilerin en fazla yaşandığı, gelecek kuşakları oluşturacak çocukların toplumsallaşmasında etkili olan ilk yapıdır (32). Buradan hareketle, aile yapısının parçalanması veya aile içerisindeki etkileşimin kâfi düzeyde olmaması çocuğun toplumsallaşabilme düzeyinde de bazı istenmeyen etkilerin doğmasına yol açacaktır ki bu durum çocuğun suç işleyebilecek bir yapıya girmesinde çok önemli bir yere sahiptir Bu bilgiler ışında aile mensupları arasında kavga, hakaret ve çatışmaların yaşanması, aile mensuplarından herhangi birinin bağımlılık yapan madde ya da alkol bağımlısı olması, çok kalabalık bir popülasyon bulunması, ve çocuğa gereken ilgi, şefkat ve sevginin gösterilmemesi de çocuğun suça yönelmesinde çok büyük etkiye sahip olabilmektedir (17, 32).

Anne ve babaların çocuklarını yetiştirme biçimleri, haliyle çocuğun toplumsallaşmasında da temel noktayı oluşturmaktadır. Öyle ki toplumsallaşma aşamasındaki başarısızlıkla çocuğun suç işleme davranışı edinmesi ile de

doğrudan bağlantılıdır. Gerçekleştirilmiş olan çalışmalar reddeden ailelerin daha fazla fiziki cezalara yöneldiğini ve fiziki cezalara yoğunlaşan ebeveyn davranışları ile suçluluk arasında kuvvetli bağlantı bulunduğunu belirtmektedir (31). İlâveten, aşırı ilgisiz ve serbest ebeveyn tutumuyla suç arasında bağlantı bulunduğu da dikkat çekmektedir. Yapılan bir çalışma bulgularına göre, düşük kontrol düzeyi bilhassa kız çocuklarının suça itilmesi üzerinde etkili bir durumdur (32).

Tutukevinde bulunan çocukların katılımı ile gerçekleştirilmiş olan bir akademik çalışmada, tutukevinde bulunan çocukların yaklaşık %34'ünün ailelerinde fiziksel şiddet ihtiva eden kavgalar yaşandığı saptanmıştır (33). Suç işleyen çocuklara karşı aileleri tarafından yapılan cezalandırma şekillerinin araştırıldığı farklı bir çalışmada ise çocukların % 62,9'unun dövülerek cezalandırılmış olduğu dikkat çekmiştir. Benzer şekilde *“kasten adam öldürme suçundan cezaevinde olan çocuklarla yapılan bir araştırmada bu çocukların takribî %82'sinin fiziksel şiddete uğradığı”* saptanmıştır (34).

Tüm bu bilgiler doğrultusunda hareket edecek olursak; gerek ailenin yapısı, ailedeki kişi sayısı gerekse aile içi iletişim, çocuk yetiştirme stilleri olsun aile ve çocuk suçluluğu arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Ne var ki çocuk suçluluğundaki tek etken tabii ki de aile değildir. Çocukların suça yöneliminde bir başka sosyalleştirme ortamı olarak tanımlayabileceğimiz, arkadaş çevresinin de etkisi görülmektedir. Çocuklar yoğunlukla bir gruba mensup olma, kendilerini kanıtlama veya yaşatlarının zorbalıkları vb. gibi sebeplerden ötürü suça meyilli hale gelebilmektedirler.

Bilhassa batı medeniyetlerinde gerek çocuklar gerekse genç bireyler tarafından gerçekleştirilen suçların büyük kısmı üç beş kişiden oluşan küçük gruplar şeklinde işlenmiş olan organize suçlardan oluşmaktadır. Çocuklardaki bu kombine hareketi oyun grubuyla izah etmek olasıdır. İlk etapta oyun grubu olarak kendini gösteren birliktelik ergenlik çağındaki çocukların özellikleri sebebiyle git gide suç çetelerine evirilebilmektedir. Bu mihenkte grup içerisindeki arkadaşlık bağları büyük öneme sahip olmaktadır. Çocuğun

içerisinde bulunduğu oyun grubunca onaylanması ve bir mevki sahibi olması için grup içerisinde belirli bir işbirliğine gereksinim duyacaktır (16).

Çocuk suçluluğu üzerinde değişik olumsuz etkileri bulunan gruplardan biri de çetelerdir. Örneğin o güne kadar herhangi bir suça iştirak etmemiş bir çocuk herhangi bir çetenin mensubu olmaya başlaması halinde suç işlemeye başlayabilmektedir. Diğer taraftan daha evvelinde istenmeyen riskli davranışlar yapmış olan bir çocukta da çete mensubu olması ile beraber önceki bu tehlikeli davranışlarını kuvvetlendirecek ve suça karışma eylemlerini tekrarlama ihtimali fazlalaşacaktır. Yapılmış olan bir akademik araştırmada çocukların bir çeteye mensup olma ve işledikleri suçlar arasındaki bağ araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çete mensubu olmayan çocuklara nazaran çete mensubu olan çocuklar daha çok suç oluşturan eyleme dâhil olmuşlardır. Öte yandan çete mensubu olan çocukların çete mensubu olmadıkları dönemle çete mensubu oldukları dönemler arasındaki suç işleme oranları mukayese edilmiş ve bu mukayese neticesinde çete mensubu olmanın suç işleme davranışlarında artışa yol açtığını bulgulamışlardır (35).

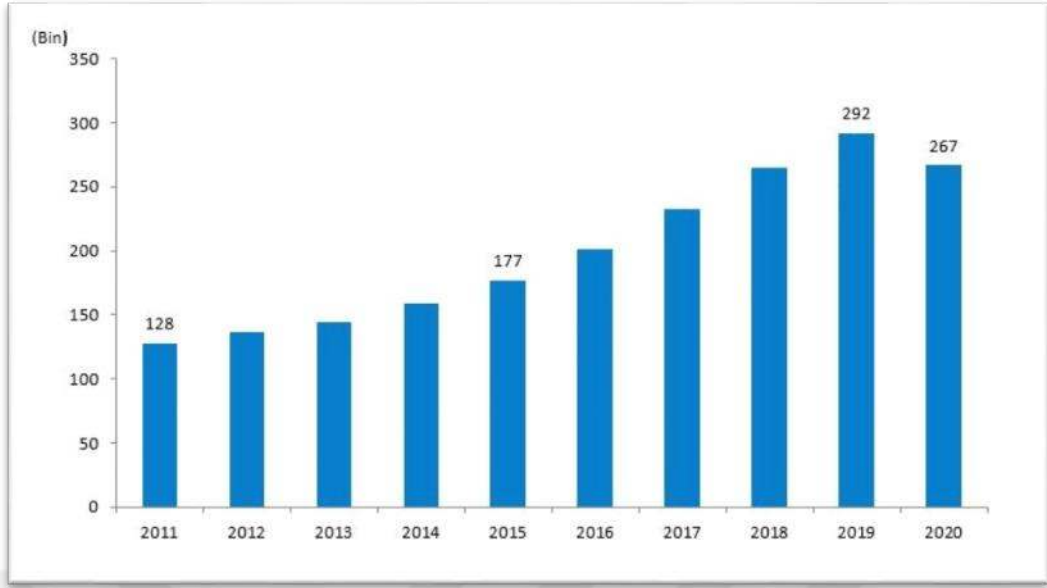
Çocukların yalnız başlarına suç işleme durumlarıyla, arkadaşlarıyla birlikteyken suç işleme durumları yönünden Türkiye’de de durum çokta farklı değildir. Yapılmış olan bir çalışmada; Cumhuriyet Savcılığı’na suç işledikleri iddiasıyla getirilmiş olan 12 ila 15 yaş arasında bulunan toplam yüz on dört çocuk, suç işledikleri esnada yanlarında kimlerin olduğu yönünden değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde çocuklardan yalnızca on üç tanesi suçu tek başınayken gerçekleştirdiğini belirtmiş sekiz çocuk aile mensuplarından birinin yanında olduğunu belirtirken doksan üç çocuk ise suç işlerken arkadaşlarının yanlarında olduğunu söylemiştir (36). Yine benzer bir çalışma bulgularında çalışma kapsamında incelenen olgulardan %11’nin suç işledikleri esnada bir akranlarının yanlarında olduğunu tespit edilmiştir (23). Yine yapılmış olan farklı bir araştırmada, araştırma kapsamında incelenen suç işlemiş çocukların %35’inin suçu işledikleri esnada yalnız olduklarını %65’inin ise yanlarında bir ya da birden daha fazla arkadaşlarının bulunduğunu göstermişlerdir (37).

Neticede çocuklar kişisel özellikleri, ebeveynlerince sağlanmış olan yetersiz sosyalleşme, akranları veya arkadaşlarından edinmiş oldukları kötü davranışlar ve etraflarındaki olumsuz rol modeller, ailelerinin bulundukları yerleşim alanından farklı bir yerleşim alanına göçmesi ve bu durum neticesinde meydana gelen adaptasyon problemleri, almış oldukları eğitimin yetersizliği, akademik anlamda başarılı olamama ve sosyal medya TV benzeri iletişim araçlarının tesiri gibi çok sayıda sebepten ötürü suç işleyebilmektedirler. Burada önem arz eden husus bu suça yönelmenin sebeplerini ortaya koymak ve adli sistem dâhiline bir biçimde girmiş bulunan çocuğun menfaatini en fazla seviyede koruyacak biçimde yargılanabilmesine yardımcı olmaktır (23).

2.4.Sayılarla Çocuk Suçluluğu

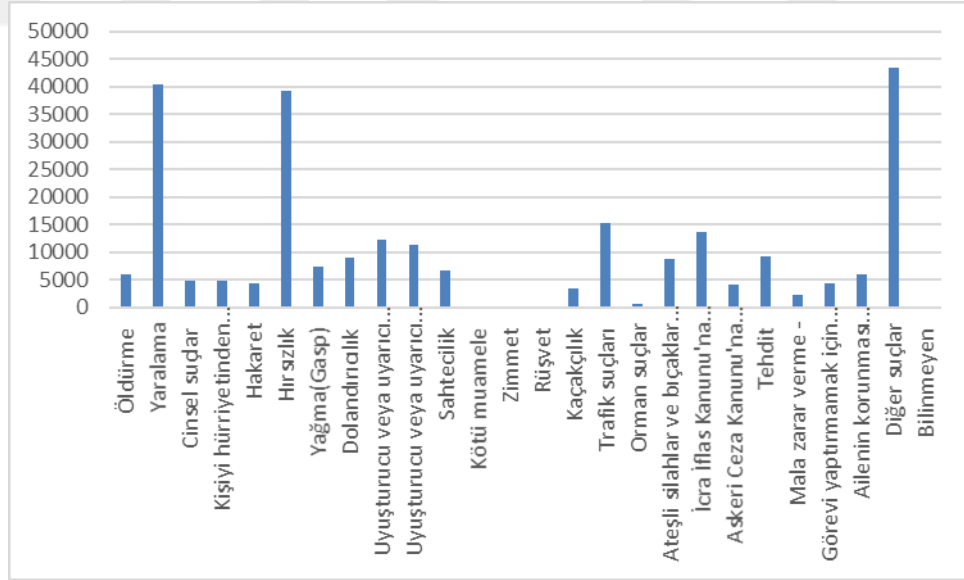
Yakın tarihe bakıldığında özellikle II. Dünya Savaşı'nın peşinden çocuk ve genç suçluluğunda çok süratli bir artma yaşanmış ve bu artış neticesinde bu durum toplumsal bir problem halini almıştır. Bilhassa kalabalık ve büyük kentlerde yaşamakta olan genç bireyler içerisinde hırsızlık, yaralama, kapkaççılık, cinayet, alkol ve narkotik madde ile evden kaçma davranışları yaygın bir hal almıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde tutuklanmış bütün vakaların %43'ünü on sekiz yaşından daha küçük çocuk bireyler meydana getirmektedir. Cinayetlerin %10'u, silahlı gaspların %34'ü ve araba hırsızlıklarının %55'ine on sekiz yaşından küçük çocuklarca gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Çocuk suçluluğuna yönelik olarak İsviçre, Fransa ve Almanya gibi bazı Avrupa devletlerinde birçok araştırma yapılmıştır. Ülkemizde ise bu dönemde cezaevine girmiş olan hükümlü çocuk sayılarında düşüş yaşanmıştır (16).

Aşağıda yer alan grafikte 2011 yılı ve 2020 yılları arasındaki Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı yer almaktadır.

Şekil 2.1. Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı, 31 Aralık, 2011-2020

Buna göre 2011 yılında ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı 128.000 iken bu sayı 2015 yılında 177.000'ne 2020 yılında ise 267.000'ne çıkmıştır.

Grafik 2.1. Suç türü ve suçun işlendiği yaş grubuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler

Özellikle erkek cinsiyette 12 ila 17 yaş aralığındaki çocukların en fazla yaralama türü suç işledikleri dikkat çekmektedir.

Tablo 2.2. Suç turu ve suçun işlendiği yaş grubuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler (38)

2020 yılı		Toplam		12 - 14		15 - 17	
Suç türü	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
	258 401	247 883	10 518	1 528	74	8 374	258
Öldürme	6 080	5 916	164	32	1	320	2
Yaralama	40 445	39 413	1 032	19	-	329	11
Cinsel suçlar	4 890	4 861	29	174	1	393	4
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	4 749	4 580	169	69	-	281	8
Hakaret	4 334	4 112	222	1	-	6	-
Hırsızlık	39 279	36 673	2 606	884	49	4 401	138
Yağma(Gasp)	7 349	7 087	262	268	9	1 199	22
Dolandırıcılık	8 958	8 421	537	-	-	50	2
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti	12 241	11 533	708	27	9	311	24
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satın alma	11 374	11 125	249	3	-	249	19
Sahtecilik	6 650	6 329	321	2	1	18	5
Kötü muamele	142	81	61	1	-	1	-
Zimmet	209	186	23	-	-	-	-
Rüşvet	109	109	-	-	-	-	-
Kaçakçılık	3 411	3 318	93	-	-	12	-
Trafik suçları	15 363	15 168	195	-	-	13	-
Orman suçlar	672	650	22	-	-	-	-
Ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar	8 801	8 716	85	4	-	32	-
İcra İflas Kanunu'na muhalefet	13 664	13 001	663	-	-	3	-
Askeri Ceza Kanunu'na muhalefet	4 212	4 212	-	3	-	2	-
Tehdit	9 216	8 901	315	9	1	128	1
Mala zarar verme -	2 338	2 222	116	1	-	27	2
Görevi yaptırmamak için direnme	4 227	4 102	125	-	-	25	1
Ailenin korunması tedbirine aykırılık	5 892	5 760	132	2	-	17	2
Diğer suçlar	43 554	41 171	2 383	29	3	556	17
Bilinmeyen	242	236	6	-	-	1	-

2.5.Ceza Sorumluluğu ya da Ceza Ehliyeti

Kanunlar nezdinde suç olarak nitelendirilmiş bir eylem ya da fiili gerçekleştirmiş olan kişide aranan şartlara ceza ehliyeti denilmektedir. Aranan bahse konu bu şartlar, genel olarak suç içeren fiili ifa eden kişinin suçu işlemiş olduğu sırada gerek hareket serbestliği gerekse bilinç olarak ne yaptığının tam idrakinde olmuş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, suç sayılan eylemin gerçekleştirildiği esnada failin bunun sonuçlarını tam manasıyla değerlendirebilme yetisine haiz olmasıdır (18, 19). Ceza ehliyeti veya başka bir

ifadeyle Ceza sorumluluğu kavramı için “01.06.2005’de uygulamadan kalkmış olan 765 nolu Türk Ceza Kanununda ve bu tarih öncesi ilgili alan yazınında farik ve mümeyyizlik” kavramları kullanıldığı” bilinmektedir. Farik sözcük anlamı olarak fark eden kimse manasını taşıırken mümeyyiz ise iyi-kötü veya yanlış-doğru ayrımını yapabilen anlamı taşımaktadır. Hukuki yönden ise “farik ve mümeyyiz; kişinin işlediği suçun farkında olması, bilerek isteyerek suç işlemesi” manasına gelmektedir (39). 765 numaralı TCK’da bu kavramlar 12 ila 15 yaş aralığında bulunan çocukların alacakları ceza açısından taşımaları veya bulunması gereken koşulları göstermektedir. 2004’de yayınlanmış olan 5237 numaralı TCK’da ise “işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamama veya davranışlarını yönlendirme yeteneği” nden bahsedilmekte farik ve mümeyyiz kavramlarına rastlanmamaktadır. Türk Ceza Hukukunda ceza sorumluluğu tam sorumluluk, kısmi sorumluluk ve cezai sorumsuzluk olmak üzere üç bölümde ele alınmaktadır.

- 1.**Tam sorumluluk:** “suçun işlendiği tarihte reşit olan bireyin temyiz halini ortadan kaldıran herhangi bir hali olmaması yani işlediği fiili tam anlamı ile değerlendirebilmesi” anlamını taşımaktadır.
- 2.**Kısmi sorumluluk:** “fiil işlendiği sırada kişinin şuur ve hareket serbestîsini önemli derecede azaltacak nitelikte akıl maluliyetine sahip olunması durumunu” belirtmektedir.
- 3.**Cezai sorumsuzluk:** “kişinin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olması” manasını taşımaktadır. Cezai sorumsuzlukta ki bu durum yaş küçüklüğü veya akıl hastalığı benzeri ayrı durumlardan kaynaklanabilmektedir. Yalnız burada önem arz eden husus bireyin mevcut durumu kıymetlendirebilme gücüdür (40).

Ülkemizde uygulanmakta olan yasal sistem doğrultusunda ceza ehliyetini yok eden ya da kısıtlayan bazı durumlar aşağıda yer alan şekildedir:

a) Gerçeği değerlendirmeyi bozan ruhsal bozukluklar: İlgili yasanın madde 32 1. fıkrasına göre “*akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişilere ceza verilemeyeceği*” ifade edilmektedir (5237 numaralı Türk Ceza Kanununun (Yeni TCK. 32. maddesi). İkinci fıkrada ise bahse konu yeteneklerde bir azalma olması durumunda uygulanacak cezalarda bir takım indirimler yapılacağı belirtilmektedir.

b) Dilsiz ve sağır olma: Dilsiz ve sağır olma bireyin gerek bilişsel gerekse duygusal gelişimine etki edecek bir durum olarak nitelendirilir. Dilsiz ve sağır olan bireylerin gelişimleri bu türlü sorunu bulunmayan akranlarına nazaran daha güç olarak görülür (9). Bu sebeple TCK 33. md’ye göre henüz 15 yaşını tamamlamamış dilsiz ve sağır çocukların ceza ehliyeti bulunmamaktadır.

c) Geçici nedenler–alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma: Geçici bir sebeple veya istem dışı alınmış olan uyuşturucu madde ya da alkolün tesiriyle, işlemiş olduğu suç teşkil eden fiilin hukuksal mana ve neticelerinin idrakinde olmayan kimselerin ceza ehliyeti bulunmamaktadır (TCK md.3). Yalnız isteyerek uyuşturucu madde kullanana veya alkol alan kimselerin işlemiş oldukları suçtan ötürü cezai ehliyetleri vardır (41).

d) Yaş küçüklüğü: Çocukluk çağındaki bireylerin işlemiş oldukları suçtan ötürü mesul sayılabilmeleri için yapmış oldukları fiilin gerek ne anlama geldiği konusunda gerekse bu fiil sonucunda ortaya çıkacak durum hakkında gerekli tahlili yapabilecek yeteneği edinmiş olmaları gerekir. Bu yetenek te kişide belirli bir yaş tamamlandıktan sonra geliştiği bilinen bir gerçektir (42). TCK’da yaş ve ceza arasında bulunan bağlantı üç bölümde değerlendirilmektedir. Bunlar;

12 yaş altı çocuklar: 12 yaşını henüz tamamlamamış bir çocuğun ceza sorumluluğu bulunmamasından ötürü suç işlemeleri halinde bu çocuklar için incelemede yapılamaz (5237 nolu kanun md.31). Özetle 12 yaşından daha küçük çocuklar her ne sebeple veya her ne şekilde suç işlerlerse işlesinler

bunların ceza ehliyetleri yok sayılarak bir cezai yaptırım da bulunulmaz. Yalnız çocuğa yönelik bir kısım kurumsal yapılar ya da çocuğun aracılığıyla birtakım önlemler alınabilmektedir (18).

12-15 yaş arasında bulunan çocuklar: 12 yaşından büyük ancak 15 yaşından küçük bir çocuk suç teşkil eden eylemi gerçekleştirdiği esnada gerçekleştirmiş olduğu suç teşkil eden fiilin hukuksal mana ve neticelerini tam idrak edememe ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeteri oranda gelişmemesi durumunda ceza sorumluluğu bulunmamaktadır (5237 nolu kanun md.31). Yalnız bahse konu bu yeteneklerin gelişmiş olduğu görülürse ceza sorumluluğu taşımakla birlikte bazı ceza indirimlerden faydalanabilirler.

15-18 yaş arasındaki çocuklar: 15-18 yaş arasındaki çocukların cezai mesuliyetleri bulunmaktadır, yalnız bu gruptaki çocuklara verilecek cezalarda sürenin kısaltılması benzeri bazı indirimler yapılmaktadır. 18 yaşından daha büyüklerde ceza yeterliliği yönünden yaş kıstası ortadan kalkar ve yalnızca mental durum değerlendirmesinde bulunulabilir (18). Yağmur ve diğerleri, (43) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada farik ve mümeyyizlik değerlendirmesinde bulunulmuş ve bu kapsamda 74 çocuk için verilen raporlar incelenmiştir. Çalışma sonucunda raporları incelenen çocukları “yoğunlukla 14-15 (%54’ü) arasında değişen bu çocukların %50’sinin işledikleri suçun farik ve mümeyyizli olduklarını” saptamışlardır. Zira çocukluk çağındaki bireyler belirli bir yaşa ulaşınca başka insanlara ve yoğunlukla kendilerine bile zararı olacak davranışların ne tahminin ne de takdirini yapamazlar.

Bundan dolayı da bu dönemde hukuki manadaki bir cezadan korkma ya da düzelme gerçekleşmeyecektir. Herhangi bir insanın verilen cezadan ötürü gereken dersi alabilmesi için belirli bir akli gelişimde olması icap etmektedir (19).

2.6.Yargılanma Yeterliliği

Türk adalet sisteminde yargılanma yeterliliği bazı açılardan dolayı ceza ehliyetinden farklılıklar arz eden bir kavramdır. Black's Law Dictionary yeterliliği; *“problemleri anlama ve karar verme zihinsel yetisi olarak”* betimlendirmektedir (44). Black's Law Dictionary’de yer alan tanım Türk Ceza Kanunu’nda yer alan ceza yeterliliği kavramını andırmakla birlikte, yargılanma yeterliliğinde zanlının yargılanma esnasındaki zihinsel durumuna da atıf yapmaktadır. Buradan hareketle herhangi bir kimsenin fiziken bir duruşmaya çıkabilmesi bu kimsenin yargılanma yeterliliğine sahip olduğu manasını taşımaz. Öyle ki duruşmaya çıkmış olan bu kimse gerek herhangi bir rahatsızlığı bulunması gerekse mental bir yetersizlikten ötürü yargılanmak için müsait bir halde olmayabilir (45).

Yargılanma yeterliliği, ruhsal hastalıklardan daha ayrı bir durumu belirtmektedir ve zanlının o zamanda ki vazifesini ifa etme kifayetini, özetle yalnızca fiilin gerçekleşmiş olduğu anın değil bununla birlikte, yani sadece eylemin gerçekleştiği zaman değil yargılandığı dönemdeki bireyin içerisinde olduğu mental durumu da kapsamaktadır. Mesela birey, suç teşkil eden fiili gerçekleştirdiği an itibariyle bir ruhsal sorunun tesirinde bulunduğu kabullenilmiş olabilir ne var ki bir taraftan da o zamanki durumu yargılanması veya hüküm alma açısından tümüyle kâfi bir durum olarak görülebilir veya da bu durumun tam aksi söz konusu olabilir (46).

Yasal bir kavram olma açısından yargılanma yeterliliği tarihte ilk kez 1960’da Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkmıştır. O tarihte bu ülkede “Dusky v. United States” isimli küçük bir kız çocuğunun kandırılıp zorla kaçırılmasını konu alan bir dava bulunmaktadır. Bahse konu bu dava bir kimsenin yargılanabilmesi için bulundurması icap eden birtakım standartların olmasına dikkat çekmesi ile önem arz etmektedir. Bahse konu bu standartlar genel olarak şu şekildedir: Yargılanan kişinin dava süreci boyunca asgari avukatına danışarak durumu anlayabilecek düzeyde bir yeterliliğe sahip olması, yapacağı savunmanın hem akla hem de gerçeklere uygun olmasıdır (47, 48).

Bu dava ile ortaya çıkmış olan yargılanma yeterliliği kavramı akabinde Kanada vb. gibi birçok devlette ayrı dönemlerde ele alınan bir kavram haline gelmiştir. Mesela Kanada kanunlarına 1992 yılında bu kavram eklenmiştir. 1992’de bu ülkede görülen “The Quebec Court of Appeal in R.v. Steele” isimli dava ile ilk kez bir kişinin yargılanmak için yetersiz sayılmasına neden olabilecek dört farklı kıstas saptanmış ve belirlenen bu kıstaslardan herhangi birinin veya birkaçının kişi de bulunması durumunda bu kimsenin yargılanmasının uygun olmayacağı ifade edilmiştir (45). Bu ölçütler şu şekildedir:

- 1.Kendisine yöneltilen suçlamaların ayrımını yapamamak,
- 2.Yargılama sürecinde görevli (hâkim, avukat, jüri vb.) kimselerin ve yapılan duruşmanın maksadını ve doğasını anlayamamak,
- 3.Yargılama aşamalarının ifade ettiği önemin farkına varamamak, kendi avukatı ile gerçekleştirdiği görüşmelerde yetersiz olmak, onun önerilerini idrak edememek ve karar alamamak,
- 4.Lüzumu halinde fikir belirtmesi gerektiğinde bunu yeterli düzeyde aktaramamak (45).

Yukarıdaki standartların yargılanan kişide bulunması yargılamanın adile bir biçimde yapılabilmesi açısından büyük önem arz etmektedir (49).

Yargılanma yeterliliği olabilmesi için yargılanan kişide zaman ve yer oryantasyonu, özgür ve bağımsız bir biçimde karar verebilme ile birlikte savunma hazırlayabilme ve hazırlamış olduğu savunmayı hâkim karşısında sunabilme yeteneğine haiz bir kişi olmalıdır (44, 48, 50). Hâsılı bir kimsenin duruşmada incelenebilmesi için en önce kendisine yöneltilmiş olan itham, iddia ve suçlamaları algılayıp anlamlandırabilecek bir yeterliliğe haiz olmalı ayrıca bütün bunları kendi avukatlarıyla da tartışabilmelidir (49).

Buraya kadar ifade edilen bilgiler doğrultusunda Türk ceza sistemi içerisinde tıpkı ceza yeterliliğinde olduğu üzere yargılama yeterliliğinde de bireyin mental durumu büyük önem arz etmektedir. Zira kişinin hem yapmış olduğu fiili hem de bu fiilin neticelerini kavrayabilme gücü üzerinde yoğunlaşılacak en önemli husustur.

“Mental durum ve kişinin gerek yaptığı eylemi gerekse içinde bulunduğu süreci değerlendirme yetisi ise bazı gelişimsel özellikleri kapsadığı için yaş ile ilişkili gözükmektedir” (51).

2.7.Adli Sistem İçerisinde Bulunan Çocuklar ve Ceza Ehliyeti-Yargılanma Yeterlilikleri

Geçmişten günümüze çocuk suçluluğu açısından toplumların tutum ve davranışları farklılık arz etmektedir. Çok eski dönemlerde suç işleyen kimselere yönelik çok hoşgörüsüz ve katı yaptırımlar uygulanmıştır. Bilhassa Roma Hukuku dönemi ile birlikte suç işleyen kimselere verilecek cezalarda yaş faktörü ve bazı hafifletici sebepler göz önünde bulundurulmuş suç işleyen çocuklara karşı daha hoşgörülü bir tutum takınan bu gruptaki bireylere verilecek cezalarda yetişkin kişilerden ayrı bir tutum takınılmıştır (31).

Öyle ki yüzyılın başlarında gerçekleştirilen iyileştirme çalışmalarından ötürü yeniden işlenecek suçların önlenebileceği düşünülmüş ve çocuklar için uygulanan adli işlemler cezalandırma niyetinden uzaklaşmıştır (44, 52). Farklı toplumların yargı sistemlerinde çocuk suçlulara karşı yardımda bulunma düşüncesine yoğunlaşılması bu gruba yönelik yargılanma yeterliliği kavramında daha ön plana çıkmasına yol açmıştır (53). Bu fikir doğrultusunda çocuk grubundaki bireylerin yetişkinlerden farklı özelliklerinden hareketle bütün dünya genelinde çocuk mahkemeleri oluşturulmaya başlanılmıştır. Çocuk mahkemelerine verilebilecek ilk örnek ABD’de 1899’da “İlinois Eyaleti”nde çocukların kendilerine münhasır kanunlarla yargılanmaya başlanması olarak gösterilmektedir. Buna benzer uygulamalardan bazıları ise; “1905 yılında İngiltere’de, 1911 yılında Kanada ve Portekiz’de, 1912 yılında Belçika ve Fransa’da, 1919 yılında Avusturya’da, 1920 yılında Hindistan’da, 1922’de Hollanda’da, 1923 yılında Almanya ve Brezilya’da ve 1934 yılında ise İtalya’da” kurulan çocuk mahkemeleridir. Dünyanın değişik ülkelerinde kurulmuş olan bahse konu bu çocuk mahkemelerinin tümünün ortak özelliği çocuk suçluların rehabilite edilmesi, onların tekrardan topluma kazandırılması ve onları suça itmiş olan sebepleri tespit ederek bunların önlenmesine yönelik tedbir alınmasının sağlanmasıdır. Türkiye’de ise çocuk mahkemelerinin

kurulması diğer devletler baz alındığında epeyce geç kalınmış bir durumdur. Türkiye’de ilk olarak 1952’de çocuk mahkemelerine yönelik bir kanun hazırlığı yapılmış ancak bunun yasallaşması 27 yıl sonra 1979’da gerçekleşebilmiştir. Ancak 1980 askeri darbesinin de etkisiyle tekrardan bir erteleme durumuna maruz kalmış ve bu mahkemeler 1987’de kurulabilmiştir (23).

Özellikle 1990’lı yıllar iki açıdan önem arz etmektedir. Zira bu dönemde çocuk mahkemeleri yagın bir hale gelirken aynı zamanda çocuk suçluluğunda kayda değer bir artma yaşanmıştır. Bu dönemde hem çocukların çok ağır cezalar almaları yönündeki tartışmalar artmış hemde çocuklar çok ağır cezalar almaya başlamışlardır (53, 54). Bu durum karşısında konu psikologlar tarafından da yoğun bir biçimde akademik açıdan tartışılmaya başlanmıştır.

Herhangi bir kimsenin akli gelişimi uzun yıllar dahilinde birçok aşamadan geçerek tamamlanan bir süreçtir. Kişinin bilişsel gelişimi hususunda en yaygın ve kabul gören ve dört aşamadan meydana gelen Piaget’in bilişsel gelişim modelidir. Buna göre:

Duyusal motor evre: Bu aşamada 0 ila 2 yaş arasındaki bebek duyuları aracılığıyla etrafında olanları algılamaya başlayarak ağır ağır ile dış dünyayı algılar ve yavaş yavaş tepki biçimindeki aksiyonlardan amacı olan aksiyonları gerçekleştirmeye başlamaktadır.

İşlem Öncesi Dönem: Bu aşamada 2 ila 6 yaş arasındaki çocukta dil kullanımı ilerlemekte ve bazı semboller oluşturulmaktadır. 2 ila 6 yaş arasındaki bir çocuk mantıksal açıdan yalnızca tek taraflı düşünebilmekte ve öteki kişilerin bakış açılarını algılayabilme hususunda birhayli zayıf kalabilmektedirler.

Somut İşlemler Dönemi: Bu aşamada 6 ila 12 yaş arasındaki çocuklar karşılaşmış oldukları sorunlar karşısında daha akıllı çözüm yolları oluşturmaya ve kuralları anlamaya başlamaktadırlar. Bu dönemde somut düşünmeyle

alakalı çok önemli aşama kaydedilir lakin soyut düşünme becerisi istenen düzeyde gelişmemiştir.

Soyut İşlemler dönemi: Soyut düşünme yeteneği 12 ila 18 yaş arası bu dönemde gelişmekte olup, birey bu dönemle birlikte karşılaşmış olduğu sorunların üstesinden sistematik bir biçimde yaklaşarak gelebilir. Yine bu dönemde çok kompleks yapıdaki problemler de çözülmeye başlanır.

Piaget’in bahse konu bu kuramı doğrultusunda bir çocuk *“olası seçenekler üstünde kafa yorma yeteneğini soyut işlemler döneminde edinmekte ve akıl yürütme metotlarından olan tümdengelim ve tümevarımın her ikisini birden kullanmaya ancak 14 yaşınd ardından sonra başlayabilmektedir”* (55). Hem ceza ehliyeti hem de yargılanma yeterliliği kavramlarında çok önemli bir yere sahip bir husus olan kişinin yapmış olduğu eylem ya da fiilin neticelerini kıymetlendirebilmesi ve suç vasfı taşıdığını farkedebilmesi göz önünde bulundurulduğunda bir çocuğun yapmış olduğu davranışın tam manasıyla değerlendirmesini yapabilmesi için soyut işlemler döneminde bulunması icap etmektedir.

Ceza ehliyeti yaşı çocuklar için ülkeden ülkeye toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir. Öyle ki genel olarak farklı ülkelerde bu yaş aralığı 7 ila 21 yaş arasında değişebilmektedir.

Tablo 2.3. Ükelere göre ceza ehliyeti yaşı

Ceza ehliyeti yaşı	Ülke
7 yaş	Avustralya
	Bangladeş
	İrlanda
	Pakistan
	Suriye
18 yaş	Belçika
	Peru
	Kolombiya
	Peru

Mesela *“kimi devletlerde gerçekleşen eylemin ciddiyetine göre ceza ehliyeti yaşında farklılıklar yapılabildiği görülmektedir. Örneğin Belarus da*

belirlenen ceza ehliyeti yaşı 16 iken ciddi bir suç işlenmesi durumunda sınır 14 yaşa çekilebilmektedir” (56).

Çocukların yargılanması ile ilgili ceza ehliyeti yaşlarındaki farklılıklar dışında ülkeler arasındaki bir diğer farklılık ise değişik uygulamaların mevcut olmasıdır. Söz gelimi Amerika Birleşik Devletleri’nde daha önce bahsettiğimiz yargılanma yeterliliği kavramı söz konusuken Türkiye’de kanunlarla tespit edilmiş kesin yaş sınırları ve duruma göre verilebilecek koruma kararları gibi farklı uygulamalar bulunmaktadır. Devletler arasında var olan bu farklılıklarla birlikte bazen ülkelere ziyade bir ülkede kendi iki şehri veya eyaleti arasında da uygulama farklılıkları olabilmektedir. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse, ABD’nde gençlerin ve çocukların yeterliliklerinin değerlendirilmesi hususunda eyaletler arasında farklı uygulamalar bulunmaktadır (54). Öyle ki Amerika Birleşik Devletlerinin kimi eyaletlerinde yeterlilik tespitinde yaş dikkate alınırken kimi eyaletlerinde ise gerek zihinsel açıdan gelişimine olumsuz etkide bulunabilecek gerekse kendi savunmasını yapabilmesine mani oluşturabilecek bir zihinsel sorunun var olup olmaması durumu değerlendirilmektedir.

Yargılanma yeterliliği konusunda gerçekleştirilmiş olan çalışmalar incelendiğinde, yargılanma yeterliliği ve yaş arasında mantıklı bir korelasyon bulunduğu dikkat çekmektedir (51, 57). Gerçekleştirilmiş olan akademik bir çalışmada yaşları minimum yedi maksimum on altı olan yüz sekiz çocuk ile yüz kırk beş erişkin birey arasında yargılanma yeterliliği açısından mukayese yapmış ve mukayese edilen gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğunu tespit etmiştir (57). Çalışmada yargılanma yeterliliği erişkin bireylerde %96 iken çocuklarda %85 olarak saptanmıştır. Diğer taraftan yine bu çalışmada yaş olarak daha büyük çocuklar küçüklere nazaran hukuki hususları daha net anlamışlardır. Bu çalışmaya benzerlik gösteren birçok çalışma bulunmaktadır (51, 53, 58, 59).

2.8.Yargılanma Yeterliliğinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler

Yargılanma yeterliliğinde kişi ya bu yeterliliğe sahiptir yada yargılanma yeterliliğine sahip değildir (45). Yargılanma yeterliliğinin ölçümünde de bu iki kriter baz alınmaktadır.

Yargılanma yeterliliğinin değerlendirilmesinde; “yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmamış klinik görüşme, soru formu, kontrol listesi, değerlendirme çizelgesi, maksimum performans testleri ve projektif testler” gibi birçok metot bulunmaktadır (50).

Yargılanma yeterliliğini ölçme amaçlı geliştirilmiş olan ölçekler klinisyen hekimlerin yeterlilik kararını vermelerinde katkıda bulunmakta olup, yalnız bu ölçekler bireyin ruhsal durumuna yönelik anlamlı bir değerlendirme yapılabilmesinde tek başına da kafi değildir (45).

Aşağıda yer alan tabloda yargılanma yeterliliğini değerlendirmede kullanılan ölçme araçlarından bazıları vardır (Tablo 2.4.).

Tablo 2.4. Yargılanma yeterliliğini değerlendirmede kullanılan ölçme araçları

Ölçme Aracının Adı	Kullanılan yöntem	Özellikleri
The Competency Screening Test	Cümle tamamlama	• Kullanımı kolay • Kavramsal yapısı amprik olarak yetersiz • Puanlaması yetersiz
The Competency To Stand Trial Assessment Inventory	Yarı yapılandırılmış görüşme ve puanlama ölçeği (likert tipi)	• Amprik açıdan yetersiz • Puanlama ölçütü olmaksızın görüşme olarak kullanıldığında uygun
Interdisciplinary Fitness Interview	Yarı yapılandırılmış görüşme	• Yasal ve psikopatolojik içeriği birleştirmiş olması kapsamlı bir değerlendirmeye olanak tanır.
The Georgia Court Competency Test and The Georgia Court Competency Test- Mississippi State Hospital	Yarı yapılandırılmış görüşme	• Görsel materyellerin kullanılmış olması olumlu bir özelliğidir.
The MacArthur Competence Assessment Tool- Criminal Adjudication	Yarı yapılandırılmış görüşme	• Bilişsel kapasite, psikopatoji ve yasal sürece ilişkin bilgi düzeyine ilişkin bilgi vermesi olumlu bir özelliğidir.

Türkiye de yapılmakta olan farık ve mümeyyizlik değerlendirmelerinde ilk etapta çocuğun, işlemiş olduğu eylemin vasfını ve bunun bir suç olduğunu, işlenmesi durumunda bundan başka kimselerin zarara uğrayacağını ve işlemiş olduğu suçtan ötürü kendisinin ceza alabileceğini idrak edecek düzeyde zekâ gelişimine uygun olup olmadığı değerlendirilmektedir. İlâveten ruhsal hastalıklarla birlikte suç teşkil eden fiilin meydana geldiği esnadaki suçun işlenme şekli, failin içerisinde yer aldığı ruhsal durum ile sosyokültürel çevresi de incelenmektedir (19). Neticede Türkiye’de bireylerin ceza yeterlilikleri hakkında ilgili kliniklerde görev yapan alanında uzman kişiler tarafından gerçekleştirilen bireysel görüşme, zihinsel değerlendirme gibi yöntemler aracılığıyla karar alındığı görülmektedir (37, 60-63).

3.GEREÇ ve YÖNTEM

3.1.Etik Onay

Bu çalışma için Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 14.06.2023 tarih ve 192 Karar No ile onay alındı.

3.2. Olguların Seçimi

Bu çalışmamızda DÜTF Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan 01/01/2015 ile 01/06/2022 tarihleri arasında Türk Ceza Kanunu'nun 31/2 maddesi için görüş istenip tarafımızca muayeneye edilen, rapor verilen yaklaşık 629 olgu adli tıbbi yönden retrospektif olarak taranmıştır. Taranan bu olgular arasından 385 olgu çalışmaya dâhil edilmiş ve retrospektif olarak incelenmiştir.

3.3.Araştırma Kapsamı

Bu tez çalışması arşiv kayıtları kullanılarak retrospektif tipte tanımlayıcı yapılan bir araştırmadır. Olgulara ait cinsiyet, yaş, doğum yeri, meslek, rapor tarihi, istem makamı, olay türü, olay tarihi, müracaat tarihi, suç işlediği yaş, eğitim durumu, anne ve babanın çalışıp çalışmaması, kardeş sayısı, aile üyelerinden kendisi dışında suç işleyeninin bulunup bulunmaması, suç işleyen var ise ceza evinde olup olmaması, zaman-yer-mekân ayrımını yapıp yapamaması, basit matematiksel işlemleri yapıp yapmaması, işlediği iddia edilen suçu tekrarlayıp tekrarlamaması, Çocuk Psikiyatri Kliniği tarafından konulan tanı olup olmaması, suçun içeriği, ilk suç olup olmaması, suçun bireysel veya grup ile beraber işlenip işlenmemesi, okula devam edip etmemesi, bağımlılık yapıcı madde kullanıp kullanılmaması ve soyut düşüncesinin gelişip gelişmemesi yönleriyle değerlendirilecektir.

3.4.Hastanın çalışmaya dahil edilme kriterleri;

Çalışmaya Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine 01.01.2015-01.06.2022 tarihleri arasında başvuran suça sürüklenen çocuklar dâhil edilmiştir.

3.5.Çalışmadan dışlanma kriterleri

Çalışmaya yetersiz dosya verisi olan hastalar ve 12-15 yaş arasında olamayan hastalar dâhil edilmemiştir.

3.6.İstatistiksel Analiz

Çalışma kapsamında elde edilen veriler istatistiksel analiz için “SPSS for Windows 25 paket” programına değerlendirilmiştir. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodları Ortalama, $\pm$ Standart Sapma, Medyan, Frekans, Oran, Minimum, Maksimum olarak ifade edilmiştir. Niteliksel kategorik verilerin karşılaştırılmasında Ki kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. Nicel verilerin analizinde iki grup bağımsız örneklem t test ve Kruskal-Wallis sıralamalı tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık; p değerinin $<0,05$ olduğu durumlar değerlendirilmiştir.

4.BULGULAR

Çalışmada DÜTF Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından muayene edilerek raporları düzenlenmiş olan 385 olgu değerlendirilmiştir.

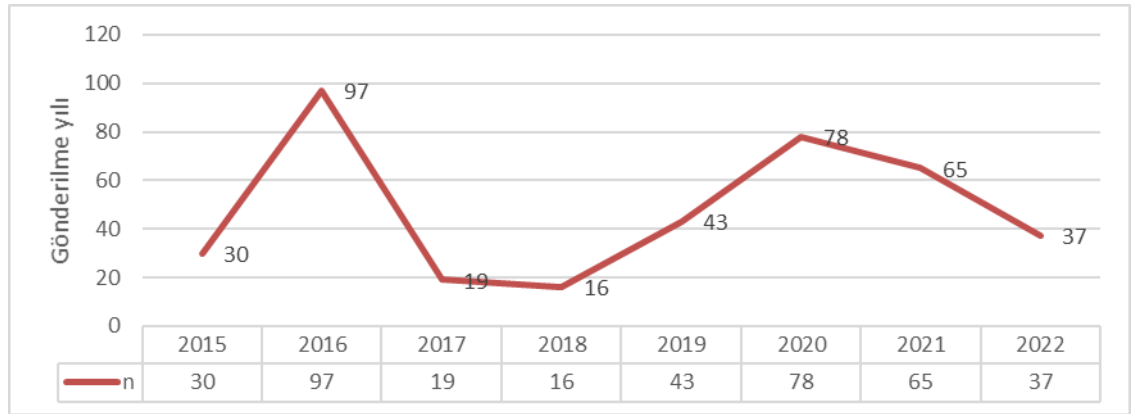
4.1.Olgular Hakkında Gönderilme Tarihi, Olay Tarihi, Adli Rapor Talep Eden Yer ve Makama Ait Veriler

4.1.1.Olguların gönderilme yılları ve olay tarihlerine göre Dağılımı

Tablo 4.1. Olguların gönderilme yıllarına göre dağılımı

Gönderilme Yılı	n	%
2015	30	7,8
2016	97	25,2
2017	19	4,9
2018	16	4,2
2019	43	11,2
2020	78	20,3
2021	65	16,9
2022	37	9,6
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında değerlendirilmiş olan 385 olgunun 37'si (%9,6) 2022 yılı, 65'i (%16,9) 2021, 78'i (20,3) 2020 yılı, 43'ü (%11,2) 2019 yılı, 16'sı (%4,2) 2018 yılı, 19'u (%4,9) 2017 yılı, 97'si (%25,2) 2016 yılı ve 30'u (7,8) 2015 yılında gönderilmiştir (Tablo 4.1).

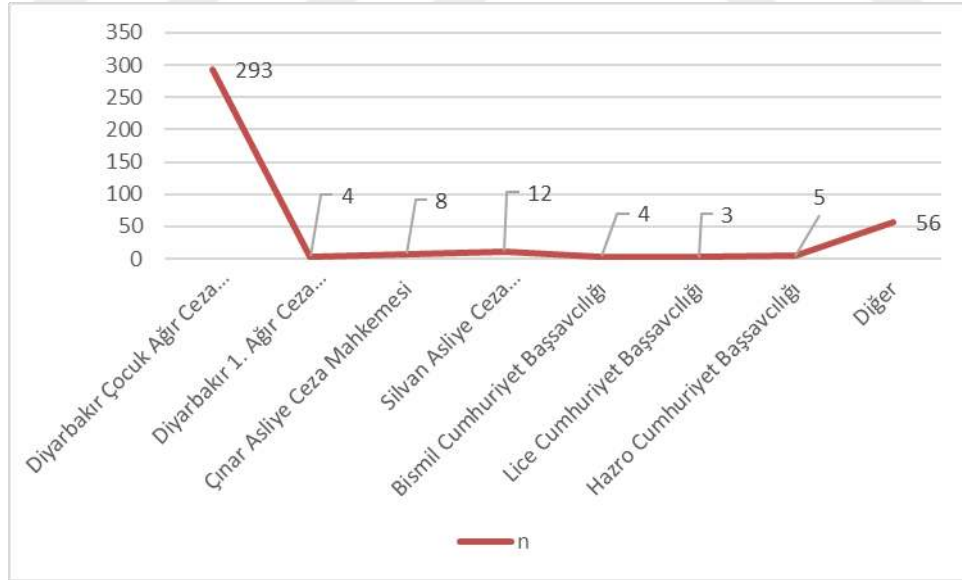

Grafik 4.1. Olguların gönderilme yıllarına göre dağılımı

Tablo 4.2. Olguların rapor tanzim edilmesini isteyen makama göre dağılımı

İsteyen makam	n	%
Diyarbakır Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi	293	76,1
Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi	4	1,0
Çınar Asliye Ceza Mahkemesi	8	2,1
Silvan Asliye Ceza Mahkemesi, Silvan Cumhuriyet Başsavcılığı	12	3,1
Bismil Cumhuriyet Başsavcılığı	4	1,0
Lice Cumhuriyet Başsavcılığı	3	0,8
Hazro Cumhuriyet Başsavcılığı	5	1,3
Diğer	56	14,6
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında İncelenen 385 olgunun 293'ünün (%76,1) Diyarbakır Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 12'sinin (3,1) Silvan Asliye Ceza Mahkemesi, Silvan Cumhuriyet Başsavcılığı ve 5'inin (%1,3) Hazro Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından talep edildiği görülmektedir (Tablo 4.2). Rapor tanzim edilmesini talep eden diğer makamlara yönelik dağılım yukarıdaki tabloda yer aldığı şekildedir.

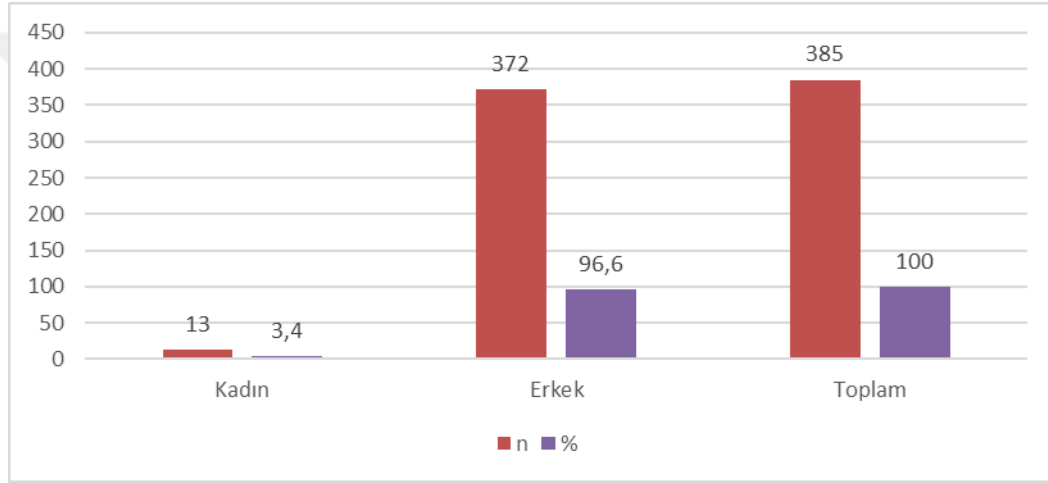

Grafik 4.2. Olguların rapor tanzim edilmesini isteyen makama göre dağılımı

Tablo 4.3. Olguların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	13	3,4
Erkek	372	96,6
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında İncelenen 385 olgunun 372'sinin (%96,6) Erkek, 13'ünün (3,4) kadın olduğu görülmüştür

Grafik 4.3. Olguların cinsiyetlerine göre dağılımı

Tablo 4.4. Olayın meydana geldiği yere göre dağılımı

Olayın meydana geldiği yer	n	%
Diyarbakır/merkez	246	63,9
Bismil	11	2,9
Silvan	26	6,8
Eğil	3	0,8
Cizre	3	0,8
Ergani	13	3,4
Çermik	8	2,1
Çınar	12	3,1
Diğer	51	13,2
Lice	5	1,3
Hazro	5	1,3
Bilinmiyor	2	0,5
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında İncelenen olguların olayın meydana geldiği yere göre dağılımları incelendiğinde 246'sının (% 63,9) Diyarbakır/merkez, 26'sının (6,8) Silvan, 13'ünün (3,4) Ergani, 12'sinin (3,1) Çınar, 11'inin (2,9) Bismil olduğu görülmüştür. Olayın meydana geldiği diğer yerlere yönelik dağılımlar yukarıdaki tabloda yer aldığı şekildedir.

Tablo 4.5. Olguların suçu işlediği yaşa göre dağılımı

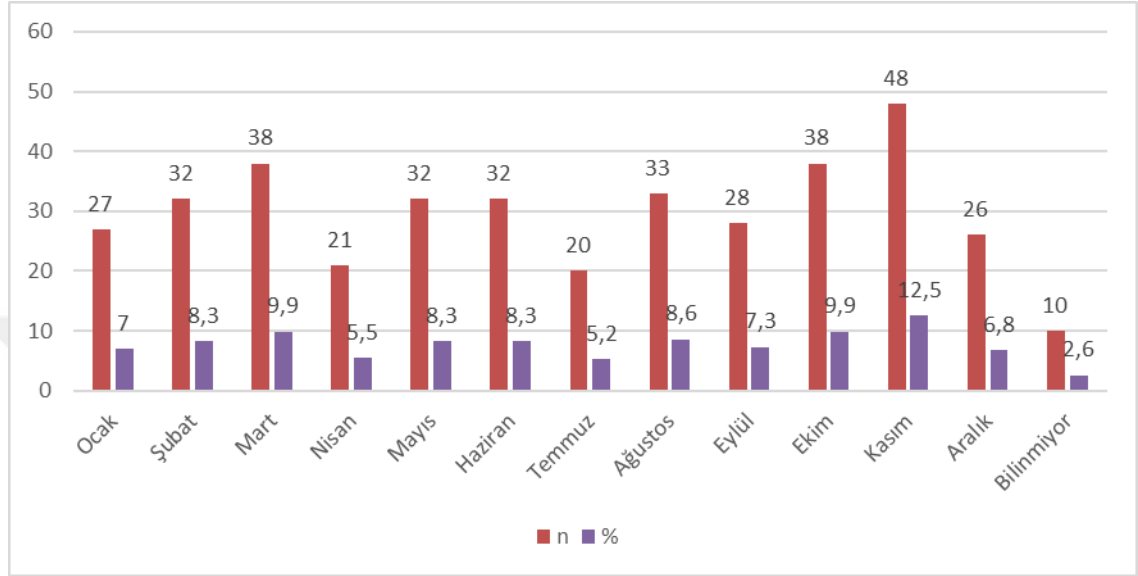
Suç İşlediği Yaş	N	Min.	Max.	Ort.	Ss
	385	12	14	13,39	0,78
	n			%	
12 Yaş	71			18,4	
13 Yaş	92			23,9	
14 Yaş	222			57,7	
Toplam	385			100,0	

Çalışma kapsamında İncelenen olguların suçu işlediği yaşa göre dağılımları incelendiğinde. Suç işleyen çocukların minimum 12 maksimum 14 ortalama $13,39 \pm 0,78$ yaşında oldukları görülmüştür. Ayrıca 222 çocuğun (%57,7) 14 yaşında, 92 çocuğun (%23,9) 13 yaşında ve 71 çocuğun (%18,4) 12 yaşında suç işledikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Olguların suçun meydana geldiği ay'a göre dağılımı

Ay	n	%
Ocak	27	7,0
Şubat	32	8,3
Mart	38	9,9
Nisan	21	5,5
Mayıs	32	8,3
Haziran	32	8,3
Temmuz	20	5,2
Ağustos	33	8,6
Eylül	28	7,3
Ekim	38	9,9
Kasım	48	12,5
Aralık	26	6,8
Bilinmiyor	10	2,6
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında değerlendirilmiş olan 385 olgu suçun meydana geldiği aylara göre değerlendirilmiştir. Buna göre; 48'i (12,5) Kasım ayı, 38'i (9,9) Mart ayı ve 38 (9,9) Ekim ayında meydana gelmiş diğer aylara ait dağılımlar tabloda yer aldığı şekildedir (Tablo 4.6).

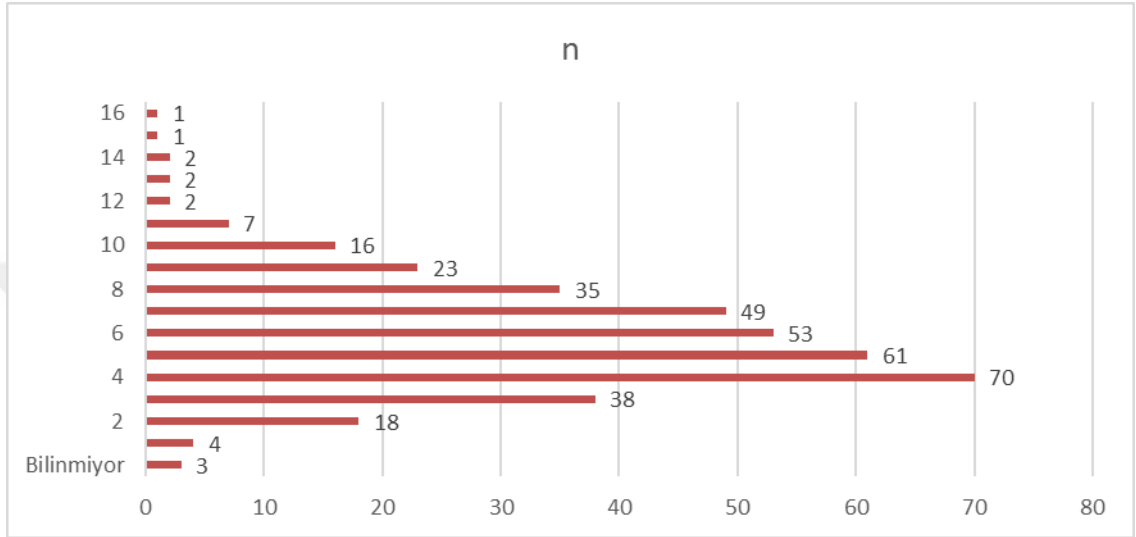
Grafik 4.4. Olguların suçun meydana geldiği ay'a göre dağılımı

Tablo 4.7. Olguların kardeş sayısına göre dağılımı

Kardeş sayısı	N	Min.	Max.	Ort.	Ss
	385	0	16	5,80	2,54
	n			%	
Bilinmiyor	3			0,8	
1	4			1,0	
2	18			4,7	
3	38			9,9	
4	70			18,2	
5	61			15,8	
6	53			13,8	
7	49			12,7	
8	35			9,1	
9	23			6,0	
10	16			4,2	
11	7			1,8	
12	2			,5	
13	2			,5	
14	2			,5	
15	1			,3	
16	1			,3	
Toplam	385			100,0	

Çalışma kapsamında İncelenen olguların kardeş sayısına göre dağılımları incelendiğinde. Suç işleyen çocukların minimum 1 maksimum 16 ortalama

5,80±2,54 kardeş sayısına sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca 70 çocuğun (%18,2) 4 kardeş, 61 çocuğun (%15,8) 5 kardeş, 53 çocuğun (%13,8) 6 kardeş ve 49 çocuğun (12,7) çocuğun da 7 kardeşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Olgulara ait kardeş sayılarına yönelik diğer dağılımlar yukarıda yer alan tabloda olduğu şekildedir (Tablo 4.7).

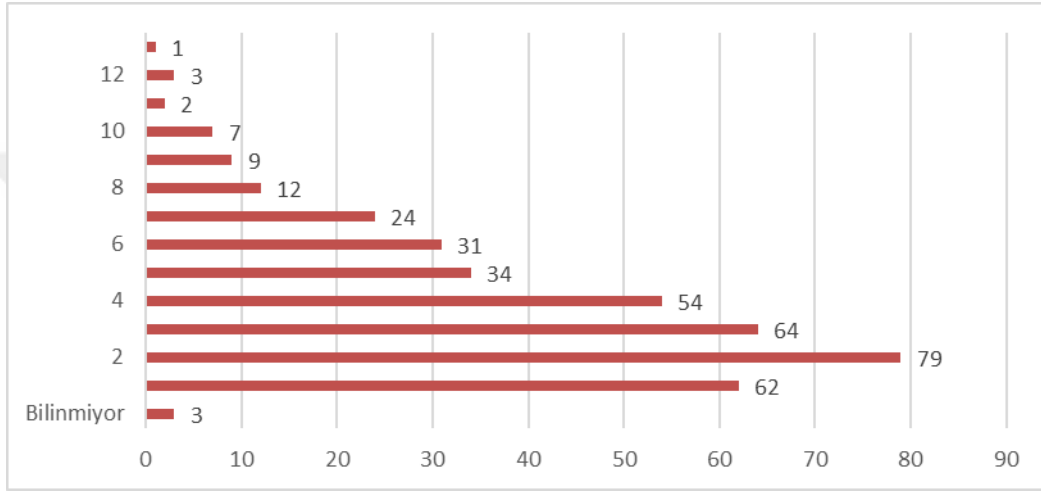

Grafik 4.5. Olguların kardeş sayısına göre dağılımı

Tablo 4.8. Olguların kaçınıcı kardeş olduklarına göre dağılımı

Kaçınıcı kardeş oldukları	N	Min.	Max.	Ort.	Ss
	385	0	13	3,82	2,49
	n			%	
Bilinmiyor		3			0,8
1		62			16,1
2		79			20,5
3		64			16,6
4		54			14,0
5		34			8,8
6		31			8,1
7		24			6,2
8		12			3,1
9		9			2,3
10		7			1,8
11		2			0,5
12		3			0,8
13		1			0,3
Toplam		385			100,0

Çalışma kapsamında İncelenen olguların kaçınıcı kardeş olduklarına göre dağılımları incelendiğinde. Suç işleyen çocukların minimum 1 maksimum 13 ortalama $3,82 \pm 2,49$ 'uncu kardeş oldukları görülmüştür. Ayrıca 79 çocuğun (%20,5) 2. kardeş, 64 çocuğun (%16,6) 3. kardeş, 54 çocuğun (%14,0) 4. kardeş ve 62 çocuğun (16,1) çocuğun da 1. çocuk oldukları tespit edilmiştir. Olguların kaçınıcı kardeş olduklarına yönelik diğer dağılımlar yukarıda yer alan tabloda olduğu şekildedir (Tablo 4.8).

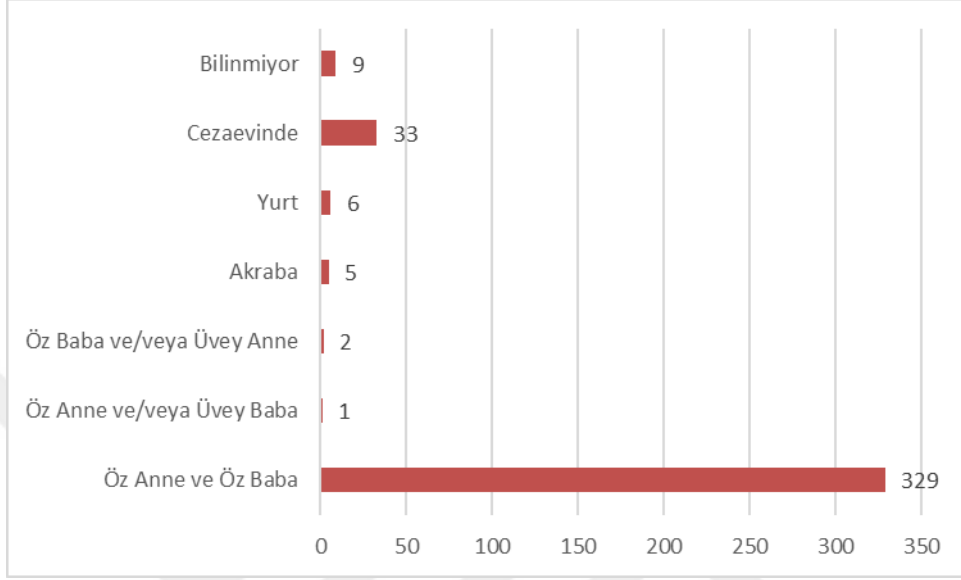

Grafik 4.6. Olguların kaçınıcı kardeş olduklarına göre dağılımı

Tablo 4.9. Olguların beraber yaşadığı kimselere göre dağılımı

Beraber yaşadığı kimse	n	%
Öz Anne ve Öz Baba	329	85,5
Öz Anne ve/veya Üvey Baba	1	0,3
Öz Baba ve/veya Üvey Anne	2	0,5
Akraba	5	1,3
Yurt	6	1,6
Cezaevinde	33	8,6
Bilinmiyor	9	2,3
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında İncelenen 385 olgunun 329'unun (%85,5) öz anne ve öz babası ile, 5'inin (1,3) akrabaları ile, 33'ünün (%8,6) cezaevinde ve 6'sının (%1,6) yurttta yaşadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.9).

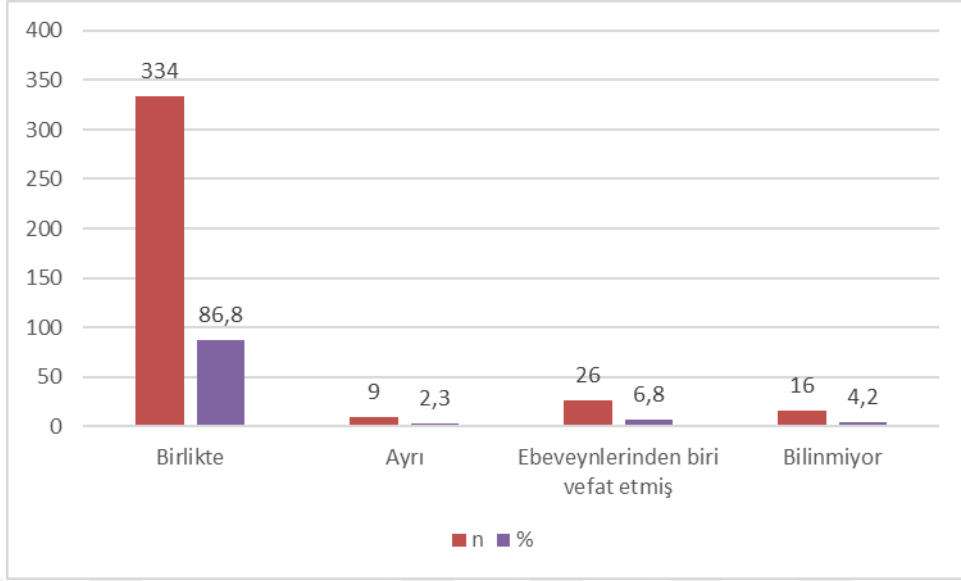

Grafik 4.7. Olguların beraber yaşadığı kimselere göre dağılımı

Tablo 4.10. Olguların anne-baba birliktelik durumlarına göre dağılımı

Anne babanın birliktelik durumu	n	%
Birlikte	334	86,8
Ayrı	9	2,3
Ebeveynlerinden biri vefat etmiş	26	6,8
Bilinmiyor	16	4,2
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında incelenen 385 olgunun 334'ünün (%86,6) anne ve babasının birlikte olduğu, 9'unun (2,3) anne ve babasının ayrı olduğu, 26'sının (%6,8) ebeveynlerinden birinin vefat etmiş olduğu görülmektedir (Tablo 4.10).

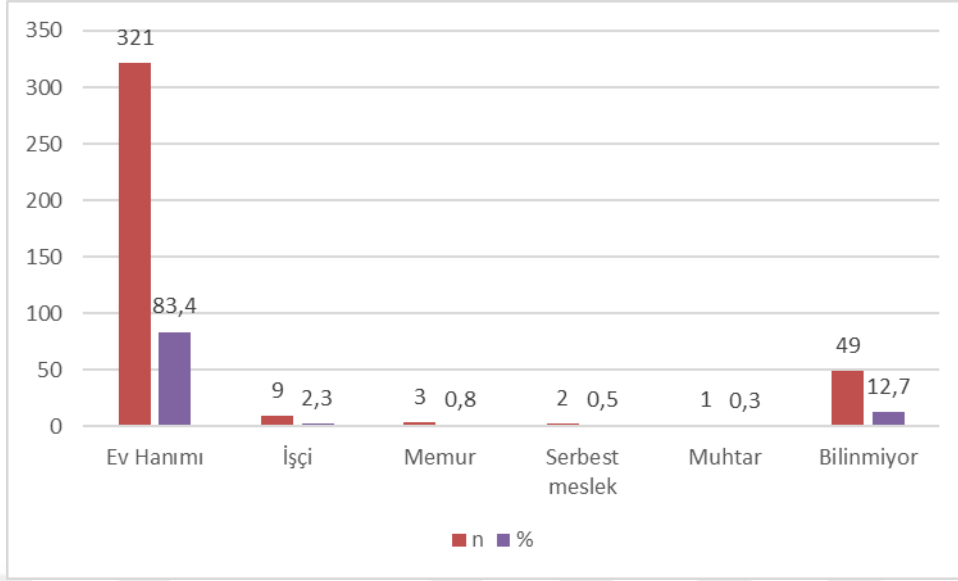

Grafik 4.8. Olguların anne-baba birliktelik durumlarına göre dağılımı

Tablo 4.11. Olguların annelerinin mesleklerine göre dağılımı

Anne meslek	n	%
Ev Hanımı	321	83,4
İşçi	9	2,3
Memur	3	0,8
Serbest meslek	2	0,5
Muhtar	1	0,3
Bilinmiyor	49	12,7
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların annelerinin mesleklerine göre dağılımı incelendiğinde; 321'inin (%83,4) ev hanımı, 9'unun (%2,3) işçi, 3'ünün (0,8) memur, 2'sinin (0,5) serbest meslek sahibi ve 1'inin (0,3) muhtar olduğu görülmüştür (Tablo 4.11).

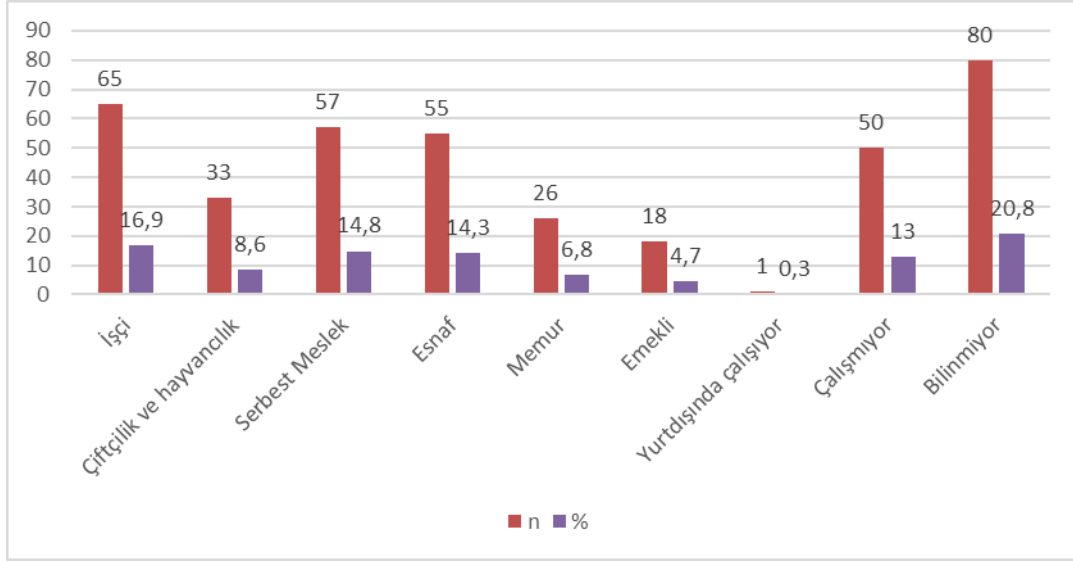

Grafik 4.9. Olguların annelerinin mesleklerine göre dağılımı

Tablo 4.12. Olguların babalarının mesleklerine göre dağılımı

Baba meslek	n	%
İşçi	65	16,9
Çiftçilik ve hayvancılık	33	8,6
Serbest Meslek	57	14,8
Esnaf	55	14,3
Memur	26	6,8
Emekli	18	4,7
Yurtdışında çalışıyor	1	0,3
Çalışmıyor	50	13,0
Bilinmiyor	80	20,8
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların babalarının mesleklerine göre dağılımı incelendiğinde; 65'inin (%16,9) işçi, 33'ünün (%8,6) çiftçilik ve hayvancılık, 57'sinin (14,8) serbest meslek, 55'inin (14,3) esnaf, 26'sının (6,8) memur, 18'inin (4,7) emekli ve 50'sinin (13,0) ise herhangi bir işte çalışmadıkları olduğu görülmüştür (Tablo 4.12).

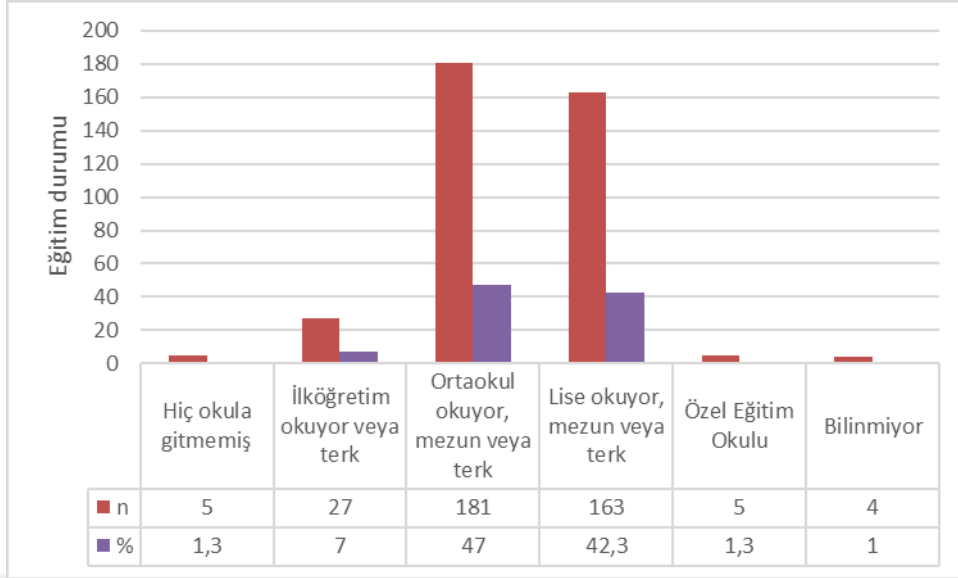

Grafik 4.10. Olguların babalarının mesleklerine göre dağılımı

Tablo 4.13. Olguların eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim durumu	n	%
Hiç okula gitmemiş	5	1,3
İlköğretim okuyor veya terk	27	7,0
Ortaokul okuyor, mezun veya terk	181	47,0
Lise okuyor, mezun veya terk	163	42,3
Özel Eğitim Okulu	5	1,3
Bilinmiyor	4	1,0
Toplam	385	100,0

Çalışma kapsamında incelenen olguların eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde 5'inin (%1,3) Hiç okula gitmemiş, 27'sinin (%7,0) İlköğretim okuyor veya terk 181'inin (%47) Ortaokul okuyor, mezun veya terk, 163'ünün (%42,3) Lise okuyor, mezun veya terk, 5'inin de Özel Eğitim Okulunda eğitim gördükleri tespit edilmiş olup olgularda 4'ünün (%1,0) ise eğitim durumu bilinmemektedir (Tablo 4.13).

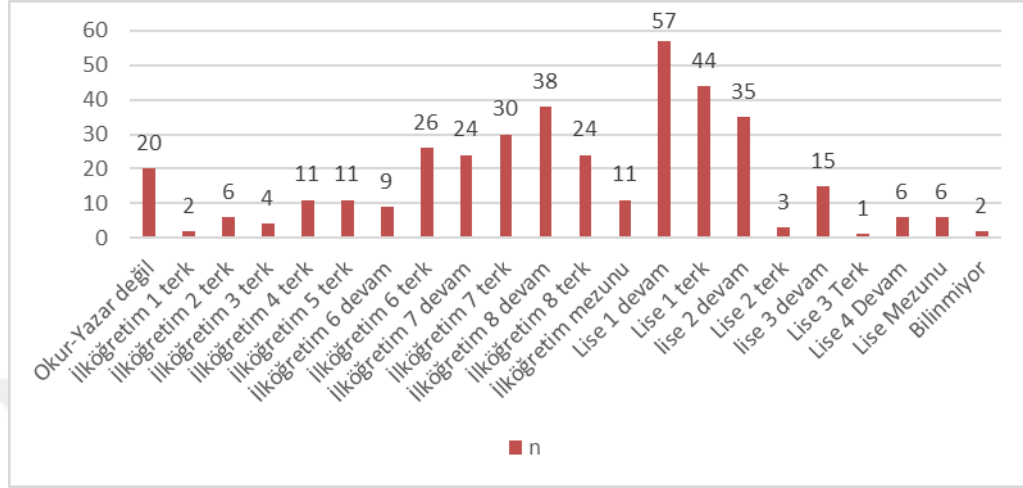

Grafik 4.11. Olguların eğitim durumlarına göre dağılımı

Tablo 4.14. Olguların okullarındaki bulundukları sınıflarına göre dağılımı

Kaçıncı sınıfta oldukları	n	%
Okur-Yazar değil	20	5,2
İlköğretim 1 terk	2	0,5
İlköğretim 2 terk	6	1,6
İlköğretim 3 terk	4	1,0
İlköğretim 4 terk	11	2,9
İlköğretim 5 terk	11	2,9
İlköğretim 6 devam	9	2,3
İlköğretim 6 terk	26	6,8
İlköğretim 7 devam	24	6,2
İlköğretim 7 terk	30	7,8
İlköğretim 8 devam	38	9,9
İlköğretim 8 terk	24	6,2
İlköğretim mezunu	11	2,9
Lise 1 devam	57	14,8
Lise 1 terk	44	11,4
lise 2 devam	35	9,1
Lise 2 terk	3	0,8
lise 3 devam	15	3,9
Lise 3 Terk	1	0,3
Lise 4 Devam	6	1,6
Lise Mezunu	6	1,6
Bilinmiyor	2	0,5
Toplam	385	100,0

Olguların okullarındaki bulundukları sınıflarına göre dağılımı yukarıda ki tabloda yer almaktadır.

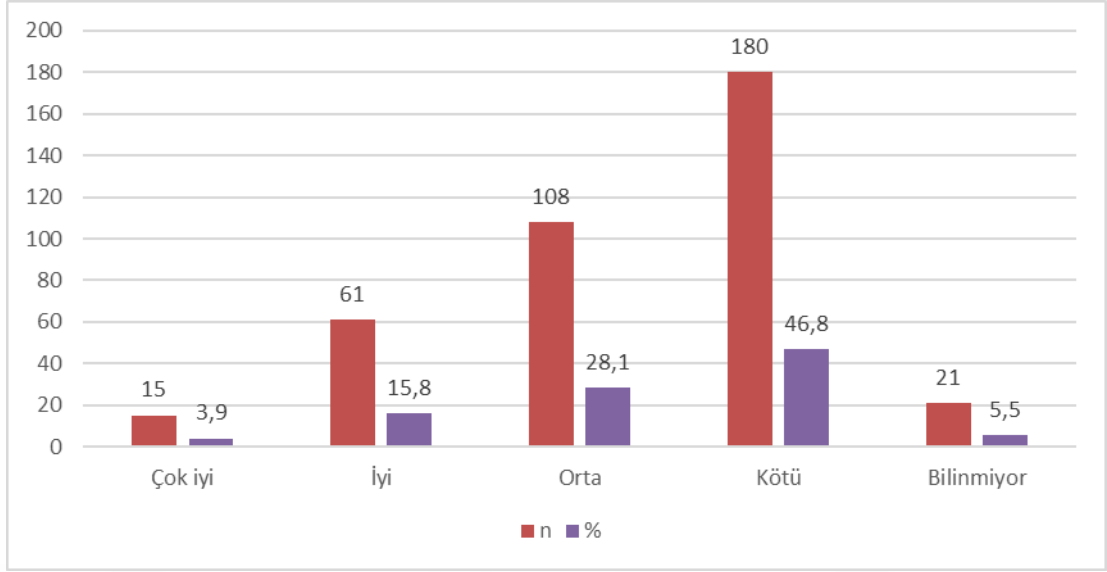

Grafik 4.12. Olguların okullarındaki bulundukları sınıflarına göre dağılımı

Tablo 4.15. Olguların derslerindeki başarı düzeylerine göre dağılımı

Ders başarısı	n	%
Çok iyi	15	3,9
İyi	61	15,8
Orta	108	28,1
Kötü	180	46,8
Bilinmiyor	21	5,5
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların derslerindeki başarı durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; 15'inin (%3,9) çok iyi, 61'inin (%15,8) iyi, 108'inin (28,1) orta ve 180'inin (46,8) ise derslerinde kötü derecesinde bir başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür (Tablo 4.12).

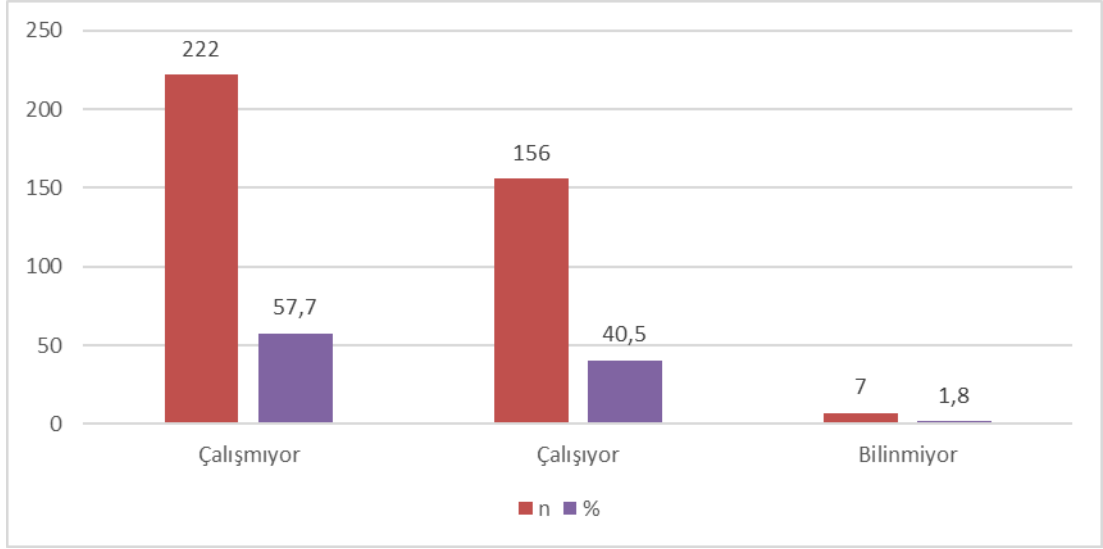

Grafik 4.13. Olguların derslerindeki başarı düzeylerine göre dağılımı

Tablo 4.16. Olguların herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı

Çalışılan iş	n	%
Çalışmıyor	222	57,7
Çalışıyor	156	40,5
Bilinmiyor	7	1,8
Toplam	385	100,0

Çalışmaya herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; 156'sının (%40,5) bir işte çalıştığı, 222'sinin (%57,7) ise bir işte çalışmadığı görülmüştür (Tablo 4.16).

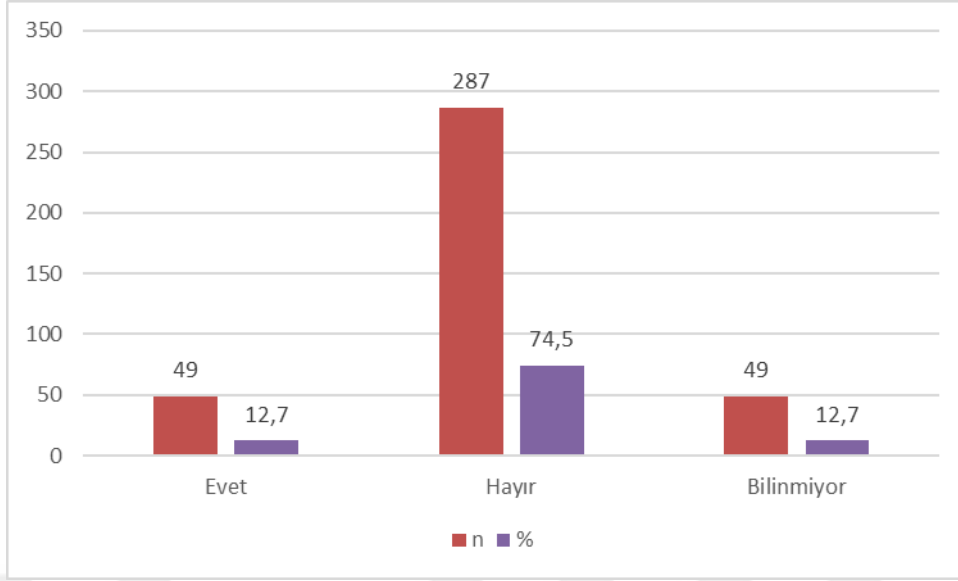
Grafik 4.14. Olguların herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı

4.2.Olaya İlişkin Veriler

Tablo 4.17 Olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmama durumlarına göre dağılımı

Ailede başka suç işleyen veya cezaevinde yatan	n	%
Evet	49	12,7
Hayır	287	74,5
Bilinmiyor	49	12,7
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmama durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; Olguların 49'unun (%12,7) ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunduğu, 287'sinin (%74,5) ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunmadığı görülmüştür. 49'unda ise olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmadığının belli olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.17).

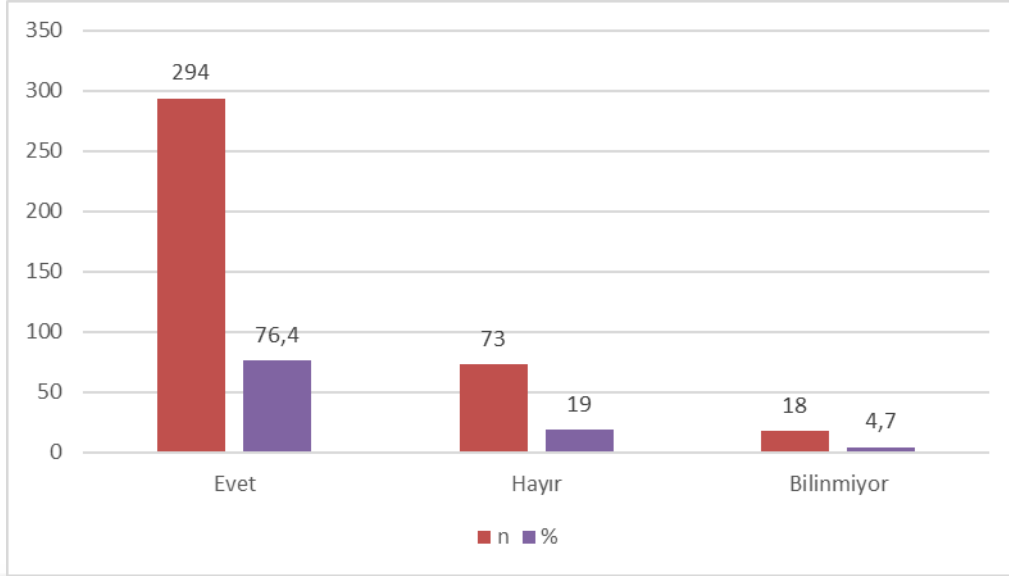

Grafik 4.15. Olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmama durumlarına göre dağılımı

Tablo 4.18. Olguların işlemiş oldukları suçun ilk suç olup olmama durumuna göre dağılımı

İlk suç olup olmama durumu	n	%
Evet	294	76,4
Hayır	73	19,0
Bilinmiyor	18	4,7
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların işlemiş oldukları suçun ilk suç olup olmama durumuna göre dağılımı incelendiğinde; Olguların 294'ünün (%76,4) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olduğu, 73'ünün (%19,0) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olmadığı görülmüştür. Olguların 18'inin ise işlemiş oldukları suçun ilk suçları olup olmadığının belli olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.18).

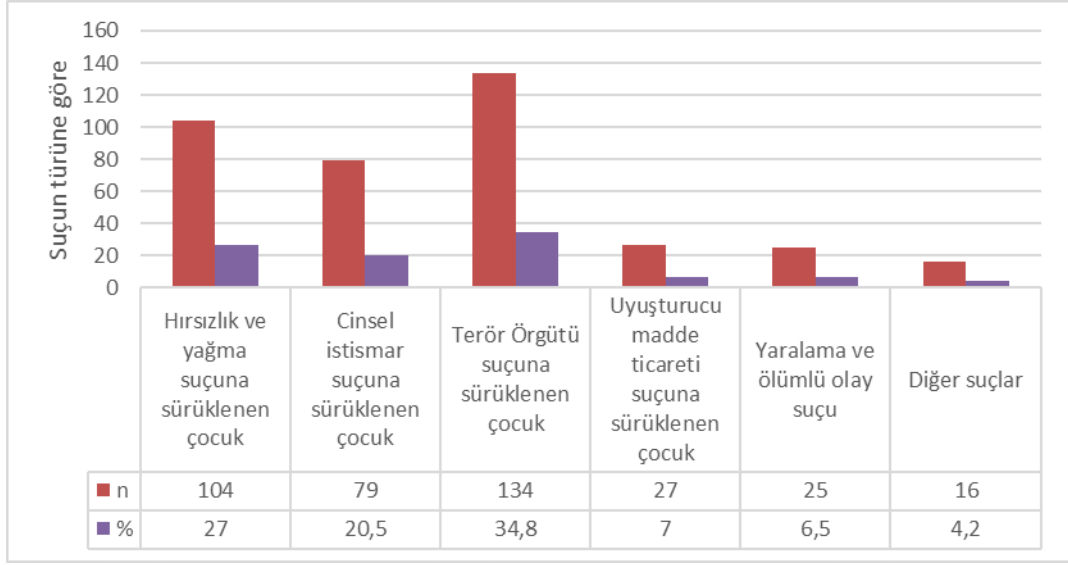

Grafik 4.16. Olguların işlemiş oldukları suçun ilk suç olup olmama durumuna göre dağılımı

Tablo 4.19. Olguların işlemiş oldukları suçun türüne göre dağılımları

İşlenen suçun türü	n	%
Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	104	27,0
Cinsel istismar suçuna sürüklenen çocuk	79	20,5
Terör Örgütü suçuna sürüklenen çocuk	134	34,8
Uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuk	27	7,0
Yaralama ve ölümlü olay suçu	25	6,5
Diğer suçlar	16	4,2
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların işlemiş oldukları suçun türüne göre dağılımları değerlendirildiğinde, olguların 104'ünün (%27,0) hırsızlık ve yağma suçuna, 79'unun (%20,5) cinsel istismar suçuna, 134'ünün (34,8) terör örgütü suçuna, 27'sinin (7,0) uyuşturucu madde ticareti suçuna, 25'sinin (6,5) yaralama ve ölümlü olay suçuna ve 16'sının (4,2) ise diğer suçlara sürüklenmiş çocuklar olduğu tespit edilmiştir. (Tablo 4.19).

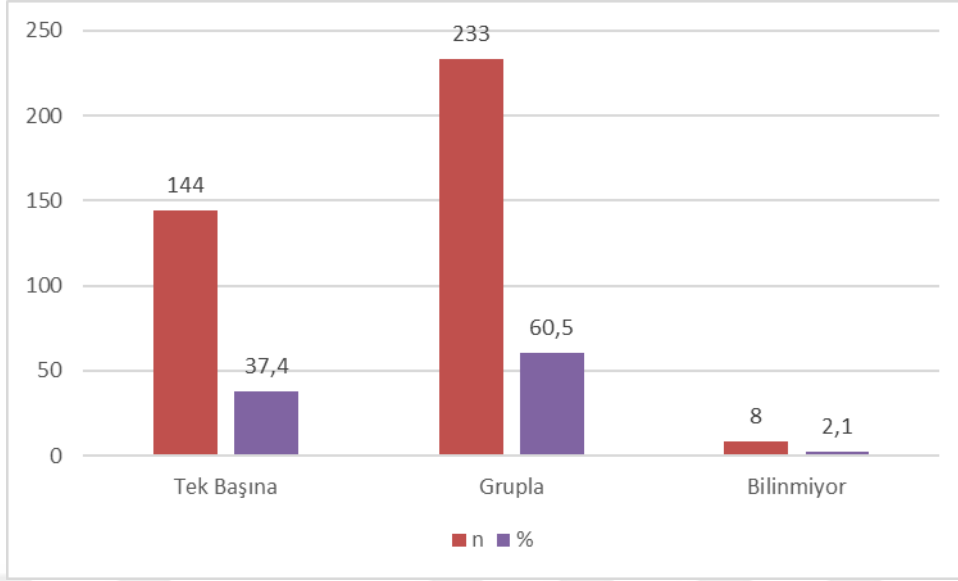

Grafik 4.17. Olguların işlemiş oldukları suçun türüne göre dağılımları

Tablo 4.20. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarına göre dağılımı

Suçun tek başına ya da grupla birlikte işlenmiş olma durumu	n	%
Tek Başına	144	37,4
Grupla	233	60,5
Bilinmiyor	8	2,1
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarına göre dağılımı değerlendirildiğinde, olguların 144'ünün (%37,4) suçu tek başına işlemiş oldukları, 233'ünün (%60,5) ise suçu bir grupla birlikte işlemiş oldukları görülmüştür. Diğer taraftan 8'inin (%2,1) olgunun ise suçu tek başına mı veya bir grupla birlikte mi işlemiş oldukları bilinmemektedir görülmüştür (Tablo 4.20).

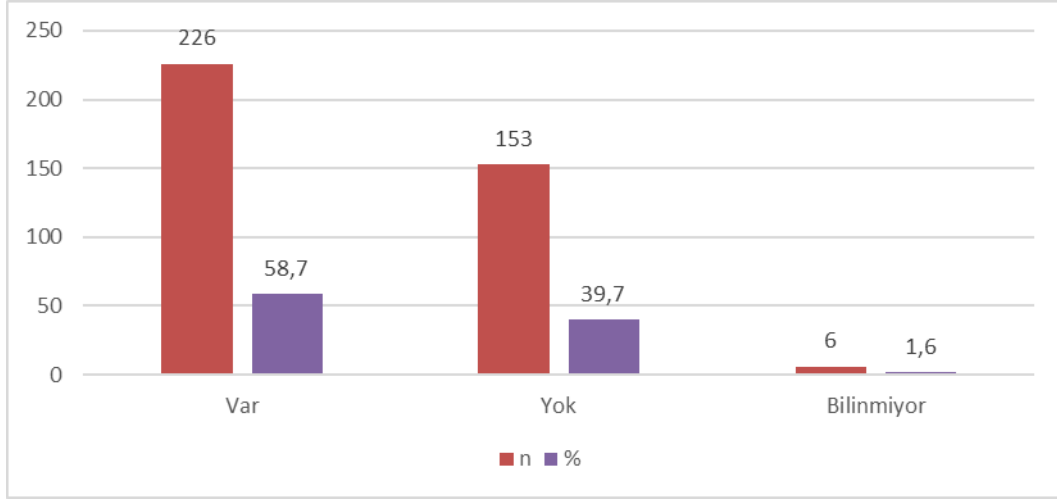

Grafik 4.18. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarına göre dağılımı

Tablo 4.21. Olguların işlemiş oldukları suça teşvik olup olmama durumlarına göre dağılımı

Suçta teşvik	n	%
Var	226	58,7
Yok	153	39,7
Bilinmiyor	6	1,6
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların işlemiş oldukları suça teşvik olup olmama durumlarına göre dağılımı değerlendirildiğinde, olguların 226'sında (%58,7) suça teşvik olduğu, 153'ünde (39,7) ise suça teşvik olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan 6 (%1,6) olguda ise suça teşvik olup olmadığı bilinmemektedir (Tablo 4.20).

Grafik 4.19. Olguların işlemiş oldukları suça teşvik olup olmama durumlarına göre dağılımı

Tablo 4.22. Olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarında suça teşvik olup olmamasına yönelik ki-kare analizi

		Suça Teşvik			Suçu tek başına/grupla Toplam	Test İstatistiği	
		Bilinmiyor	Var	Yok		χ^2	p
İşlediği Suçu Tek başına mı Grupla mı Yapmış	Bilinmiyor	2 (25,0%)	1 (12,5%)	5 (62,5%)	8(100,0%)	263,092	0,000
	Tek Başına	2 (1,4%)	16 (11,1%)	126 (87,5%)	144 (100,0)		
	Grupla	2 (0,9%)	209 (89,7%)	22 (9,4%)	233(100,0)		
Suça Teşvik Toplam		6 (1,6%)	226 (58,7%)	153 (39,7%)	385(100,0)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların suçu tek başına veya grupla birlikte işleyip işlememe durumlarında suça teşvik olup olmamasına yönelik ki-kare analizi sonuçları değerlendirildiğinde; Suçu bir grupla birlikte işlemiş olan olgularda yüksek derecede suça teşvik olduğu tespit edilmiştir (χ^2 : 263,092, $p < 0,05$; Tablo 4.22).

Tablo 4.23. Olgularda klinik bir hastalık ve herhangi bir psikopatoloji olup olmama durumuna göre dağılım

	Klinik bir hastalık	Herhangi bir psikopatoloji
Var	3 (0,8)	41 (10,6)
Yok	382 (99,2)	344 (89,4)
Toplam	385 (100)	385 (100)

Çalışmaya dâhil edilen olguların klinik bir hastalığa sahip olup olmama ve herhangi bir psikopatoloji olup olmama durumları değerlendirildiğinde;

olguların 3'ünde (%0,8) klinik bir hastalık bulunduğu, 382'sinde (%38,1) ise klinik bir hastalık bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan 41 (10,6) olguda bir psikopatolojik durum olduğu, 344 (89,4) olguda ise herhangi bir psikopatoloji bulunmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.23).

Tablo 4.24. Olguların klinik zekâ durumuna göre dağılımı

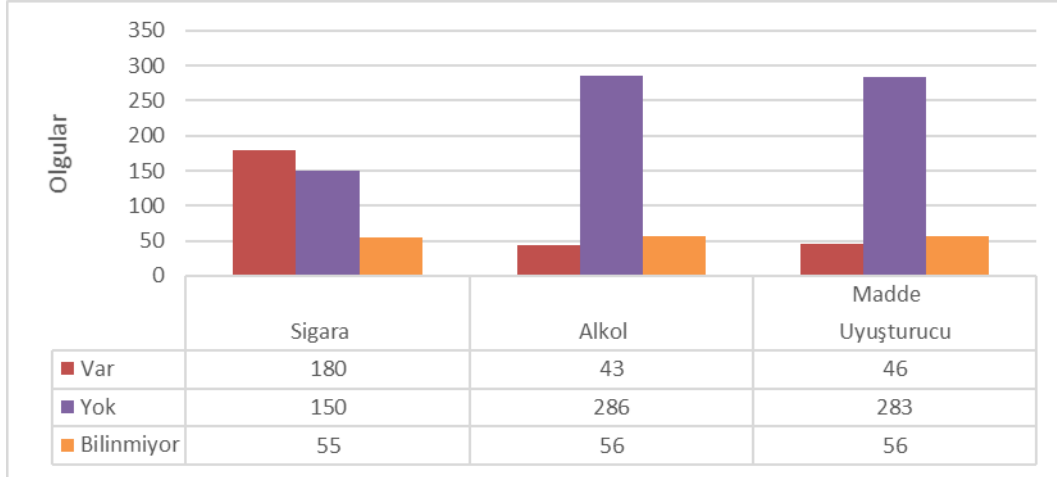
Klinik zekâ durumu	n	%
Normal Zekâ	341	88,6
Sınır Zekâ	42	10,9
Mental Retarde	2	0,5
Toplam	385	100,0

Çalışmaya dâhil edilen olguların klinik zekâ durumları değerlendirildiğinde; 341'inin (88,6) normal zekâyâ, 42'sinin (10,9) sınır zekâyâ ve 2'sinin (0,5) mental retarde. Klinik zekâyâ sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.25. Olguların sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı olup olmaması durumuna göre dağılımı

	Sigara	Alkol	Uyuşturucu Madde
Var	180 (46,8)	43 (11,2)	46 (12,0)
Yok	150 (39,0)	286 (74,3)	283 (73,5)
Bilinmiyor	55 (14,2)	56 (14,5)	56 (14,5)
Toplam	385 (100)	385 (100)	385 (100)

Çalışmaya dâhil edilen olguların sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı, durumlarına göre dağılımı değerlendirildiğinde; olguların 180'i (%46,8) sigara, 43'ü (%11,2) alkol ve 46'sı (12,5) uyuşturucu madde kullanmaktadır (Tablo 4.25).

Grafik 4.20. Olguların sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı durumuna göre dağılımı

Tablo 4.26. Olguların soyut düşünce gelişimi, iyilik kötülük kavramı ayırımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi ve öz bakım-dış görünüş-giyim kuşam olarak bulunduğu sosyokültürel yapıya uygun olup olmama durumuna göre dağılımları

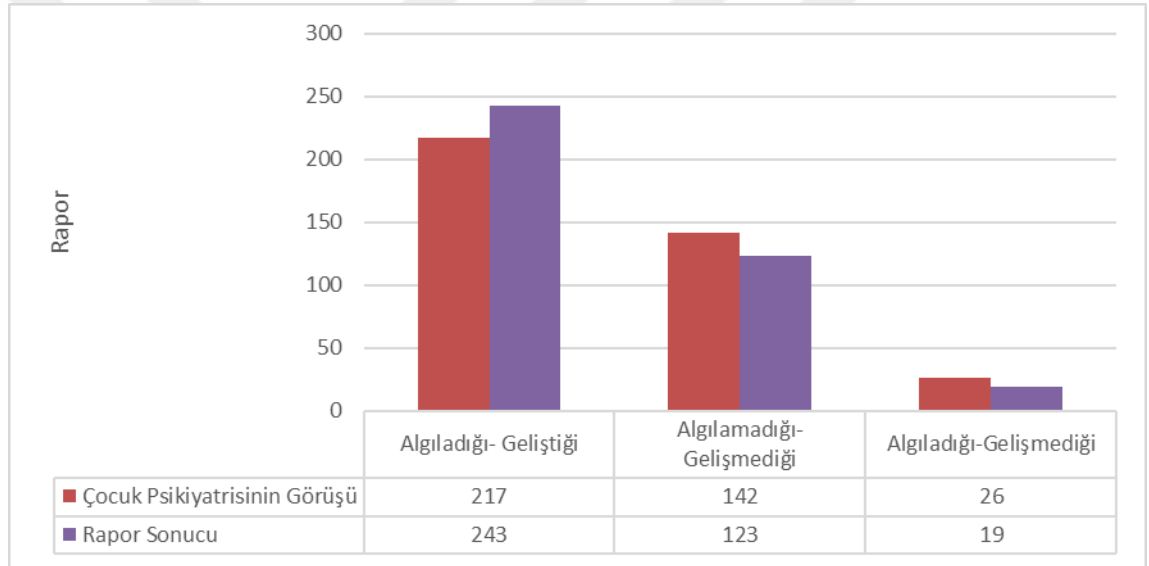
	Soyut Düşünce Gelişimi	İyilik kötülük kavramı ayırımı var mı?	Basit Matematiksel İşlem Yapma Becerisi	Öz bakım- dış görünüş-giyim kuşam bulunduğu sosyo kültürel uygun mu?
Var	325 (84,2)	377 (97,9)	351 (91,2)	375 (97,4)
Yok	58 (15,0)	6 (1,6)	32 (8,3)	10 (2,6)
Bilinmiyor	2 (0,5)	2 (0,5)	2 (0,5)	-
Toplam	385 (100)	385 (100)	385 (100)	385 (100)

Çalışmaya dâhil edilen olguların soyut düşünce gelişimi, iyilik kötülük kavramı ayırımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi ve özbakım-dış görünüş-giyim kuşam olarak bulunduğu sosyokültürel yapıya uygun olup olmama durumuna göre dağılımları değerlendirildiğinde; olguların 325'inin (%84,2) soyut düşünce gelişimi olduğu, 377'sinin (%97,9) İyilik kötülük kavramı ayırımı olduğu, 351'inin (%91,2) basit matematiksel işlem yapma becerisi olduğu ve 375'inin (%97,4) öz bakım- dış görünüş-giyim kuşam bulunduğu sosyo kültürel açıdan uygun olduğu görülmüştür (Tablo 4.26).

Tablo 4.27. Çocuk psikiyatrisi görüşü-rapor sonucuna göre dağılımı

Rapor Sonucunun kanaat kararı nasıl alınmış	Çocuk Psikiyatrisinin Görüşü	Rapor Sonucu
Algıladığı- Geliştiği	217 (56,4)	243 (63,1)
Algılamadığı-Gelişmediği	142 (36,9)	123 (31,9)
Algıladığı-Gelişmediği	26 (6,8)	19 (4,9)
Toplam	385 (100,0)	385 (100,0)

Çocuk psikiyatrisi görüşü-rapor sonucu durumuna göre dağılımı yukarıdaki tabloda yer almaktadır (Tablo 4.27).

Grafik 4.21. Çocuk psikiyatrisi görüşü-rapor sonucuna göre dağılımı

Tablo 4.28. Farik mümeyyizlik rapor sonucu ile rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında ki-kare analizi sonucu

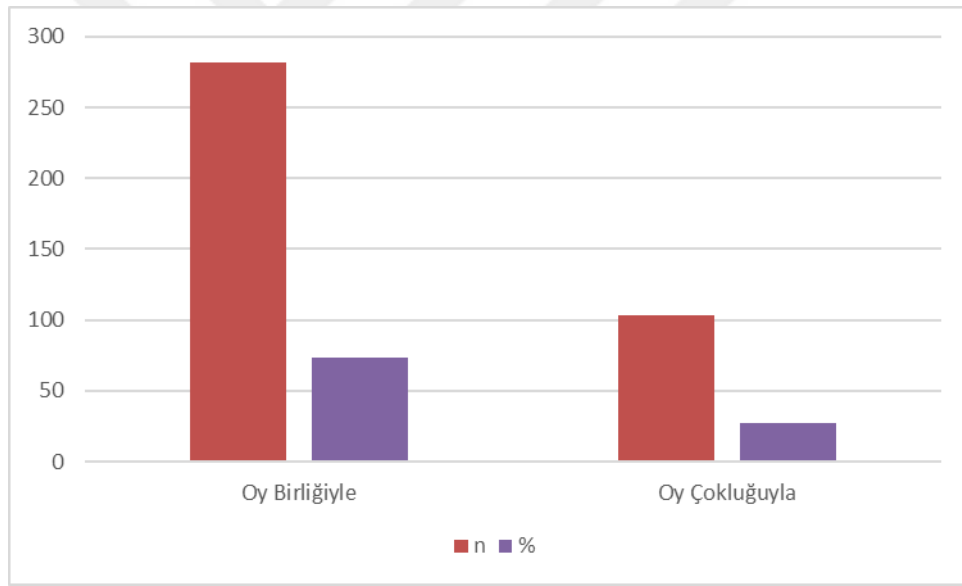
		Farik mümeyyizlik rapor sonucu			Toplam	Test istatistiği	
		Algıladığı-Geliştiği	Algılamadığı-Gelişmediği	Algıladığı-Gelişmediği		χ^2	p
Çocuk Psikiyatrisi nin Görüşü	Algıladığı-Geliştiği	216 (99,5%)	1 (0,5%)	0 (0,0%)	217 (100,0)	552,831	00
	Algılamadığı-Gelişmediği	24 (16,9%)	118 (83,1%)	0 (0,0%)	142 (100,0)		
	Algıladığı-Gelişmediği	3 (11,5%)	4 (15,4%)	19 (73,1%)	26 (100,0)		
Toplam		243 (63,1%)	123 (31,9%)	19 (4,9%)	385 (100,0)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların Farık mümeyyizlik rapor sonucu ile rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. $\chi^2=552,831$, $p<0,05$ (Tablo 4.28).

Tablo 4.29. Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları

Alınma şekli	n	%
Oy Birliğiyle	282	73,2
Oy Çokluğuyla	103	26,8
Toplam	385	100,0

Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları değerlendirildiğinde; olguların 282'si (%73,2) oybirliğiyle, 103'ü (%26,8) oy çokluğuyla alınmıştır (Tablo 4.29).

Grafik 4.22. Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları

Tablo 4.30. Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları

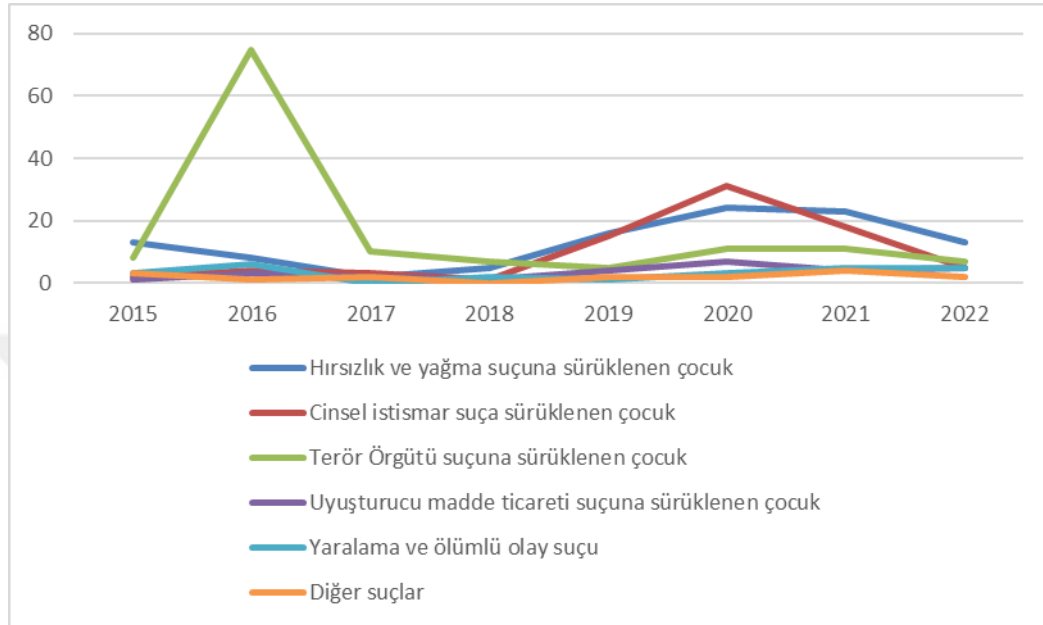
Gönderilme Yılı	Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	Cinsel istismar suça sürüklenen çocuk	Terör Örgütü suçuna sürüklenen çocuk	Uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuk	Yaralama ve ölümlü olay suçu	Diğer suçlar	Toplam
2015	13*	2	8**	1	3	3	30
2016	8**	4	75*	3	6	1	97
2017	2	3**	10*	2	0	2	19
2018	5**	1	7*	1	2	0	16
2019	16*	15**	5	4	1	2	43
2020	24**	31*	11	7	3	2	78
2021	23*	18**	11	4	5	4	65
2022	13*	5	7**	5	5	2	37
Toplam	104**	79	134*	27	25	16	385

*= en fazla işlenen 1. Sıradaki suç, **= en fazla işlenen ikinci sıradaki suç

Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları incelendiğinde;

- 2015 yılı (n=30): hırsızlık ve yağma suçunun (n=13, % 43,3) ilk sırada, terör örgütü suçlarının ikinci sırada olduğu (n=8, % 26,7) görülmüştür.
- 2016 yılı (n=97): terör örgütü suçunun (n=75, % 77,3) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=8, % 8,2) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2017 yılı (n=19): terör örgütü suçunun (n=10, % 52,6) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=3, % 15,8) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2018 yılı (n=16): terör örgütü suçunun (n=7, % 43,8) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=5, % 31,3) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2019 yılı (n=43): hırsızlık ve yağma suçunun (n=16, % 37,2) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=15, % 34,9) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2020 yılı (n=78): cinsel istismar suçunun (n=31, % 39,7) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=24, % 30,8) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2021 yılı (n=65): hırsızlık ve yağma suçunun (n=23, % 35,4) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=18, % 27,7) ikinci sırada olduğu görülmüştür.

- 2022 yılı (n=37): hırsızlık ve yağma suçunun (n=13, % 35,1) ilk sırada, terör örgütü suçlarının ikinci sırada olduğu (n=7, % 18,9) görülmüştür.
- 2015-2022 yılları arasındaki tüm zaman dilimi çerisinde (n=385) ise terör örgütü suçunun (n=134, % 34,8) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=104, % 27,0) ikinci sırada olduğu görülmüştür.

Grafik 4.23. Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları

Tablo 4.31. Anne mesleği ile suç türü karşılaştırması

Anne meslek	Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	Cinsel istismar suça sürüklenen çocuk	Terör Örgütü suçu sürüklenen çocuk	Uyuşturucu madde ticareti suçu sürüklenen çocuk	Yaralama ve ölümlü olay suçu	Diğer suçlar	Toplam	Test İstatistiği	
Bilinmiyor	14 (28,6%)	8 (16,3%)	18 (36,7%)	4 (8,2%)	4 (8,2%)	1 (2%)	49 (100%)	16,933	0,884
Ev Hanımı	86 (26,8%)	68 (21,2%)	111 (34,6%)	23 (7,2%)	19 (5,9%)	14 (4,4%)	321 (%100)		
İşçi	1 (11,1%)	2 (22,2%)	4 (44,4%)	0 (0%)	1 (11,1%)	1 (11,1%)	9 (100%)		
Memur	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	3 (100%)		
Serbest meslek	1 (50%)	0 (0%)	1 (50%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (100%)		
Muhtar	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)		
Toplam	104 (27%)	79 (20,5%)	134 (34,8%)	27 (7%)	25 (6,5%)	16 (4,2%)	385 (100%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların anne mesleği ile suç türü karşılaştırması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. $\chi^2=16,933$, $p>0,05$ (Tablo 4.31).

Tablo 4.32. Baba mesleği ile suç türü karşılaştırması

	Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	Cinsel istismar suça sürüklenen çocuk	Terör Örgütü suçu sürüklenen çocuk	Uyuşturucu madde ticareti suçu sürüklenen çocuk	Yaralama ve ölümlü olay suçu	Diğer suçlar	Toplam	Test İstatistiği	
Baba Meslek	24 (30%)	12 (15%)	27 (33,8%)	9 (11,3%)	6 (7,5%)	2 (2,5%)	80 (100%)	x ²	p
İşçi	14 (21,5%)	14 (21,5%)	27 (41,5%)	3 (4,6%)	6 (9,2%)	1 (1,5%)	65 (100%)	51,611	0,103
Çiftçilik ve Hayvancılık	4 (12,1%)	10 (30,3%)	9 (27,3%)	1 (3%)	6 (18,2%)	3 (9,1%)	33 (100%)		
Serbest Meslek	18 (31,6%)	10 (17,5%)	18 (31,6%)	7 (12,3%)	1 (1,8%)	3 (5,3%)	57 (100%)		
Esnaf	17 (30,9%)	15 (27,3%)	16 (29,1%)	3 (5,5%)	2 (3,6%)	2 (3,6%)	55 (100%)		
Memur	6 (23,1%)	4 (15,4%)	9 (34,6%)	0 (0%)	3 (11,5%)	4 (15,4%)	26 (100%)		
Emekli	5 (27,8%)	2 (11,1%)	9 (50%)	1 (5,6%)	0 (0%)	1 (5,6%)	18 (100%)		
Yurtdışında çalışıyor	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)		
Çalışmıyor	16 (32%)	12 (24%)	18 (36%)	3 (6%)	1 (2%)	0 (0%)	50 (100%)		
Toplam	104 (27%)	79 (20,5%)	134 (34,8%)	27 (7%)	25 (6,5%)	16 (4,2%)	385 (100%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların baba mesleği ile suç türü karşılaştırması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. $\chi^2=51,611$, $p>0,05$ (Tablo 4.32).

Tablo 4.33. Anne-Baba birliktelik durumu ile suç türleri karşılaştırması

Anne Babanın Birliktelik Durumu	Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	Cinsel istismar suça sürüklenen çocuk	Terör Örgütü suçu sürüklenen çocuk	Uyuşturucu madde ticareti suçu sürüklenen çocuk	Yaralama ve ölümlü olay suçu	Diğer suçlar	Toplam	Test İstatistiği	
								x ²	p
Bilinmiyor	6 (37,5%)	0 (0%)	7 (43,8%)	1 (6,3%)	2 (12,5%)	0 (0%)	16 (100%)	26,685	0,031
Birlikte	84 (25,1%)	76 (22,8%)	117 (35%)	23 (6,9%)	18 (5,4%)	16 (4,8%)	334 (100%)		
Ayrı	3 (33,3%)	0 (0%)	3 (33,3%)	0 (0%)	3 (33,3%)	0 (0%)	9 (100%)		
Ebeveynlerinden Biri Vefat Etmiş	11 (42,3%)	3 (11,5%)	7 (26,9%)	3 (11,5%)	2 (7,7%)	0 (0%)	26 (100%)		
Toplam	104 (27%)	79 (20,5%)	134 (34,8%)	27 (7%)	25 (6,5%)	16 (4,2%)	385 (100%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların anne-baba birliktelik durumu ile suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Tüm suç türlerinde anne-baba birlikte olan olguların daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmiştir. $\chi^2=26,685$, $p<0,05$ (Tablo 4.33).

Tablo 4.34. Eğitim durumu ile suç türleri karşılaştırması

Eğitim Durumu	Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	Cinsel istismar suçuna sürüklenen çocuk	Terör Örgütü suçuna sürüklenen çocuk	Uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuk	Yaralama ve ölümlü olay suçu	Diğer suçlar	Toplam	Test İstatistiği	
								χ^2	p
Bilinmiyor	1 (25%)	1 (25%)	1 (25%)	1 (25%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (100%)	58,584	0,000
Hiç okula gitmemiş	4 (80%)	0 (0%)	1 (20%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (100%)		
İlköğretim okuyor veya terk	11 (40,7%)	0 (0%)	6 (22,2%)	7 (25,9%)	2 (7,4%)	1 (3,7%)	27 (100%)		
Ortaokul okuyor, mezun veya terk	59 (32,6%)	34 (18,8%)	59 (32,6%)	13 (7,2%)	9 (5%)	7 (3,9%)	181 (100%)		
Lise okuyor, mezun veya terk	26 (16%)	44 (27%)	66 (40,5%)	6 (3,7%)	14 (8,6%)	7 (4,3%)	163 (100%)		
Özel Eğitim Okulu	3 (60%)	0 (0%)	1 (20%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (20%)	5 (100%)		
Toplam	104 (27%)	79 (20,5%)	134 (34,8%)	27 (7%)	25 (6,5%)	16 (4,2%)	385 (100%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumları ile suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. $\chi^2=58,584$, $p<0,05$. Hırsızlık ve yağma suçu ve uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuklarda eğitim durumunda ortaokul okuyor, mezun veya terk olanların, cinsel istismar suçuna, terör örgütü suçuna ve yaralama ve ölümlü olay suçuna sürüklenen çocuklarda lise okuyor, mezun veya terk olanların daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmiştir (Tablo 4.34).

Tablo 4.35. Eğitim durumu ile sigara kullanımı karşılaştırması

Eğitim Durumu	Sigara				Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Bilinmiyor	0 (0,0%)	3 (75,0%)	1 (25,0%)	4 (100,0%)	16,747	0,080
Hiç okula gitmemiş	0 (0,0%)	4 (80,0%)	1 (20,0%)	5 (100,0%)		
İlköğretim okuyor veya terk	2 (7,4%)	19 (70,4%)	6 (22,2%)	27 (100,0%)		
Ortaokul okuyor, mezun veya terk	30 (16,6%)	85 (47,0%)	66 (36,5%)	181 (100,0%)		
Lise okuyor, mezun veya terk	21 (12,9%)	68 (41,7%)	74 (45,4%)	163 (100,0%)		
Özel Eğitim Okulu	2 (40,0%)	1 (20,0%)	2 (40,0%)	5 (100,0%)		
Toplam	55 (14,3%)	180 (46,8%)	150 (39,0%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumu ile sigara kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. $\chi^2=16,747$, $p>0,05$ (Tablo 4.35).

Tablo 4.36. Eğitim durumu ile alkol kullanımı karşılaştırması

Eğitim Durumu	Alkol				Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Bilinmiyor	0 (0,0%)	1 (25,0%)	3 (75,0%)	4 (100,0%)	27,921	0,002
Hiç okula gitmemiş	0 (0,0%)	1 (20,0%)	4 (80,0%)	5 (100,0%)		
İlköğretim okuyor veya terk	2 (7,4%)	10 (37,0%)	15 (55,6%)	27 (100,0%)		
Ortaokul okuyor, mezun veya terk	30 (16,6%)	20 (11,0%)	131 (72,4%)	181 (100,0%)		
Lise okuyor, mezun veya terk	22 (13,5%)	11 (6,7%)	130 (79,8%)	163 (100,0%)		
Özel Eğitim Okulu	2 (40,0%)	0 (0,0%)	3 (60,0%)	5 (100,0%)		
Toplam	56 (14,5%)	43 (11,2%)	286 (74,3%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumu ile alkol kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. $\chi^2=27,921$, $p<0,05$ (Tablo 4.36). Alkol kullanımının eğitim durumu ortaokul okuyor, mezun veya terk olanlarda daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmiştir (Tablo 4.36).

Tablo 4.37. Eğitim durumu ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması

Eğitim Durumu	Uyuşturucu Madde				Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Bilinmiyor	0 (0,0%)	2 (50,0%)	2 (50,0%)	4 (100,0%)	50,964	,000
Hiç okula gitmemiş	0 (0,0%)	1 (20,0%)	4 (80,0%)	5 (100,0%)		
İlköğretim okuyor veya terk	2 (7,4%)	13 (48,1%)	12 (44,4%)	27 (100,0%)		
Ortaokul okuyor, mezun veya terk	30 (16,6%)	21 (11,6%)	130 (71,8%)	181 (100,0%)		
Lise okuyor, mezun veya terk	22 (13,5%)	9 (5,5%)	132 (81,0%)	163 (100,0%)		
Özel Eğitim Okulu	2 (40,0%)	0 (0,0%)	3 (60,0%)	5 (100,0%)		
Toplam	56 (14,5%)	46 (11,9%)	283 (73,5%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumu ile uyuşturucu madde kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. $\chi^2=50,964$, $p<0,05$ (Tablo 4.36). Uyuşturucu madde kullanımının eğitim durumu ortaokul okuyor, mezun veya terk olanlarda daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmiştir (Tablo 4.37).

Tablo 4.38. Yaş ile sigara kullanımı karşılaştırması

	Sigara	N	Mean Rank	Kruskal-Wallis H	df	p
Suçu İşlediği Yaş	Bilinmiyor	55	189,05	5,479	2	0,065
	Var	180	205,19			
	Yok	150	179,82			
	Total	385				

Çalışmaya dâhil edilen olguların yaşları ile sigara kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.38).

Tablo 4.39. Yaş ile alkol kullanımı karşılaştırması

	Alkol	N	Mean Rank	Kruskal-Wallis H	df	p
Suçu İşlediği Yaş	Bilinmiyor	56	190,58	1,470	2	0,480
	Var	43	210,24			
	Yok	286	190,88			
	Total	385				

Çalışmaya dâhil edilen olguların yaşları ile alkol kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.39).

Tablo 4.40. Yaş ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması

	Uyuşturucu madde	N	Mean Rank	Kruskal-Wallis H	df	p
Suçu İşlediği Yaş	Bilinmiyor	56	190,58	4,562	2	0,102
	Var	46	222,20			
	Yok	283	188,73			
	Total	385				

Çalışmaya dâhil edilen olguların yaşları ile uyuşturucu madde kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.40).

Tablo 4.41. Cinsiyet ile sigara kullanımı karşılaştırması

	Sigara				Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Kadın	2 (15,4%)	3 (23,1%)	8 (61,5%)	13 (100,0%)	3,385	,184
Erkek	53 (14,2%)	177 (47,6%)	142 (38,2%)	372 (100,0%)		
Toplam	55 (14,3%)	180 (46,8%)	150 (39,0%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların cinsiyetleri ile sigara kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.41).

Tablo 4.42. Cinsiyet ile alkol kullanımı karşılaştırması

	Alkol				Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Kadın	2 (15,4%)	0 (0,0%)	11 (84,6%)	13 (100,0%)	1,702	,427
Erkek	54 (14,5%)	43 (11,6%)	275 (73,9%)	372 (100,0%)		

Toplam	56 (14,5%)	43 (11,2%)	286 (74,3%)	385 (100,0%)		
--------	------------	------------	-------------	--------------	--	--

Çalışmaya dâhil edilen olguların cinsiyetleri ile alkol kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.42).

Tablo 4.43. Cinsiyet ile uyuşturucu madde kullanımı karşılaştırması

	Uyuşturucu madde				Test İstatistiği	
Olgunun Cinsiyeti	Bilinmiyor	Var	Yok	Toplam	χ^2	p
Kadın	2 (15,4%)	1 (7,7%)	10 (76,9%)	13 (100,0%)	,232	,891
Erkek	54 (14,5%)	45 (12,1%)	273 (73,4%)	372 (100,0%)		
Toplam	56 (14,5%)	46 (11,9%)	283 (73,5%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların cinsiyetleri ile uyuşturucu madde kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.43).

Tablo 4.44. Suç tekrarı ile klinik zekâ durumu karşılaştırması

	Klinik Zekâ Durumu				Test İstatistiği	
İşlediği İlk Suç	Normal Zekâ	Sınır Zekâ	Mental Retarde	Toplam	χ^2	p
Bilinmiyor	14 (77,8%)	4 (22,2%)	0 (0,0%)	18 (100,0%)	3,537	,472
Evet	260 (88,4%)	32 (10,9%)	2 (0,7%)	294 (100,0%)		
Hayır	67 (91,8%)	6 (8,2%)	0 (0,0%)	73 (100,0%)		
Toplam	341 (88,6%)	42 (10,9%)	2 (0,5%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile klinik zekâ durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.44).

Tablo 4.45. Suç tekrarı ile ailede başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olması karşılaştırması

	Ailede Başka Suç İşleyen veya Cezaevinde Yatan				Test İstatistiği	
İşlediği İlk Suç	Bilinmiyor	Evet	Hayır	Toplam	χ^2	p
Bilinmiyor	8 (44,4%)	1 (5,6%)	9 (50,0%)	18 (100,0%)	71,841	,000
Evet	23 (7,8%)	24 (8,2%)	247 (84,0%)	294 (100,0%)		
Hayır	18 (24,7%)	24 (32,9%)	31 (42,5%)	73 (100,0%)		
Toplam	49 (12,7%)	49 (12,7%)	287 (74,5%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile ailede başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 4.45). Ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olanların ilk defa suç işleme oranları daha yüksektir.

Tablo 4.46. Suç tekrarı ile FM rapor sonucu karşılaştırması

	FM Rapor Sonucu				Test İstatistiği	
İşlediği İlk Suç	Algıladı- Geliştiği	Algılamadı- Gelişmediği	Algıladı- Gelişmediği	Toplam	x ²	p
Bilinmiyor	16 (88,9%)	2 (11,1%)	0 (0,0%)	18 (100,0%)	34,926	,000
Evet	162 (55,1%)	113 (38,4%)	19 (6,5%)	294 (100,0%)		
Hayır	65 (89,0%)	8 (11,0%)	0 (0,0%)	73 (100,0%)		
Toplam	243 (63,1%)	123 (31,9%)	19 (4,9%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile Suç tekrarı ile FM rapor sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 4.46).

Tablo 4.47. Suç tekrarı ile eğitim durumu karşılaştırması

	Eğitim Durumu							Test İstatistiği	
	Bilinmiyor	Hiç okula gitmemiş	İlköğretim okuyor veya terk	Ortaokul okuyor, mezun veya terk	Lise okuyor, mezun veya terk	Özel Eğitim Okulu	Toplam	x ²	p
Bilinmiyor	1 (5,6%)	0 (0,0%)	3 (16,7%)	8 (44,4%)	6 (33,3%)	0 (0,0%)	18 (100,0%)	43,244	,000
Evet	0 (0,0%)	2 (0,7%)	12 (4,1%)	136 (46,3%)	139 (47,3%)	5 (1,7%)	294 (100,0%)		
Hayır	3 (4,1%)	3 (4,1%)	12 (16,4%)	37 (50,7%)	18 (24,7%)	0 (0,0%)	73 (100,0%)		
Toplam	4 (1,0%)	5 (1,3%)	27 (7,0%)	181 (47,0%)	163 (42,3%)	5 (1,3%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 4.47). İlk defa suç işleyen olgularda eğitim durumu lise okuyor, mezun veya terk olanların orandaki diğer eğitim düzeylerine göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 4.48. Yaş ile FM rapor sonucu karşılaştırması

	FM rapor sonucu	N	Mean Rank	Kruskal-Wallis H	df	p
Suçu İşlediği Yaş	Algıladı- Geliştiği	243	196,00	0,964	2	0,617
	Algılamadı- Gelişmediği	123	185,91			
	Algıladı- Gelişmediği	19	200,53			
	Toplam	385				

Çalışmaya dâhil edilen olguların yaşları ile FM rapor sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.48).

Tablo 4.49. Çalışma durumu FM rapor sonucu karşılaştırması

	FM Rapor Sonucu				Test İstatistiği	
Çalışılan İş	Algıladığı- Geliştiği	Algılamadığı- Gelişmediği	Algıladığı- Gelişmediği	Toplam	x ²	p
Bilinmiyor	5 (71,4%)	2 (28,6%)	0 (0,0%)	7 (100,0%)	2,764	0,598
Çalışmıyor	135 (60,8%)	73 (32,9%)	14 (6,3%)	222 (100,0%)		
Çalışıyor	103 (66,0%)	48 (30,8%)	5 (3,2%)	156 (100,0%)		
Toplam	243 (63,1%)	123 (31,9%)	19 (4,9%)	385 (100,0%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların Çalışma durumları ile FM rapor sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.49).

Tablo 4.50. Suç türü ile suçun tek başına veya grup ile yapılması durumu karşılaştırması

	İşlediği Suçu Tek başına mı Grupla mı Yapmış				Test istatistiği	
İşlediği Suçun Türü	Bilinmiyor	Tek Başına	Grupla	Toplam	x ²	p
Hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenen çocuk	1 (1)	36 (34,6%)	67 (64,4%)	104 (100%)	89,196	,000
Cinsel istismar suçuna sürüklenen çocuk	0 (0%)	56 (70,9%)	23 (29,1%)	79 (100%)		
Terör Örgütü suçuna sürüklenen çocuk	4 (3%)	17 (12,7%)	113 (84,3%)	134 (100%)		
Uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuk	2 (7,4%)	10 (37%)	15 (55,6%)	27 (100%)		
Yaralama ve ölümlü olay suçu	1 (4%)	16 (64%)	8 (32%)	25 (100%)		
Diğer suçlar	0 (0%)	9 (56,3%)	7 (43,8%)	16 (100%)		
Toplam	8 (2,1%)	144 (37,4%)	233 (60,5%)	385 (100%)		

Çalışmaya dâhil edilen olguların Suç türü ile suçun tek başına veya grup ile yapılması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. $\chi^2=89,196$, $p<0,05$ (Tablo 4.50). Tek başına suç işleyenlerde Cinsel istismar suçuna sürüklenen çocukların, grupla suç işleyenlerde terör örgütü suçuna sürüklenen çocukların oranı anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 4.51. Terör örgütü suçuna sürüklenen çocukların; çocuk psikiyatrisinin görüşü, rapor sonucu ve rapor sonucunun kanaat kararı alınma şekillerine göre dağılımları

	ÇRS	FM Rapor Sonucu	Rapor Sonucunun Kanaat Kararı	
	n/%	n/%		n/%
Algıladığı- Geliştiği	85 (63,4)	99 (73,9)	Oy Birliğiyle	103 (%76,9)
Algılamadığı-Gelişmediği	44 (32,8)	31 (23,1)	Oy Çokluğuyla	31 (%23,1)
Algıladığı-Gelişmediği	5 (3,7)	4 (3,0)	Toplam	134 (100,0)
Toplam	134 (100,0)	134 (100,0)		

Çalışmaya dâhil edilen Terör örgütü suçuna sürüklenen çocukların; çocuk psikiyatrisinin görüşü, rapor sonucu ve rapor sonucunun kanaat kararı alınma şekillerine göre dağılımları yukarıdaki tabloda olduğu şekildedir (Tablo 4.51).

5.TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde DÜTF Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan 01/01/2015 ile 01/06/2022 tarihleri arasında Türk Ceza Kanunu'nun 31/2 maddesi için görüş istenip tarafımızca muayeneye edilen, rapor verilen 385 olgu adli tıbbi yönden retrospektif olarak incelenmiştir. Çalışmaya dâhil edilen 385 olgudan elde edilen verilerin analizleri sonucunda ulaşılan bulguların literatürde yer alan ve bu çalışmadan daha önce yapılmış olan çalışmalarla tartışılması yer almaktadır.

Çalışmamızda farik mümeyyizlik muayenesi için getirilmiş olan 385 çocuğun %96'sı (372 kişi) erkek çocuklardan oluşmaktaydı. Özen ve ark. (25) tarafından gerçekleştirilen fârik ve mümeyyizlik (suç farkındalığı) durumunun saptanması için bilirkişiye gönderilen çocukların suç davranışlarını, sosyodemografik özelliklerini ve aile özelliklerini incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'na ve Diyarbakır Adli Tıp Şube Müdürlüğü' ne gönderilen 165 çocuğun %98,2'sini erkek çocuklar oluşturmuştur. Güleç ve ark. (67) tarafından gerçekleştirilen ve çocuk suçluğunda sosyodemografik özellikleri incelemiş oldukları çalışmalarında; çalışma kapsamında incelenmiş olan 101 olgunun %87,1'i erkektir. Turla ve ark. (73), tarafından gerçekleştirilen Samsun'da farik mümeyyizlik muayenelerinin sosyodemografik özelliklerini incelemiş oldukları çalışmalarında da 72 olgunun %93,1'i erkektir. Çalışmamızda elde edilen bulgumuzun gerek Türkiye'de gerekse Amerika Birleşik devletleri ve Birleşik Krallık başta olmak üzere dünyanın diğer ülkelerinde gerçekleştirilen araştırmalarla uyumlu olduğunu tespit ettik (64-66, 68-72, 74-81).

Çalışmamızda da daha yoğunlukta olan erkek çocukların daha fazla suç işleme sebepleri olarak; içerisinde yer aldığımız cinsiyet rollerimizden ötürü, erkeğin ev haricindeki yaşamı daha yoğun yaşıyor olması, kız çocuklarının ise evin içerisinde geçmekte olan yaşantısının daha yoğun olması, ailelerince erkeklere nazaran çok daha fazla kollanması ve korunması kendi göz önlerinde bulundurup sosyal hayatın daha çok dışında tutuluyor olması gösterilebilir (65, 71, 73, 80, 82, 83, 84).

Çalışmamızda suça sürüklenen çocukların minimum 12 maksimum 14 ortalama $13,39 \pm 0,78$ yaşında oldukları görülmüştür. Ayrıca 222 çocuğun (%57,7) 14 yaşında, 92 çocuğun (%23,9) 13 yaşında ve 71 çocuğun (%18,4) 12 yaşında suç işledikleri tespit edilmiştir. Literatür üzerinde en fazla suç işlenen yaş 13 yaş olmakla beraber, 1997 yılında Hastings ve Hamberger (68) tarafından gerçekleştirilmiş olan araştırma sonucunda da ilk defa suç işleme yaşı ortalama 14 olarak, Özen ve ark. (25) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yine 14 yaş olarak, Bilgin ve ark. (1) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise en fazla suç işlenen yaş bizim çalışmamızda olduğu gibi 13 yaş olarak tespit edilmiştir. Diğer taraftan ülkemizde Elazığ, Samsun, Diyarbakır, Sivas, Ankara, İzmir, Adana ve İstanbul illerinde gerçekleştirilmiş olan araştırmalarda 14, Antalya ve Kocaeli illerinde gerçekleştirilmiş olan araştırmalarda en yoğun 15 yaş olarak bulunmuştur. Bu yaşların en sık görülme nedeni olarak ergenlik dönemi suçlanıldığı, dürtülerin kontrol edilmesinde güçlük yaşanıldığı, oldukça heyecanlı, hareketli ve fırtınalı geçmekte olan bir dönem olduğu, biyolojik ve fizyolojik sorunların sık yaşandığı da ifade edilmektedir (64, 66, 70-75, 77, 81). Bu bilgiler ışığında bizim çalışmamız literatürde yer alan diğer çalışmalarla uyumluluk göstermektedir.

Çalışmamızda suça sürüklenen çocukların 104'ünün (%27,0) hırsızlık ve yağma suçuna, 79'unun (%20,5) cinsel istismar suçuna, 134'ünün (%34,8) terör örgütü suçuna, 27'sinin (%7,0) uyuşturucu madde ticareti suçuna, 25'sinin (%6,5) yaralama ve ölümlü olay suçuna ve 16'sinin (%4,2) ise diğer suçlara sürüklenmiş çocuklar olduğu tespit edilmiştir. Turla ve ark. (73) tarafından gerçekleştirilen çalışmada en fazla işlendiği iddia olunan suçun hırsızlık (%40,3) olduğu belirtilmiştir. Özen ve ark. (25) tarafından gerçekleştirilen çalışmada en sık işlenen suçlardan hırsızlık (% 52) ikinci sırada yaralanma (%20) olduğu ifade edilmiştir. Bilgin ve ark. (1) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise suçun %30'unun hırsızlık suçları %85,7'sinin ise mala yönelik suçlar olduğu ifade edilmiştir. Bizim çalışmamızda en fazla terör örgütü suçuna ikinci sırada hırsızlık ve yağma suçuna sürüklenmiş çocukların ağırlıkta olduğu dikkat çekmiştir. Bu durumda Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinin Irak, Suriye ve İran sınırına yakın olması bu

bölgelerde petrol ve enerji kaynaklarına egemen olmak isteyen emperyalist devletler eliyle teşvik edilen terör yapılarının bölge üzerindeki etkin olma gayretlerinin etkili olabileceği düşünülmüştür. Diğer taraftan çalışmamızda işlenen suç türleri içerisinde ikinci sırada yer alan hırsızlık ve yağma suçunun büyük kentlerde ilk sıralarda yer aldığı hata bu oranın kimi yerlerde %60-75 gibi yüksek oranlara vardığı, sosyoekonomik düzeyin düşük olması, çocuğun içerisinde yer aldığı arkadaş ortamının mevcudiyetinin de hırsızlık ve yağma açısından bir risk unsuru olarak göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir. Literatür üzerinde özellikle Amerika Birleşik Devletleri ilk sırada olmak üzere ekonomik yönden kalkınmış devletlerde gerçekleştirilen araştırmaların nerdeyse tümünde en fazla hırsızlık olmak üzere suç işleme oranlarının git gide artmakta olduğunun altı çizilmektedir (64-66, 70-72, 75, 83, 85).

Çalışmamızda suça sürüklenmiş çocukların 294'ünün (%76,4) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olduğu, 73'ünün (%19,0) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olmadığı görülmüştür. Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan araştırmalarda suç tekrarı oranlarının Samsun ilinde % 22,2, Elazığ ilinde %12,55 Aydın'da %10,5 ve Antalya'da %12,44 olduğu, tekrarlayan suçlarda da hırsızlığın ilk sırada yer aldığı belirtilmektedir. Çalışmamızda suç tekrarı %19,0 olarak tespit edilmiştir (65, 69, 73, 75, 85). Diğer taraftan Özkök ve ark. (85) gerçekleştirmiş oldukları araştırmalarında tekrarlayan çocuk suçluluğunu incelemişler araştırma sonucunda, çevresel unsurların çok önemli ve tekrarlayan olgularda çevrenin belirleyici olduğuna dikkat çekmişlerdir. Çocuğun düşük sosyoekonomik düzey nedeni ile küçük yaşta çalışmaya başlamasının da risk faktörü olarak gündeme geldiğini ifade etmişlerdir. Bizim çalışmamızda suça sürüklenmiş olan çocukların 156'sı (%40,5) herhangi bir işte çalışırken, 222'si (%57,7) ise bir işte çalışmamaktadır.

Çalışmamızda suça sürüklenmiş olan çocukların 144'ünün (%37,4) suçu tek başına işlemiş oldukları, 233'ünün (60,5) ise suçu bir grupla birlikte işlemiş oldukları görülmüştür. Diğer taraftan 8'inin (%2,1) olgunun ise suçu tek başına mı veya bir grupla birlikte mi işlemiş oldukları bilinmemektedir.

Çalışmamızda ayrıca suça sürüklenmiş çocukların 226'sında (%58,7) suça teşvik olduğu, 153'ünde (%39,7) ise suça teşvik olmadığı görülmüştür. Bilgin ve ark. (1) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, toplam 17 (%28,3) çocuğun içinde bulunduğu bir grup olduğu ve suçu bir grup ile birlikte işlediği ifade edilmiştir. Suça sürüklenmiş çocuklardan suçu bir grupla birlikte işlemiş olan olgularda yüksek derecede suça teşvik olduğu tespit edilmiştir. Literatür kaynakları incelendiğinde grup ile suç işleme oranlarının %45-55 arasında farklılık gösterdiği ve oranın yüksek olmasının sebebi ise kendini ispat etme, her türlü kural ve emre karşı gelme, isyankâr davranışlar, başkaldırı gibi ergenlik çağıının özellikleri ile bağlantılandırılarak açıklanmaktadır (25, 67-69, 73, 76, 86).

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve meslekleri çocuğun suç ve suç tekrarında önemli bir unsur olduğu aşikârdır. Zira anne kız çocuklarında baba ise erkek çocuklarda bir yerde rol model olarak görülmektedir (67,68, 78, 82, 84, 86, 87).

Çalışmamızda suça sürüklenmiş çocukların 329'unun (%85,5) öz anne ve öz babası ile 5'inin (%1,3) akrabaları ile ve 6'sının (%1,6) yurtda yaşadığı tespit edilmiştir. Suça sürüklenen çocukların 334'ünün (%86,6) anne ve babasının birlikte olduğu, 9'unun (%2,3) anne ve babasının ayrı olduğu, 26'sının (%6,8) ebeveynlerinden birinin vefat etmiş olduğu görülmüştür. Özen ve ark. (25) tarafından gerçekleştirilen çalışmada incelenen olguların çeşitli nedenlerle %19'unda anne-baba birlikteliğinin kaybolduğu tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilmiş bir akademik araştırma sonucunda aile bütünlüğünün çok önemli bir kavram olduğu, parçalanmış aile çocuklarında suç oranının kayda değer düzeyde artış gösterdiği ve çalışma kapsamında incelenen suça sürüklenmiş çocukların %25'inin parçalanmış aile çocuğu olduğu ifade edilmiştir. Bizim çalışmamızda anne ve babası ayrı suça sürüklenmiş çocukların oranı %2,3'tür. Esasında ailenin parçalanmasından önce mi sonra mı suçlu davranışların geliştiğini tespit etmeninde yarar sağlayacağı düşünülmüştür. Türkiye'de ise İstanbul Üniversitesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü'nün gerçekleştirmiş olduğu araştırmada 974 suçlu

çocuk incelenmiş incelenen bu suça sürüklenen çocukların %42,1'inin parçalanmış aile üyesi çocuklar olduğu tespit edilmiştir (15, 65, 85, 88-91).

Çalışmamızda suça sürüklenmiş olan çocukların 5'inin (%1,3) hiç okula gitmemiş, 27'sinin (%7,0) ilköğretim okuyor veya terk, 181'inin (%47) ortaokul okuyor, mezun veya terk, 163'ünün (%42,3) lise okuyor, mezun veya terk, 5'inin de özel eğitim okulunda eğitim gördükleri tespit edilmiş olup olgularda 4'ünün (%1,0) ise eğitim durumu bilinmemektedir. Çocukların derslerindeki başarı durumlarına göre 15'inin (%3,9) çok iyi, 61'inin (%15,8) iyi, 108'inin (28,1) orta ve 180'inin (46,8) ise derslerinde kötü derecesinde bir başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca suça sürüklenmiş çocukların 180'i (%46,8) sigara, 43'ü (%11,2) alkol ve 46'sı (12,5) uyuşturucu madde kullanmaktadır. Bilgin ve ark. (1) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 23 (%38,3) çocuğun ilkokulu bitirdiği, 7 (%11,7)'sinin hiç okula gitmediği, 38 (%63,3) belirtilmiştir. Milgram tarafından gerçekleştirilmiş olan çalışmada okul başarısızlığı, aile içi çatışmaların yoğun şekilde yaşanması, alkol ve madde bağımlılığının bulunması gibi unsurların çocuk ve ergenlerde saldırgan suça yönelik davranışların meydana gelmesinde çok büyük rol oynayabileceği belirtilmektedir (89, 92). Öte yandan sigara içme ile psikiyatrik hastalık gelişme, arasında pozitif ilişki bulunduğunu bildiren çalışmalar da bulunmaktadır (67, 81, 93, 94).

Çalışmamızda suça sürüklenmiş çocukların 341'inin (%88,6) normal zekâya, 42'sinin (%10,9) sınır zekâya ve 2'sinin (%0,5) mental retarde klinik zekâya sahip olduğu görülmüştür. Güler, Sungur ve Kütük (98) tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiş olan çalışmada olguların 78'ii (%77,2) normal zekaya, 13'ü (%12,9) Donuk-normal zekaya, 7'si (%6,9) sınır zeka geriliğine ve 3'ü (%3) ise hafif zeka geriliğine sahip olduğu belirtilmiştir.

Çalışmamızda suça sürüklenmiş çocukların 3'ünde (%0,8) klinik bir hastalık bulunduğu, 382'sinde (%38,1) ise klinik bir hastalık bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan 41 (%10,6) olguda bir psikopatolojik durum olduğu, 344 (%89,4) olguda ise herhangi bir psikopatoloji bulunmadığı tespit edilmiştir. Özen ve ark. (25) tarafından gerçekleştirilen çalışmada olguların %

5,4'ünde hafif şiddette psikiyatrik bozukluk saptanmıştır. Diğer taraftan Modestin ve ark (78) ise psikiyatri kliniğinde yatarak tedavi gören 179 erkek, 99 kız olguda yapmış oldukları çalışmada suç işleyenlerde anksiyete seviyesinin daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Çocuklardaki yüksek anksiyete düzeyi, majör depresif bozukluk, alkol ve/veya madde bağımlılığı, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ile suç işleme davranışı arasında pozitif ilişki olduğu bildirilmiştir. Ergenlik döneminde depresif bozukluk ile birlikte davranım bozukluğu var ise ileri yaşlarda sosyal uyumda daha çok zorluklar yaşandığı da saptanmıştır (76, 94-97).

Çalışmamızda suça sürüklenmiş olan çocukların 325'inin (%84,2) soyut düşünce gelişimi olduğu, 377'sinin (%97,9) iyilik kötülük kavramı ayırımı olduğu, 351'inin (%91,2) basit matematiksel işlem yapma becerisi olduğu ve 375'inin (%97,4) öz bakım-dış görünüş-giyim kuşam bulunduğu sosyo kültürel açıdan uygun olduğu görülmüştür. Bu oranlar suça sürüklenmiş çocukların %90 üzerinde bir oranla aslında soyut düşünce gelişimi, iyilik kötülük kavramı ayırımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi ve öz bakım-dış görünüş-giyim kuşam bulunduğu sosyo kültürel açıdan uygun ve sağlıklı çocuklar olduğunu göstermektedir. Güler, Sungur ve Kütük (98) tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiş olan çalışmada olguların %55,4'ünün işlediği iddia edilen suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ve davranışlarını yönlendirebildiği ifade edilmiştir.

Çalışmamızda suça sürüklenmiş çocuklara yönelik Farik mümeyyizlik rapor sonucu ile rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları değerlendirildiğinde; olguların 282'si (%73,2) oybirliğiyle, 103'ü (%26,8) oy çokluğuyla alınmıştır. Farik mümeyyizlik rapor sonucunda rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşünün taşıdığı önem dikkat çekmiştir. Suça sürüklenmiş çocuklara yönelik olarak muayeneyi yapan hekimin bu konudaki mesleki tecrübesi, uzmanlık dalı, muayenede ne oranda hassas davranıldığı, CMK'da belirtildiği gibi çocuğun ruhsal, bedensel ve zihinsel gelişimi ile birlikte çocuk suçluluğunda önemli yeri olan aileye ait risk

faktörlerinin değerlendirilip değerlendirilmediği, psikolog, pedagog ve sosyal hizmet uzmanından oluşan bir ekip tarafından multidisipliner bir yaklaşım içinde çocuk hakkında karar verilip verilmediği çok önemli bir husustur (25, 64-65, 67, 69-73, 77, 80, 81).

Çocuk suçluğu toplumun her kesiminden ve herkesi ilgilendiren sorunlarımızdan birisi olarak gündeme gelmektedir. Çocukları suçtan uzaklaştırıp yeniden kazandırmaya çalışırken suç ve risk faktörleri ilişkisi unutulmamalıdır.

Çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan ve edindiğimiz bilgilerden yola çıkarak Farik mümeyyizlik muayenesinin adli tıp uzmanı ile birlikte çocuk psikiyatristi veya psikiyatrist tarafından yapılması gerektiği, çocuğun zihinsel bedensel ruhsal gelişimi ile birlikte ailesini, çevresine ve yetiştirme şartlarını bir arada değerlendirmenin uygun olacağı kanısı ve inancındayız.

6.SONUÇLAR

Türk Ceza Kanunu'nun 31/2 maddesi uyarınca fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş ve fakat 15 yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğunun var olup olmadığının tespiti gereklidir. Farik mümeyyizlik raporlarında standardizasyonun sağlanabilmesi için objektivitenin gerekli olduğu görülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına farik mümeyyizlik raporu almak için gönderilen olguların değerlendirilmesi ve incelenen raporlardan yola çıkarak objektiviteyi arttıracak bir değerlendirme formunun oluşturulması amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında 01/01/2015 ile 01/06/2022 tarihleri arasında Diyarbakır'da retrospektif olarak yaptığımız çalışmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- İncelenen olguların 372'si (%96,6) erkek, 13'ü (3,4) kadındır.
- Çalışma kapsamında incelenen suç işleyen çocukların minimum 12 maksimum 14 ortalama $13,39 \pm 0,78$ yaşında oldukları, 221 çocuğun (%57,7) 14 yaşında, 92 çocuğun (%23,9) 13 yaşında, 71 çocuğun (%18,4) 12 yaşında suç işledikleri görülmüştür.
- Çalışma kapsamında incelenen olguların 334'ünün (%86,6) anne ve babasının birlikte olduğu, 9'unun (2,3) anne ve babasının ayrı olduğu, 26'sının (%6,8) ebeveynlerinden birinin vefat etmiş olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların derslerinde 15'inin (%3,9) çok iyi, 61'inin (%15,8) iyi, 108'inin (28,1) orta ve 180'inin (46,8) ise derslerinde kötü derecesinde bir başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların; 156'sının (%40,5) bir işte çalıştığı, 222'sinin (%57,7) ise bir işte çalışmadığı görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların 49'unun (%12,7) ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunduğu, 287'sinin (%19,9)

ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunmadığı görülmüştür 49'unda ise olguların ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan kimselerin bulunup bulunmadığının belli olmadığı görülmüştür.

- Çalışmaya dâhil edilen olguların 294'ünün (%76,4) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olduğu, 73'ünün (%19,0) işlemiş oldukları suçun ilk suçları olmadığı görülmüştür. Olguların 18'inin ise işlemiş oldukları suçun ilk suçları olup olmadığının belli olmadığı görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların 104'ünün (%27,0) hırsızlık ve yağma suçuna, 79'unun (%20,5) cinsel istismar suçuna, 134'ünün (34,8) terör örgütü suçuna, 27'sinin (7,0) uyuşturucu madde ticareti suçuna, 25'sinin (6,5) yaralama ve ölümlü olay suçuna ve 16'sinin (4,2) ise diğer suçlara sürüklenmiş çocuklar olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların 144'ünün (%37,4) suçu tek başına işlemiş oldukları, 233'ünün (60,5) ise suçu bir grupta birlikte işlemiş oldukları görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların 226'sında (%58,7) suça teşvik olduğu, 153'ünde (39,7) ise suça teşvik olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan 6 (%1,6) olguda ise suça teşvik olup olmadığı bilinmemektedir.
- Çalışmaya dâhil edilen olgularda suçu bir grupta birlikte işlemiş olan olgularda yüksek derecede suça teşvik olduğu tespit edilmiştir.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların 180'i (%46,8) sigara, 43'ü (%11,2) alkol ve 46'sı (12,5) uyuşturucu madde kullanmaktadır.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların Farik mümeyyizlik rapor sonucu ile rapor öncesi çocuk psikiyatrisinin görüşü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.
- Rapor sonucunun kanaat kararının alınma şekline göre dağılımları değerlendirildiğinde; olguların 282'si (%73,2) oybirliğiyle, 103'ü (%26,8) oy çokluğuyla alınmıştır.
- Yıllara göre işlenen suç türleri sayıları incelendiğinde;

- 2015 yılı (n=30): hırsızlık ve yağma suçunun (n=13, % 43,3) ilk sırada, terör örgütü suçlarının ikinci sırada olduğu (n=8, % 26,7) görülmüştür.
- 2016 yılı (n=97): terör örgütü suçunun (n=75, % 77,3) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=8, % 8,2) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2017 yılı (n=19): terör örgütü suçunun (n=10, % 52,6) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=3, % 15,8) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2018 yılı (n=16): terör örgütü suçunun (n=7, % 43,8) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=5, % 31,3) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2019 yılı (n=43): hırsızlık ve yağma suçunun (n=16, % 37,2) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=15, % 34,9) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2020 yılı (n=78): cinsel istismar suçunun (n=31, % 39,7) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=24, % 30,8) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2021 yılı (n=65): hırsızlık ve yağma suçunun (n=23, % 35,4) ilk sırada, cinsel istismar suçunun (n=18, % 27,7) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- 2022 yılı (n=37): hırsızlık ve yağma suçunun (n=13, % 35,1) ilk sırada, terör örgütü suçlarının ikinci sırada olduğu (n=7, % 18,9) görülmüştür.
- 2015-2022 yılları arasındaki tüm zaman dilimi çerisinde (n=385) ise terör örgütü suçunun (n=134, % 34,8) ilk sırada, hırsızlık ve yağma suçunun (n=104, % 27,0) ikinci sırada olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların anne-baba birliktelik durumu ile suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Tüm suç türlerinde anne-baba birlikte olan olguların daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

- Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumları ile suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Hırsızlık ve yağma suçu ve uyuşturucu madde ticareti suçuna sürüklenen çocuklarda eğitim durumunda ortaokul okuyor, mezun veya terk olanların, cinsel istismar suçuna, terör örgütü suçuna ve yaralama ve ölümlü olay suçuna sürüklenen çocuklarda lise okuyor, mezun veya terk olanların daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumu ile alkol kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Alkol kullanımının eğitim durumu ortaokul okuyor, mezun veya terk olanlarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların eğitim durumu ile uyuşturucu madde kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Uyuşturucu madde kullanımının eğitim durumu ortaokul okuyor, mezun veya terk olanlarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile ailede başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Ailesinde başka suç işleyen veya cezaevinde yatan birinin olanların ilk defa suç işleme oranları daha yüksektir.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile FM rapor sonucu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların suç tekrarı ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. İlk defa suç işleyen olgularda eğitim durumu lise okuyor, mezun veya terk olanların oranı diğer eğitim düzeylerine göre anlamlı şekilde daha yüksektir.
- Çalışmaya dâhil edilen olguların Suç türü ile suçun tek başına veya grup ile yapılması durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Tek başına suç işleyenlerde cinsel istismar suçuna sürüklenen çocukların, grupla suç işleyenlerde terör örgütü suçuna sürüklenen çocukların oranı anlamlı şekilde daha yüksektir.

Öneriler

Çalışma kapsamında bir form oluşturulmuş oluşturulan bu formun amacı objektiviteyi arttırıp sübjektiviteyi azaltmaktır. Oluşturulan form Ek'lerde yer almaktadır (Ek 1-A Form).

7.KAYNAKLAR

- 1.Bilgin N G, Avcı A, Çekin N, Savran B. Farik-i mümeyyizlik muayenesi için gönderilen çocukların biyopsikososyal özellikleri. Adli Tıp Bülteni 2001; 6 (3): 103-110.
- 2.Şafak, E.R.A.Y. , Murat, D. , & Uçar, H. N. (2018). Çocuk psikiyatri polikliniğine adli rapor amacıyla yönlendirilen olguların klinik ve sosyodemografik özelliklerinin değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 44(3), 173-177.
- 3.Altun H, Şahin N, Fındıklı E, Sınır H. Suça sürüklenen çocukların suç tipleri, sosyodemografik ve klinik özellikleri. Adli tıp dergisi. 2016;30(3):196-204.
- 4.5237sayılı Türk Ceza Kanunu (2004). T.C. resmi Gazete, 25611, 12 Ekim
- 5.Tüzün, B. , Elmas, İ. , İnce, CH ve Akkay, E. (1997). Bir güncel nedenle farik ve mümeyyizlik kavramının irdelenmesi. Adli Tıp Bülteni, 2 (3), 135-138.
- 6.Öktem, D. (2012). “Türkiye’deki Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi ve Yaş Ayrımcılığına İlişkin Paradigmanın İncelenmesi”, Türkiye’de Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi, İHOP, Ankara: Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları.
- 7.Kök, A.N. (2002). “Çocuk Mahkemeleri Mevzuatı ve Adli Tıp”, II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildiriler, Ankara: Türkiye’de Çocuklara yeniden Özgürlük Vakfı.
- 8.GanderM. J. Ve H. W. Gardiner(2010). “Çocuk ve Ergen Gelişimi”, Yayıma Haz.: Bekir Onur, Ankara: İmge Kitapevi.
- 9.Allison, J. (2001). “Yeni Çocuk Sosyolojisinde Sorunlar, Bakış Açıları ve Uygulamalar”, III. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Yayıma Hazırlayan: B. Onur Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, s.: 27-36.
- 10.Şirin, M.R. (2011). “BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Kitabı”, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- 11.Yörükoğlu, A. (2011), “Çocuk Ruh Sağlığı”, İstanbul: Özgür Yayınları.
- 12.Altınköprü, T. (2003). “Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır”, İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- 13.Karadağ, Ö. (2013). “Türkiye Türkçesi Atasözlerinde Çocuk ve Çocukluk”, Millî Folklor Dergisi. 25;(98):109-124.
- 14.www.tdk.gov.tr
- 15.Dönmezer, S. (1994) Kriminoloji (8.Basım). Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul
- 16.Yavuzer, H. (2006) Çocuk ve Suç (11. Basım). Remzi Kitabevi, İstanbul.
- 17.İçli, T. G. (2004) Kriminoloji. Martı Kitap Yayınevi, Ankara.
- 18.Oral, G. (1999). Adli Psikiyatri. İn: Adli Tıp Z., Soysal, C., Çakalır. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- 19.Hancı, İ.H.(2002) Suç işlediği iddia edilen çocukların adli tıp muayeneleri. İn: . “II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu “Yargı Öncesi ve Yargılama Süreci” Ed. E. Akyüz., S. Uluğtekin, S., Y.B., Acar, Ö.C., Öntaş, Kuban Matbaası, Ankara.
- 20.Sevük, H.Y. (1998) Uluslararası Sözleşmelerdeki İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu ile Mücadelede Kuramsal Yaklaşım. Beta Yayınevi, İstanbul.
- 21.Saldırım, M. (1999) Birleşmiş milletler çocuk hakları sözleşmesi açısından suça itilmiş çocuğun haklarına bir bakış ve bir öneri. Adalet Dergisi. [Elektronik Dergi] , 1.Erişim: 21.02.2023.
- 22.Bennett, I. (1960) Delinquent And Neurotic Children. Tavistock Pub. London
- 23.Çoğan, O. (2006) Çocuk suçluluğunun nedenleri ve edirne ceza mahkemelerinde açılan davaların bu yönden incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- 24.Farrington, D.P., West, D.J. (1971) A comparison between early delinquents and young aggressives. British Jrl. Criminal., 11: 341-358.
- 25.Özen, Ş.,Oto, R., Tıraşçı, Y., Ayna, YE. (2002) Çocuklarda suç davranışları, farik mümeyyizlik ve sosyodemografik özellikler. Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi., 10-2:155-164
- 26.Grace, W. C, Sweeney, M. P. (1986). Comparison of the P > V sign on the WISC-R in delinquent males. Journal of Clinical Psychology, 42: 173-176.

27. Taylor J., Kemper T.S., Loney B.R., Kistner J.A. (2006) Classification of severe male juvenile offender using the MACI clinical personality scales. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 35-1: 90-102.
28. Romı S., Marom D. (2007) Differences in intelligence between nondelinquent and dropout delinquent adolescents. *Adolescence*, 42- 166: 325-336.
29. Kızmaz, Z. (2007) Mükerrer suçlulukla ilintili değişkenler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17: 227-249.
30. Öter, A. (2005) Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenleri (Antalya örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
31. Uluğtekin, S. (1991) Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma. Bizim Büro, Ankara
32. Kjelsberg, E. (2005) Conduct disordered adolescents hospitalised 1963-1990 secular trends in criminal activity. *European Child & Adolescent Psychiatry* ., 14:4 :191-199.
33. Türkeri, S.S. (1995) Çocuk ıslahevleri ve çocuk cezaevlerindeki çocukların suç işleme nedenleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
34. Aksoy, A., Ögel, K. (2004) Tutuklu ve hükümlü ergenlerin özellikleri: Türkiye’de yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün Gözetimindeki Çocuklara Yönelik Hizmetlerin İyileştirilmesi Projesi İhtiyaçların Belirlenmesi Çalışması. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul.
35. Gattı, U., Tremblay, E.R., Vitaro, F., McDuff, P. (2005) Youth gangs, delinquency and drug use: a test of selection, facilitation, and enhancement hypotheses. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 46-11: 1178–1190.
36. Akduman, G.G., Akduman, B., Cantürk, G. (2007) Ergen suçluluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi. *Türk Pediatri Arşivi*, 2:156-161.
37. Öztürk, Ö., Ocakcı, A., Tatoğlu, N., Topan, A. (2005) İstanbul H tipi cezaevinde kalan ergenlerin öyküye bağlı bağımlılık yapıcı madde kullanım

- sıklığı. Erişim: [<http://www.millipediatri.org.tr/bildiriler/HP-12.htm>]
Erişim tarihi: 15.02.2023.
- 38.TÜİK, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202>, Erişim 25.02.2023.
- 39.Cantürk, G. (2005) Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi., 14-2: 31-34.
- 40.Kendi, Ö., Bilge, Y., Aksoy, Y.M., Tunalı, İ. (1997) Ankara üniversitesi tıp fakültesi adli tıp ana bilim dalına gönderilen konvülsiv bozukluğu olan vakalarda cezai sorumluluğu etkileyen diğer vakalar üzerine istatistiksel olarak karşılaştırmalı bir araştırma. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi., 46 : 219-258.
- 41.Adalet Bakanlığı. (2021) Yeni Türk Ceza Kanunu. Erişim: [<http://www.ceza.bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>] Erişim Tarihi : 16.02.2023.
- 42.Güleç, C., Köroğlu, E. (1998) Psikiyatri Temel El Kitabı. Hekimler Yayın Birliği, Ankara.
- 43.Yağmur, F., Renklidağ, T., Cantürk, G. (2004) Ankara üniversitesinde 1992-2002 yılları arasında yapılan farik ve mümeyyizlik muayenelerinin değerlendirilmesi. Adli Psikiyatri Dergisi., 1: 15-20.
- 44.Arrigo, B.A., Shipley, S.L. (2005) Introduction to Forensic Psychology 2E. Elsevier Academic Pres. USA.
- 45.Veivel, H., Coles, E. (1999) Measuring unfitness to stand trial: psychological analysis of a legal issue. Can J Psychiatry., 44:3: 56-361.
- 46.GRISSO, T. (2003) Evaluating Competencies, Forensic Assessment and Instrument. Kluwer Academic/Plenium. New York.
- 47.Poythress, N.G., Nicholson, R., Otto, R.K., Edens, J.F., Bonnie, R.J., Monohan, J., Hoge, S.K. (1999) The MacArthur Competence Assessment Tool Criminal Adjudication Professional Manual. Florida, Psychological Assessment Resources, Inc.
- 48.Cooper, G.V., Zapf, P.A. (2003) Predictor variables in competency to stand trial decisions. Law and Human Behavior., 27-4:423- 436.
- 49.Godinez V. Moran.(1993) 509 U.S. 389 Erişim: [<http://supreme.justia.com/us/509/389/case.html>] Erişim Tarihi: 15.02.2023

50. Ackerman, M.J. (1999) *Essentials of Forensic Psychological Assessment*. (2nd. Ed.) Canada.
51. Cooper, D.K. (1997) Juveniles' understanding of trial-related information: are they competent defendants?. *Behav Sci Law.*, 15-2:167-80.
52. Viljoen, J.L., Odgers, C., Grisso, T., Tiilbrook, C. (2007) Teaching adolescents and adults about adjudicative proceedings: a comparison of pre- and post-teaching scores on the MacCAT-CA. *Law and Hum. Behav.*, 31: 419-432
53. Burnett D.M.R., Noblin, C.D., Prosser, V. (2004) Adjudicative competency in a juvenile population. *Criminal Justice and Behavior.*, 31-4: 438-462.
54. Ficke, L.S., Hart, K.J., Deardorf, P.A. (2006) The performance of incarcerated juveniles on the MacArthur competence assessment tool-criminal adjudication (MacCAT-CA). *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law.*, 34: 360- 373.
55. Cüceloğlu, D. (1999) *İnsan ve Davranışı* (9. Basım). Remzi Kitabevi, İstanbul.
56. Fritsch, E., Hemmens, J.D. (1995) Juvenile waiver in United States 1979-1995: a comparison and analysis of state waiver statutes. *Juvenile and Family Court Journal*, 46-3: 17-35.
57. McKee, G.R. (1998) Competency to stand trial in preadjudicatory juveniles and adults. *J Am Acad of Psychiatry Law.*, 26: 89-99.
58. Crawford E., Bull R. (2005) Teenagers' difficulties with key words regarding the criminal court process. *Psychology, Crime & Law.*, 12-6: 653- 667.
59. Gattı, U., Tremblay, E.R., Vitaro, F., McDuff, P. (2005) Youth gangs, delinquency and drug use: a test of selection, facilitation, and enhancement hypotheses. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 46-11: 1178–1190.
60. Güngör, M. (2008). *Evrensel Bir Sorun Olarak Çocuk Suçluluğu Ve Sokakta Çalışan Ve Yaşayan Çocuklar*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (1), 25-43.
61. Çopur, E., Ulutaşdemir, N., & Balsak, H. (2015). *Çocuk ve suç*. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal.

- 62.Keklikkiran, M. (1999). Türkiye’De çocuk suçluluğu (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- 63.Kobat, İ. B. (2009). Ulusal ve Uluslararası Hukukta çocuk hakları ışığında çocuk suçluluğu ve nedenleri (Master's thesis, Kırıkkale Üniversitesi).
- 64.Tunalı İ, Kendi Ö, Bilge Y, Bengidal S, Demirel B. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı’na 1989-1993 Tarihleri Arasında Mahkemelerce Gönderilen Fark Ve Temyiz Muayenesinin Yapılması İçin Gönderilen 50 Vakada Çocuk Suçluluğunun Değerlendirilmesi. I. Ulusal Adli Tıp Kongresi, Antalya, 1-4 Kasım 1994;363-367.
- 65.Karagöz M, Karagöz S. Çocuk Suçluluğu Ve Ailenin Sosyo-Ekonomik Kültürel Düzeyi; Bir Anket Çalışması. 8. Ulusal Adli Tıp Günleri, Antalya, 16-20 Ekim 1995; 161- 166.
- 66.Yavuz C, Hancı İFİ, Çakmak A, Arısoy Y, Ege B. 1991-1993 Yılları Arasında İzmir’de Çocuk Suçluluğu. I. Adli Bilimler Kongresi, Adana, 12-15 Nisan 1994;151-154
- 67.Güleç G, Yenilmez Ç, Balcı YG, Seber G. Çocuk Suçluğunda Sosyodemografik Özellikler. Klinik Adli Tıp Dergisi 2001;l(2):69-80.
- 68.Hastings JE, Hamberger LK. Anger, Aggression and Violence: Sociodemographic Predictors of Violence. Psychiatric Clinics of North America, 1997;20(2):323-7
- 69.Çoltu A, Hancı İH, Ege B, Demircan S. 1988-1992 Yılları Arasında Bursa’da Farik-i Mümeyyizlik Muayenesine Gönderilen Çocukların Demografik Özellikleri. 7. Ulusal Adli Tıp Günleri Antalya, 1-5 Kasım 1993; 51-58.
- 70.Savran B, Çekin N, Özdemir MH, Şen F. Adana’da 1994 Yılında Farik-i Mümeyyizlik Muayeneleri Yapılan Olguların Değerlendirilmesi. 8. Ulusal Adli Tıp Günleri Antalya, 16-20 Ekim 1995;289-293.
- 71.Tıraşçı Y, Gören S. 1985-1994 Yılları Arasında Diyarbakır’da Yargıya İntikal Eden Çocukların İşledikleri Suçların Sıklığı Ve Demografik Özellikleri. 8. Ulusal Adli Tıp Günleri Antalya, 16-20 Ekim 1995;295-298.
- 72.Bilgili M, Kar H, Yavuz E, Akgül E. Farik-i Mümeyyizlik, Gasp ve Hırsızlık. Adli Tıp Dergisi 2002,16(l):18-22.

- 73.Turla A, Böke Ö, Başar Y, Uslu K. Samsun'da Farik-i Mümeyyizlik Muayenelerinin Sosyodemografik Özellikleri. Adli Tıp Dergisi 2002;16(1):32-39.
- 74.Karagöz YM, Atılğan M. Antalya'da 1987-1993 Yıllarında Farik-i Mümeyyizlik Muayenesi Yapılan 1408 Olgunun Retrospektif Değerlendirilmesi. I. Ulusal Adli Tıp Kongresi Antalya, 1-4 Kasım 1994; 357-362.
- 75.Dirol F, Cantürk G, Küçüker H. 1996-1999 Yıllarında Elazığ İli Adli Tıp Şube Müdürlüğünde Farik-i Mümeyyizlik Muayenesi Yapılan Olguların Değerlendirilmesi. Klinik Adli Tıp Dergisi 2002;2(2):43-46.
- 76.Modestin J, Thiel C, Erni T. Relationship of Criminality to Endogenety and Anxiety in Patients with Unipolar Depression. Psychiatry Clin Neurosci. 2002;56(2): 153-9.
- 77.Gündoğmuş ÜN, Boz H, Çolak B, Barut N, Biçer Ü. 1996-2000 Yılları Arasında Farik-i Mümeyyizlik Muayenelerinin Retrospektif Değerlendirilmesi. Yıllık Adli Tıp Toplantıları 2001;118-123.
- 78.Modestin J, Hug A, Ammann R. Criminal Behavior in Males with Affective Disorders. J Affect Disord, 1997;42(1): 29-38.
- 79.Campbell ve Schwarz. Prevalence and Impact of Exposure to Interpersonal Violence Among Suburban and Urban Middle School Students. Pediatrics, 1996;98(3): 396-405.
- 80.Günaydın G, Çolak B, Şahin TK. 1992-1997 Yıllarında Konya Adli Tıp Şube Müdürlüğünde Yapılan Farik-i Mümeyyizlik Muayenelerinin Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi. HI Adli Bilimler Kongresi, Kuşadası, 14-17 Nisan 1998;70.
- 81.Akyüz G, Beyaztaş FY, Kuğu N, Analan E, Doğan O. Suç İşledikleri iddiasıyla Muayeneye Gönderilen Çocuk ve Ergenlerde Sosyodemografik ve Klinik Özelliklerin Değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni 2000;5(2):70-75.
- 82.Hancı İH. Adli Psikiyatri ve Ceza Sorumluluğu. 3P Dergisi 2002; 190 (Ek2): 19-23.

- 83.Hancı İ, Ege B, Demirçin S, Coşkunol H, Ertürk S, Yemişçigil A. Göçlerin İzmir İlindeki Çocuk Suçlarına Etkisi. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Günleri 1992;343-349.
- 84.Hapçioğlu B, Aysan MK, Güray Ö. Çocuk Suçları ve Çevre. Adli Tıp Dergisi 1995;11(1-4):47-54.
- 85.Özkök S, Katkıcı U. Tekrarlayan Çocuk Suçluluğu. IH. Adli Bilimler Kongresi, Kuşadası, 14-17 Nisan 1998;208-210.
- 86.Biederman J, Milberger S, Faraone SV, Kiely K, Guite J, Mick E, Ablon S. Family-Environment Risk Factors for Attention-Deficit Hyperactivity Disorder. A test of Rutter's Indicators of Adversity. Arch Gen Psychiatry, 1995;52(6):464-70.
- 87.Öner N. Piers-Harrisin Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği El Kitabı. Türk Psikologlar Derneği, Ankara, 1996.
- 88.Hancı İH. Adli Tıp ve Adli Bilimler Kitabı. Çocuk ve Ergen Suçluluğu, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2002;237-262.
- 89.Asnis GM, Kaplan ML, Hundorfean G, Saeed W. Anger, aggression, and violence: Violence and homicidal behaviors in psychiatric disorders. Psychiatric Clinics of North America, 1997;20(2):405-425.
- 90.Pelcovitz D, Kaplan SJ, DeRosa RR, Mandel FS, Salzinger S. Psychiatric Disorders in Adolescents Exposed to Domestic Violence and Physical Abuse. Am J Orthopsychiatry. 2002;70(39): 360-6.
- 91.Lie N. Boys who became Offenders. A follow-up Study of 2203 Boys Tested with Projective Methods. Acta Psychiatr Scand Suppl, 1988;342:1-22.
- 92.Milgram GG. Adolescents, Alcohol and Aggression. J Stud Alcohol Suppl, 1993;11:53-61.
- 93.Brown RA, Lewinsohn PM, Seeley JR. Cigarette Smoking, Major Depression, and Other Psychiatric Disorders Among Adolescents. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 1996;35:1602-1610.
- 94.Birmaher B, Ryan ND, Williamson DE et al. Childhood and Adolescent Depression : A Review of the Past 10 Years Part I. J am Acad Child Adolesc Psychiatry, 1996;35:1427-1439.

- 95.Jaffee SR, Moffitt TE, Caspi A, Fombonne E, Poulton R, Martin J. Differences in Early Childhood Risk Factors For Juvenile-Onset and Adult-onset Depression. Arch Gen Psychiatry. 2002;59(3):215-22.
- 96.Fombonne E, Wostear G, Cooper V, Harrington R, Rutter M. The Maudsley Long-term Follow-up of Child and Adolescent Depression. 2. Suicidality, Criminality and Social Dysfunction in Adulthood. Br J Psychiatry, 2001; 179 :218-23.
- 97.Crowlwy TJ, Mikulich SK, MacDonald M, Young SE, Zerbe GO. Substance-Dependent, Conduct-Disordered Adolescent Males: Severity of Diagnosis Predicts 2-Year Outcome. Drug Alcohol Depend, 1998;49(3): 225-37
- 98.Güler G, Sungur MA, Kütük MÖ. Suça Sürüklenen Çocukların Klinik ve Sosyodemografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi. The Bulletin of Legal Medicine. 2018;23(1):39-46.

8.EKLER

Ek 1-Farik Mümeyyizlik Değerlendirme Formu

Suçun meydana geldiği yıl/ay	Raporor tanzim edilmesini isteyen makam	Olayın meydana geldiği yer
/		
1) Doğum yeri ve yılı:		
2) Cinsiyeti:		
☐ Kız ☐ Erkek		
3) Eğitim düzeyi:		
☐ Hiç okula gitmemiş ☐ İlköğretim okuyor veya terk ☐ Ortaokul okuyor, mezun veya terk ☐ Lise okuyor, mezun veya terk ☐ Özel Eğitim Okulu ☐ Bilinmiyor		
4) Ders başarısı durumu:		
☐ Çok iyi ☐ İyi ☐ Orta ☐ Kötü		
5) Aile türü:		
☐ Çekirdek (anne-baba-çocuklar) ☐ Geniş (anne-baba-çocuklar ve diğer akrabalar) ☐ Boşanmış (kaç yaşında iken): ☐ Akraba evliliği		
6) Anne- baba birlikte mi?		
☐ Birlikte ☐ Ayrı		
7) Kardeş sayısı(kişi dahil):		
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri		
8) Kaçınca çocuk olduğu:		
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri		
9) Kiminle beraber yaşadığı:		
☐ anne ve/veya baba ☐ Akraba ☐ Arkadaş ☐ Yurt ☐ Cezaevi ☐		
10) Çalışma Durumu		
☐ Çalışıyor ☐ Çalışmıyor		

11) Ailenin aylık geliri:			
☐ 0-5000lira	☐ 5000-10000lira	☐ 10000- 15000 lira	Diğer:
12) Babasının mesleği/yaptığı iş:			
☐ İşçi (toprak, sanayi) ☐ Çiftçi (kendi toprağında) ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Esnaf/ tüccar ☐ Serbest meslek (doktor, avukat vb.) Diğer:			
13) Annesinin mesleği/yaptığı iş:			
☐ Ev hanımı ☐ İşçi (toprak, sanayi) ☐ Memur ☐ Emekli ☐ Esnaf/ tüccar ☐ Serbest meslek Diğer:			
14) Yaşadığı yer:			
☐ Köy	☐ İlçe	☐ Şehir	☐ Göç
15) SSÇ'nin anne ve babası ile ilişki durumu:			
☐ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
16) Hatalı bir şey yaptığında Anne veya babanın sana karşı tutumu nasıl:			
☐ Hoşgörülü	☐ Adil	☐ İhmalkar	☐ Karışmaz ☐
17) Fiziksel, cinsel, psikolojik veya sözel bir şiddete maruz kalma durumu			
☐ Var			
☐ Yok			
18) Arkadaşlık ilişkileri:			
☐ İyi	☐ Orta	☐ Kötü	
19) Sosyal aktivite yapma durumu:			
☐ Cep telefonu ve/veya tabletinin olması ☐ Sosyal medya kullanma durumu ☐ Günde saat internette takılma veya televizyon izleme durumu ☐ Herhangi bir müzik aleti çalma durumu ☐ Herhangi bir spor dalı ile ilgilenme durumu			
20) Geçmişte veya şuanda kullandığı madde ya da maddeler:			
☐ yok ☐ sigara ☐ alköl ☐ madde (hangisi):			
21) Suç işleme sebebi:			
22) Suçun niteliği:			
☐ Hırsızlık ve yağma ☐ Cinsel istismar ☐ Terör Örgütü suçu ☐ Uyuşturucu madde ticareti suçu ☐ Yaralama ve ölümlü olay suçu			

☐ Hangi suçla suçla suçlandığını bilmiyor ☐ Diğer suçlar				
23) Suça karışma derecesi:				
☐ Kendim işledim ☐ Suç işleyene yardım ettim ☐ İnkâr ediyor				
24) Kriminolojik geçmiş:				
☐ Daha önce suça karışmış, Sayısı ve türü: ☐ Daha önce suça karışmamış				
25) Suça teşvik olup olmama durumu				
☐ Suça teşvik var ☐ Suça teşvik yok				
26) Ailesinde herhangi bir suça karışma ve/veya cezaevinde yatma durumu				
☐ Var ☐ Yok				
27) Arkadaş çevresinde herhangi bir suça karışma durumu				
☐ Var ☐ Yok				
28) Klinik bir hastalık ve herhangi bir psikopatoloji olup olmama durumu				
☐ Klinik bir hastalık ve herhangi bir psikopatoloji var ☐ Klinik bir hastalık ve herhangi bir psikopatoloji yok ☐ Sürekli kullandığı ilaç var				
29) Klinik zekâ durumu				
☐ Normal Zekâ ☐ Sınır Zekâ ☐ Mental Retarde				
30) Soyut düşünce gelişimi, iyilik kötülük kavramı ayırımı, basit matematiksel işlem yapma becerisi ve özbakım-dış görünüş-giyim kuşam olarak bulunduğu sosyokültürel yapıya uygun olup olmama durumu				
Soyut düşünce gelişimi	İyilik kötülük kavramı ayırımı	Basit matematiksel işlem yapma becerisi	Özbakım-dış görünüş-giyim kuşam olarak bulunduğu sosyokültürel yapıya uygun olup olmama durumu	
☐ Var ☐ Yok	☐ Var ☐ Yok	☐ Var ☐ Yok	☐ Evet ☐ Hayır	
31) Ebeveyn Bilgileri				
Anne ve/veya babada psikiyatrik hastalık durumu ☐ Var ☐ Yok				
Ebeveyn	Sağ/Ölü	Eğitim Durumu	Yaşı	Madde Kullanımı
Anne	Sağ (☐) Ölü (☐)	☐ Okula gitmemiş ☐ İlkokul terk ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Üniversite		☐ Alkol ☐ Sigara ☐ Madde ☐ Kullanmıyor

Baba	Sağ ()	() Okula gitmemiş () İlkokul terk () İlköğretim () Lise () Üniversite	() Alkol () Sigara () Madde () Kullanmıyor
Aile Bireylerinin Birbirlerine Karşı Şiddet Uygulama Durumu () Var () Yok			

9.ÖZGEÇMİŞ

1990 tarihinde Osmaniye’de doğdum. İlköğretim ve lise öğrenimimi Osmaniye’de tamamladım.

Yabancı Dil: İngilizce

Mezun Olunan Üniversite: Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Isparta (2008-2015)

Çalışma yerleri:

-Kâğıthane Devlet Hastanesi (pratisyen hekim, mecburi hizmet) 2015,

-Hakkâri Merkez Toplum Sağlığı Merkezi (pratisyen hekim, mecburi hizmet) 2016-2019,

-Ağustos 2020-halen Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp A.D.’da araştırma görevlisi unvanıyla çalışmaktayım.